

קונטרס

הבינוני

**פרשת
פנחס
תשפ"ג**

שנה ה'
חוברת מ"ג
גליון 263

שיעורי

**הרב שמעון
שפיצער שליט"א**

קול הבינוני

718.686.8300 ארה"ב:

0204.586.2115 בריטניה:

03.300.0223 בלגיה:

072.257.7726 ארץ ישראל:

שמעו ותחי נפשכם!

האזינו למאות שיעורים
השווים לכל נפש הנאמרים
מדי יום ביומו בכל מקצועות
התורה והחסידות מסודרים
להפליא ומלאים כל טוב

להצטרף לקבלת
השיעורים או החוברות
באימייל ולשלוח הערות:

Tel. 718.387.1122 E.Y. 03.3096216
Email. Info@MachonHavineini.com

מפתח העניינים

מדור אמונה ובטחון שיעור קצ"ח

יום שלישי פרשת בלק (חוקת בלק בחו"ל) ח' תמוז תשפ"ג

ה בניית הצורה לעולם הבא על-ידי ניתוק האחיזה הגשמית . . . . .

זקני תורה דעתן מתיישבת עליהן | ולא ישיגוהו משיגי הגוף | ואתם הדבקים בה' אלוֹקֵיכֶם | ויעלני מבור שאון מטיט הֵיוֹן | מה ה' אלוֹקֵיךְ שואל מעמך | העולם הבא אין בו עשיות | מה יתן לך ומה יוסיף לך | החיצוניות נשארת למטה | כי אם לדרך המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה | ישקני מנשיות פיהו | חטוף ואכול חטוף ושתי | ואהבת את ה' אלוֹקֵיךְ בכל לבבך | דביקות באמצעות האמונה בלבד | תכנית מושלמת | התענוג במחנה ההשמדה | עולם הבא נקנה ביסורין | את פניך ה' אבקש | הבא ליטרה מסייעין אותו | כי אבי ואמי עזבוני וה' יאספני | צורת האדם השלם | שִׁבְרוּ עַל ה' אלוֹקֵיךְ | על מה יש לנו להישען? על אבינו שבשמים | היסורין אינן התכלית | איזהו בן עולם הבא

יום רביעי פרשת בלק (חוקת בלק בחו"ל) ט' תמוז תשפ"ג

ה הכנת הנפש על-ידי הבנת המציאות של עירוב טוב ברע - אמונת צדיקים

בדורנו חלק ב' . . . . . יט

הכפרי התמים שנהג לומר את כל הסיפור | ודילוגו עלי אהבה | באנו להבהיר ולא להשחיר | מוסד הכהונה גדולה בסכנה | פציעה נפשית שנוצרת מחמת חוסר כלים | הכרת סדר הבריאה | ללמד על הכלל כולו יצא | לא זוהי של דרכה של תורה | מסקנא שנובעת מחוסר ידע | נקודת אמת בהר של שקר | היצר הרע גורם לפירוד | הרב טועה כדי לנסות את התלמיד | גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה | ספרי החסידות לא חידשו | עירוב טוב ברע כל אחד במקומו | אשא לבבי אל כפיים אל א-ל בשמים

יום חמישי פרשת בלק (חוקת בלק בחו"ל) י' תמוז תשפ"ג

ל חשבון שמחתה של תורה . . . . .

מגדלתו ומרוממותו על כל המעשים | דף של ספינה | הזאת נעמי?! | אגרא דכלה דוחקא | אטומים להחיות בטללי שינה | כל המקבל עליו עול תורה | עם רגל אחת בחוץ | הערב נא את דברי תורתך בפינו | מעבירין ממנו עול דרך ארץ | אגורה באהלך עולמים | משום תקנת עיקר וטפל | הפיכת הרוחניות לעיקר ההתעניינות | חבילות של מצוות | שימה דמעתי בנאדך | ותהי בפי כדבש למתוק | השקעה כדאית

יום ראשון פרשת פנחס י"ג תמוז תשפ"ג

מילוי הנפש ע"י מצוות בונות - לא משקיטות ..... לט

הנני נותן לו את בריתי שלום | שכר מצוה מצוה | קושר דבר רוחני בדבר גשמי |
איפכא מסתברא | נס ופלא רק בפעם הראשונה | כיון שהאיר האיר | מלאך רע לא
במהרה עונה אמן | יזל מים מדליו | להוציא מלבן של טועים | אל תתייאש מן
הרחמים | מלחמה לה' בעמלק | שבירת הכלים | ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם |
סדר התיקונים | הנטייה להשקיט את סערת הנשמה | בכור המבחן

יום שני פרשת פנחס י"ד תמוז תשפ"ג

גודל הלימוד בספר אור החיים הק' - עצת ה' להסרת רושם החטא . מט

להתהלך לפני אלוקים באור החיים | פנים חדשות באו לכאן | ונאמן אתה להחיות
מתים | כננס על גבי ענק | במחיצתו של ה'אור החיים' הק' | ממרקש להר הזיתים
| מסקווירא להר הזיתים | צרור את המדינים והכיתם אותם | לתקנתם של ישראל
| ויתמכר לעשות הרע | חרטה שחודרת לעמקים | כך הבושה מכפרת | הרושם
אינו בחינה אלא מציאות חושית | עצת ה' היא תקום | תענוג רוחני עוקר את רושם
החטא | נגיעה בנקודת החיים

מדור אור החיים

ליל שישי פרשת פנחס ט"ו תמוז תשפ"ג

היסודות המועילים לקניית התורה ..... נט

לשם יחוד קב"ה ושכינתיה | מעדן עצמו כתולעת | אדם לעמל (פה) יולד | ובתורתו
יהגה יומם ולילה | גמירות דעת כשהמחיצות נופלות | אשר ישרתו במ בקודש |
מאי קאמר רחמנא | חובתו של בן תורה

מדור הילולא דצדיקא

יום רביעי פרשת פנחס י"ח תמוז תשע"ז

הרה"ק רבי שלמה מקארלין זיע"א הי"ד ..... סד

נשמת משיח בן יוסף | לא תקום פעמיים צרה | משיח בן יוסף עם משיח בן דוד
| שורש השרשים | משיח בן יוסף בתקופת הרה"ק מרוז'ין | החדרת האמונה בביאת
המשיח

מדור אמונה ובטחון

שיעור קצ"ח

לזכות

אליעזר בן פינא ומשפחתו

ולזכות

החתן אליעזר זוסמן בן דבורה טשארנא

והכלה שרה בת פעשא טויבא

יום שלישי פרשת בלק (חוקת בלק בחו"ל) ח' תמוז תשפ"ג

בניית הצורה לעולם הבא
על-ידי ניתוק האחיזה הגשמית

זקני תורה דעתן מתיישבת עליהן

חכמתם ויתחזק שכלם ויוסיפו שלמות, כמו שאמר (איוב יב, יב) בישישים חכמה ואורך ימים תבונה". וכעין זה כתב הרב ברטנורא: "זקני תורה כל זמן שמזקינים ובאים לידי תשות כח, הן מוסיפין חכמה"^א.

ולא ישיגוהו משיגי הגוף

וסיבת הדבר פשוטה, כי ככל שאחיזת האדם בגופו יותר חלשה, יש לו יכולת לקבל אחיזה יותר חזקה ברוחניות. כשהאדם מחובר לגשמיות, כגון לאכילה, כל אחד מבין שהוא נעשה חומרי ומגושם ואינו יכול להשיג דברים שכליים. וכבר פירשו הצדיקים "ולא ישיגוהו משיגי הגוף", שאלו שעסוקים בהשגות הגוף, אינו יכולים להשיג את הקב"ה^ב.

שנינו במשנה שילהי מסכת קינים (ג, ו): "זקני תורה כל זמן שמזקינים דעתן מתיישבת עליהן". מי שלומד תורה ודבוק בתורה, ככל שהוא מזדקן, דעתו מתיישבת ומתחזקת. הפשטות היא שהיות שהוא מתבונן תדיר במצבי חייו מתוך מבט תורני, דעתו מתיישרת ומתיישבת מיום ליום על-ידי התורה. ואע"פ שגופו הולך ונחלש ודברים רבים יש שאינו יכול לעשות כבשנים עברו, דעתו מושפעת מהזדקנותו אך ורק לטובה.

אכן הרמב"ם בפירוש המשניות כתב שיש קשר בלתי אמצעי בין היחלשות הגוף להתחזקות השכל, וזה לשונו: "שבזמן זקנתם ושיבתם וחולשת גופם, תרבה

א. ראה ביאור הדברים ב'גבורות ה' למהר"ל מפראג (פרק נב), וב'דרך חיים' על פרקי אבות פ"ד משנה כ.

ב. ראה בספר 'בעל שם טוב' עה"ת בעמוד התפילה 'מקור מים חיים' (ק"ח).

ואתם הדבקים בה' אלוקים

ונסביר: **נקודת הדביקות בה' אשר משם הנשמה באה ולשם תחזור, היא דביקות שאין בה אחיזה בדברים גשמיים**, אף לא במעשי מצוות. היא גבוהה מהשגות העולם הזה, ולכן אין לה שום מציאות גשמית. אף לא נטילת לולב ואף לא אכילת מצה. יתכן שיש לה הבחינה של נטילת לולב ושל אכילת מצה, אבל אין לה המציאות הגשמית. בעולם הבא אין מציאות גשמית. משם אנו באים. **ודביקות זו היא בדרגה הרבה יותר גבוהה מהדביקות של העולם הזה התלויה בעשייה גשמית**, כי העולם הזה הוא עולם של פירוד, והאדם יכול רק להחזיק בדברים או לעמוד לצדם. מה שאין כשמוח דבוק במוח, נשמה דבוקה בנשמה, כי אז האחד נכנס לתוך השני או נעשה בטל לשני. **הספרים** דימו זאת לשמש ואורה.

אולם **הקב"ה מביא את האדם לעולם הזה כדי שיוכל לרכוש מדרגה יותר גבוהה באותה דביקות** שזה עתה הזכרנו. **כשהאדם נמצא בעולם של חושך וצריך להלחם כדי להתקרב אל ה'**. אין הדבר עולה בידו בקלות. כל פעם שהוא רוצה להשיג איזה דבר שבקדושה, הוא צריך להוציא את עצמו מהרגילות שלו, ולהתפלל ולבטוח בה'. **דבר זה יש בכוחו לפתח¹ בנשמתו שייכות יותר עמוקה עם הקב"ה**. ואותה שייכות עמוקה, גורמת לנשמה לעזוב לאט את הגוף ולהירבק בבוראה בדביקות רוחנית בלי שום לבוש.

ויעלני מבור שאון מטיט היון

הן תראה שהאבות הקדושים השיגו את כל התורה לפני שניתנה, ויכלו לקיים את

חידושו של הרמב"ם הוא שגם כשמדובר בהיחלשות הגוף מחמת חולי והזדקנות, זה מועיל לו לחיזוק הדעת, על אף מה שאנו רגילים כפי דברי הרמב"ם (דעות ד, א) שמי שיש לו גוף בריא, יש לו כח לשבת וללמוד ולעסוק בגמילות חסד, לעומת מי שאין לו גוף בריא שאינו יכול ללמוד ולהתפלל כדבעי. אמת נכון הדבר שהאדם צריך להתרגל להנהגות חיים בריאים, בין במה שנוגע לאכילה, בין במה שנוגע לשעות שינה, ובין במה שנוגע לשאר צרכי הגוף, הכל כדי שגופו יוכל לשמש היטב את נשמתו. אבל כשהגוף נחלש באופן טבעי מחמת הזדקנותו, אם האדם הוא תלמיד חכם ומבין את ההזדמנות, אחיזתו בגופו נחלשת, כי הוא רואה שגופו בוגד בו ובכל רגע יכול להפסיק לשמשו, וממילא שייכותו ואחיזתו בהקב"ה מתחזקת.

הדבר קיים בהרבה אופנים ויש להרחיב בזה. הנה חז"ל אמרו (נדרים פא, א): "הזהרו בבני עניים שמהם תצא תורה". יש בזה הרבה פירושים, וביניהם גם נקודה זו. העני אין לו במה להיאחז. וכבר יאמר עליו העומד מן הצד שאין לו כלל נסיון להתגשם. ובכן, מאחר שאין לו במה להיאחז, יותר קל לו להיאחז בריבונו של עולם².

אולם החידוש במה שאמרנו שזקני תורה כל זמן שמזקינים דעתן מתיישבת הוא, שגם אם מצד העשייה יש דברים רבים השייכים לתר"ג המצוות שהאדם אינו יכול לעשות מחמת זקנותו או חליו, וכבר אינו יכול ללמוד ולהתפלל כבצעירותו, יש לו יכולת להתדבק בה' ממקום יותר גבוה, ממקום של אמונה בטהרתה, כי אינו יכול להיאחז עכשיו במעשי מצוות.

ג. ראה 'בן יהודה' לבעל 'בן איש חי' בשם בנו הגאון ר' יעקב זצ"ל.

לעשות מעשי מצוות, אלא **לאט לאט יבין שהעיקר הוא החלק הפנימי שקיים במצוה**, וכמו שרבינו ה'חובת הלבבות' אומר בהקדמתו בבארו שמטעם זה קרא את ספרו בשם חובת הלבבות, וכמו שאנו אומרים בק"ש ואהבת את ה' אלוך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך, וכמו שאמר משה (עקב י, יב): מה ה' אלוך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלוך וגו' ולאהבה אותו ולעבוד את ה' אלוך בכל לבבך ובכל נפשך. **הכל הוא כדי להגיע לחיים כאלה.**

העולם הבא אין בו עשיות

כך הביא ה'בית אהרן' (קמו, ב) בשם הרה"ק **רבי שלמה מקארלין** זיע"א שאמר בזה הלשון: אז מ'קומט אויף יענער וועלט איז פאראן אזוי א מענטש וואס ער איז מקיים כל התורה והמצוות, נאר ער האט ניט גיהאט דעם תענוג און דעם ברען, קומט ער אהין הייסט מען אים אריין אין גן עדן, נאר ער האט ניט גיפילט דעם תענוג אויף דער וועלט, פילט ער דארט אויך ניט דעם תענוג פון גן עדן. ווער עס איז א נאר איז זיך מתרעם, וואס איז דער ליארים פון גן עדן. גיט מען אים א ווארף, און דאס איז אים ערגער פון כל מיני היסורים.

ותרגומו: כשבאים לעולם האמת, **יש לך אדם שקיים את כל התורה והמצוות, אבל לא היה לו התענוג וההתלהבות**. כשהוא מגיע, מכניסים אותו לגן עדן, אבל **מאחר שלא הרגיש התענוג בזה העולם, אף את תענוג הגן עדן אינו מרגיש**. ואם הוא סכל, הרי הוא מתרעם: "מה הגדולה של גן עדן?". אז זורקים אותו וזה **יותר גרוע אצלו מכל מיני היסורים**.

הא לך שמי שלא פיתח את הטעם של העולם הבא בעולם הזה, נמצא בצרה

התורה והמצוות בלי מעשי המצוות, כי **בשורש אפשר לקיים את התורה והמצוות במחשבה, בדביקות מופשטת**, כי משם באה הנשמה. אכן במעמד הר סיני נתן דרכים להתקרב אליו גם למי שאינו בדרגה זו. הוא נתן לאדם הפשוט חבלים להתקשר בו. וכאילו אמר לאדם השווה בתחתית הבור: "אני אוהב אותך ורצוני להעלותך מן הבור. על כן אזרוק לך חבל לתוך הבור, ואם תחזיק בו חזק, אוכל להעלותך עוד ועוד, עד שתצא לגמרי מן הבור". הקב"ה אומר לאדם: "אינך רואה כלל את הדברים העמוקים כי השגתך חלשה מאוד, אבל יש לי עצה נפלאה בשבילך, אתה יכול לקיים השבת אבידה, אתה יכול לקיים גמילות חסד בגופך, גמילות חסד בממונך... **אתה יכול להתקשר אלי באמצעות דברים גשמיים ממש**. אתה יכול להתקשר על-ידי אתרוג ולולב. אתה רק צריך לקנות אותם מכספך ולראות שיהיו על פי ההלכה, וכאשר תאחז בהם ותנענע אותם יחדיו, תתקשר למרומים, וככל שתוסיף לזה מחשבה ותעשנו לשמה, תוכל לעלות על ידו יותר ויותר".

מה ה' אלוך שואל מעמך

אכן האדם בעודו בעולם הזה, חייב להבין שמעשי המצוות הן רק חבלים למושכו כלפי מעלה, כי בעולם הבא, **זה לא האתרוג. זה מה שהאתרוג היה יכול לגרום לאדם - ושמתחתם לפני ה' אלוקים**. בעולם הבא זה באופן רוחני. וזהו שהתחלנו לומר בשבוע הקודם שכל אחד ממעשי המצוות יש בכוחו להביא את האדם רחוק מאוד, בתנאי שהאדם יתבונן וישקיע.

עבודת האדם היא שיבין **שהסיבה למה הקב"ה רוצה שהאדם יעסוק בעולם הזה בתורה ובמצוות היא שיוכל בהדרגה להסיר את הלבושים**. לא שיפסיק ח"ו

הנידונים בגיהנום. עכ"פ שום דבר שאינו פנימיות, אין אנו לוקחים אתנו לעולם הבא.

מעשי המצוות נמשלים למכונת הענק המחזיקה את הפצצה שדוחפת את החללית¹ כלפי מעלה. כשהפצצה מתפוצצת, החללית לבדה מתרוממת וכל השאר, תשעים אחוז ממה שהיה כאן, נשאר כאן. אף כאן, **מעשי המצוות הם אלה שנותנים לאדם את הכוח להתרומם ולהתדבק בה**, אבל הם עצמם נשארים אח"כ למטה. לא עולים אתם לשמים, כי **שם לא קיימים מושגים גשמיים, כי אם דביקות ושמחה בה' באופן פנימי**.

לכן הקב"ה מזכיר לאדם בכל עת שלא יקיים את המצוות מצות אנשים מלומדה, ומזמין לו מצבים שיסמוך עליו בלי שום לבוש, כי הקב"ה עוזר לאדם ומלמדו תורה, שהרי הוא מלמד תורה לעמו ישראל. אך האדם מחויב לבדוק את עצמו. וזהו שאמרו הצדיקים: בדוק את עצמך לראות אם יש לך טעם ברוחניות, אם אתה מרגיש קרבת אלוקים. ובכן, אם רואה אתה שבמצבי התרוממות אתה מרגיש קרבה כזו שאינך יכול להסבירו, אתה במצב טוב, וכך אתה יודע שאתה מדבר בשפת העולם הבא, כי בעולם הבא השפה אינה מצומצמת באותיות. שם אי אפשר לתפוס או להסביר את השייכות. כמה נפלא!

כי אם לידך המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה

הנה בברכת המזון אנו מבקשים: "ונא אל תצריכנו לא לידי מתנת בשר ודם ולא לידי הלוואתם, כי אם לידך המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה", והבאנו כמה

גדולה, כי עם מה ישתמש בעולם הבא? העולם הבא, הוא עולם של הרגשים ודביקות בה', שייכות לריבונו של עולם שהיא מעל פעולות הגוף. **כאן בעולם הזה צריך האדם לעשות פעולות כדי שיוכל להיאחז באותה דביקות**. הוא צריך לעשות את הפעולות המעשיות, אבל הן צריכות לפתח אצלו קשר עמוק להקב"ה, כי **זהו התכלית של התורה והמצוות להגיע לאותו קשר עמוק המיוסד על ההרגשים של האמונה והבטחון**. אחרת, לא יהיה לו במה לעבוד בעולם הבא.

מה יתן לך ומה יוסיף לך

על האדם לדעת שאפילו תרם בנין גדול לקהילה ודאג שיכתבו על הקיר מבחוץ את שמו ושם אשתו באותיות גדולות ומאירות עינים ואף להוסיף באותיות זהובות שקנו להם עולם הבא, כשיגיע לעולם הבא, זה לא יעזור לו מאומה, כי שם השפה שונה לחלוטין. הוא יגיע עם זכויות רבות, אבל היות שנשמתו נשארה ילדותית, היא לא תכיר שם את השפה. "חיפשת כל החיים כבוד מאנשים? תמשיך לחפש. חפש וחפש ולא תמצא".

החיצוניות נשארת למטה

האדם חייב לפתח קרבה להשי"ת שנקייה מכל הדברים האלה. אחרת, הוא יהיה בצרות. הרה"ק מקארלין אומר זאת בפירושו. הוא מדבר על מי שקיים תורה ומצוות, ועליו הוא אומר **שכאשר יגיע לגן עדן, לא ירגיש שם כלום, כי אין שם משהו אחר חוץ מתענוג של קרבת אלוקים**. הוא לא יוכל לומר שם: "אלך לי לקהילה אחרת. אולי שם אמצא שפה משותפת". אין שם קהילה אחרת. הקהילה האחרת, היא של

ישקני מנשיקות פיהו

אומר האדם לאחר אכילתו: הקב"ה נתן לי לחם לאכול. אתה יודע איזה חסד הוא? הוא פתח לי את ידו (את היד שהיא גבוהה מהכל) והשביעני. אולם דבר אחד אני מבקש: **"אנא ה', עזור לי לעלות ממדרגה למדרגה"**. ואז **הקב"ה בוחן אותו** לראות אם הוא מתכוון בכל הרצינות, ואיך הוא בוחן אותו? על-ידי שמסיר את הצמצום האחרון של השפע. הוא מוריד לו שפע, אך אינו מורידו עד לדרגתו ממש, אלא כאילו מורידו עד לדרגה אחת מעליו. בתחילה האדם מתחיל לצרוח ככרוכי: **"אין לי פרנסה, בעל הבית משלם באיחור, אין לי מה לאכול..."** אך אז הוא תופס את ראשו: **"רגע אחד! תן לי לבטוח בשם"**. ומיד הוא מרים את עיניו ומתקיים בו **"עיני כל אליך ישברו"**. הנה כי כן, **הקב"ה מעכב את השפע מלהצטמצם עד לתוך פיו, כי רוצה ליתן לו הזדמנות להשיג שפע שאינו מצומצם כל-כך**. הקב"ה אינו רוצה שישאר כאותו ילד קטן שאביו שואלו מה פרשת השבוע, ואביו עצמו משיב: **"פרשת בל..."** ויש שמסיים גם את הקו"ף. אלא כאותו ילד שאביו שואלו, והוא עצמו יודע להשיב: **"פרשת בלק"**. **הקב"ה רוצה שהאדם ירהר קצת, יסתכל סביבו, ומיד ייזכר: "אה, יש אלוקים בעולם"**.

כך הקב"ה מושך את האדם כלפי מעלה. כשהאדם מבקש שפע מהקב"ה, הוא אומר: **"ישקני מנשיקות פיהו כי טובים דודיך מיין..."** אני יודע שאולי יהיה לי חוסר נוחות, אך לעומת המתיקות שתהיה לי כשאפגוש אותך, זה יתבטל באלף אלפי ריבי רבבות. על כן אני מבקש ממך שירידת השפע לא תהיה עד הסוף... לא לידי מתנת בשר ודם ולא לידי הלואתם... עזור לי שזה יהיה ולו במשהו יותר עדין. אם בדרך כלל

פעמים מהשל"ה **הק'** שאיננו מתכוונים לבקש שייפתחו ארובות השמים ויומטר מהן כסף וזהב או לחם וחלב. בסופו של דבר הפרנסה צריכה לבוא באחת מדרכי הטבע. וכעת נסביר יותר: מהלך ירידת השפע לעולם הוא שהקב"ה מסכים לצמצם את השפע עד לדרגת האדם, כי **אהבתו ורחמנותו הן במדרגה גדולה כזו, שהגם שהאדם חלש כל-כך...** יש לו שכל קטן מאוד והוא מלא בחטאים עוונות ופשעים... **הוא שולח לו שפע שמקורו רוחני** והוא למעלה מכל השגה, וכך השפע עושה את דרכו כשהוא יורד ממדרגה לדרגה ומעילה לעלול ומגיע עד למקום שהוא צריך להגיע.

הוא ילד קטן ומתפלל לה' שיעזור לו לזכות בהגדלת אבות ובנים? - אין דבר שמעכב. וכשיש בעל עבירה שנמצא במצב הרבה יותר נמוך מהילד הקטן, כי יש לו טמטום הלב ומסך המבדיל בינו לשמים, כיון שהוא מתפלל ממעמקי לבו, **הקב"ה מחפש לעזור לו**. הוא חותר לו חתירה מתחת כסא כבודו להחזירו אליו ומוריד לו שפע. אדם זה מבין בכסף או בדירה? בסדר, הוא נמצא בדרגה נמוכה זו, אבל זה לא משנה. **הקב"ה שולח את השפע עד לשם**.

ולגבי התורה והמצוות הוא ג"כ כך. הקב"ה אומר: **"הוא אינו יכול להתדבק בי כי הוא נמצא בעולם שפל כזה. על כן אתן לו חבל שיוכל לעלות ממדרגתו ולהתדבק בי"**. **תמיד יש לו לאדם איזה דבר מצוה שהוא יכול לעשות**. הוא יכול להודות לה', הוא יכול לגמול חסד להעומד לצדו וכדומה. לא יהא לבך חלוק על המקום. **בוודאי יש לך עכשיו במקומך איזה אופן לעבוד את ה'.** למה? כי ברוב רחמנותו תיכן הקב"ה את הבריאה באופן שבכל מקום שהאדם נמצא, יוכל לעבדו משם.

זהו שכתוב **בכל הספרים** שהקב"ה עשה יש מאין, ועבודת האדם היא לחזור ולעשות אין מיש. מה פירוש **לעשות אין מיש?** **לקחת דברים שיש להם לבוש ולהפשיטם.** הן מאחורי כל הדברים נמצא השי"ת, אלא שהוא עטוף בלבושים. יש כאן אדם שצועק, אדם שפוגע... יש דירה וכסף... הפסיד, הרוויח... ששון ושמחה... מתבונן האדם בכל אלה ומשתמש בהם להיזכר מה' וכך הוא משיג יותר ויותר.

ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך

הנה חז"ל (ברכות נד, א) אמרו על הפסוק (ואתחנן ו, ה) "ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך" - "בכל לבבך, בשני יצריך, ביצר טוב וביצר הרע... ובכל מאודך, בכל מדה ומדה שהוא מודד לך. אמר הרה"ק מרוזין זיע"א, ואמרו עוד מהצדיקים, שהדבר עולה על מי שרואה שפעם היה יכול לקיים את התורה והמצוות כדבעי, ועכשיו אינו יכול, אם מחמת הזדקנותו, אם מחמת חוליו. עכשיו מוחו אינו פועל כראוי ואינו יכול לשבת וללמוד. הדבר כואב לו מאוד. מוחו בגד בו. פעם היה מכין את עצמו לתפילה, ואח"כ היה מתפלל בחיות ובהתלהבות, והיום - המערכת עושה לו צרות... עד שהוא מכין את עצמו... זה לא כמו פעם. הוא רתוק למיטתו, ויותר מהכל כואב לו שאינו יכול לעבוד את ה' כמו פעם. בלב שבור ונדכא הוא אומר: "זכרתי ימים מקדם הגיתי בכל פעליך. פעם הייתי לומד ומתפלל ומקיים מצוות..."

על זה אמרה תורה שגם זאת ימסור האדם להשי"ת. "אני אוהב אותך הקב"ה. אני יודע שאתה הבאת אותי למצב זה שאני שרוי בו, והריני מכיר שזהו הטוב ביותר בשבילי, ואם כן אני מוותר על רצונותיי לעבדך באופן של עולם העשיה."

אתה מוריד את השפע בעשרת אלפים דרגות (אנו מדברים בסגנון זה, כי אנו מוחות קטנים), עכשיו תוריד בכמה דרגות פחות ואני כבר אטפס עד לשם על-ידי מחשבה, תפילה ואמונה."

חטוף ואכול חטוף ושתי

זוהי בקשת האדם. ותכלית גדולה יש בכך, כי אם לא יטפס האדם לאותה מדרגה, ולא יוסיף לטפס משם לעלות עוד ועוד, למעלה בשמים לא יידע במה מדובר וכיצד עושים זאת. הן כך הודיע לנו הקב"ה שמה שמספיקים כאן - זה מה שיש לנו, ואח"כ כשעולים לשמים לאחר מאה ועשרים, אי אפשר לקיים יותר תורה ומצוות. מה הפירוש אי אפשר לקיים תורה ומצוות? הפירוש הוא שכאשר האדם עובר לעולם האמת, הוא מסיים את הכיתה שבה הוא קיבל אחיזה בהתדבקות בה'. האדם מקבל דברים להיאחז בהם במשך תקופה מוגבלת בלבד, כל עוד הוא נמצא בעולם הזה. לאחר מכן, יצטרך להתדבק בה' בלי הכלים. ונמצא שכאשר שואלים את האדם כמה הוא חטף בעולם הזה, אין מתכוונים לשאול אותו סתם: "כמה מצוות קיימת, אלף או אלפיים?". אלא מתכוונים לשאול אותו: "כמה ניצלת את הכלים שנתנו לך, את החבלים שנתנו לך, את החושך והאור שנתנו לך? כמה ניצלת אותם לפתח את הבנתך, כדי שבעלותך לנן עדן תוכל להבין את השיעור שהקב"ה נתן שם?".

אין המדובר בקורס שאינו שווה הרבה, אלא בקורס שנמשך במשך כל חיי האדם בעולם הזה. כל עוד האדם חי בעולם הזה, עליו לנצל את כל הכלים והמצבים שהקב"ה מזמין לו להיאחז בדברים שאינם גשמיים ולפתח שייכות ודביקות וביטול מוחלט מתוך ידיעה שעם אלה צריך להגיע לעולם הבא.

לגיל זקנה ושיבה, חלקים בגופו מפסיקים לציית לו, ויש שבוגדים בו לגמרי. ועוד יש, אם הוא מאריך ימים, שהקרובים אליו ביותר נפטרים מן העולם ומשאירים אותו לאנחות. אחיו, אחיותיו, אשתו... ובסוף, כשלא נשאר לו כלום, אף הוא נפטר. ולא בקלות הוא נפטר, אלא מכניסים אותו לבית החולים ומוציאים. חוזרים ומכניסים ושוב מוציאים. כל פעם מגלים שעוד אחד מהאברים התחיל לחרוק, עד ש... הוא נפטר מן העולם.

תכנית מושלמת

יש שהדבר מעורר איזו תהייה אצל האדם: לא היתה לו תכנית יותר טובה איך האדם ייפטר מן העולם?! הן היה לו לאדם חיים של ברכה. הוא הקים משפחה וקיים תורה ומצוות... בסדר, הגיע זמנו להפרד מן העולם ולעבור לעולם האמת. אני מבין. נכון, העולם הזה הוא רק פרוזדור. אבל ככה?! עוד משהו נשבר ועוד משהו נשבר, והוא מתחיל לצעוק, והבן כבר אינו יודע אם יש בכלל במה שהוא עושה משום מצות כיבוד אב או לא. ועוד יש שהבן חושב בלבו (לדאבון לב): הלואי והייתי יכול למחוק את השנתיים האחרונות. איני רוצה לזכור אותן ואיני רוצה שילדי יזכרו אותן. אני רוצה שאבי ייחרט בזכרונם כסבא טוב, נעים הליכות, שמראה פנים שוחקות לנכדיו ומחלק להם סוכריות. האמנם כן?! לא היתה לו להקב"ה תכנית יותר טובה?!

אכן הקב"ה מבין יותר טוב מאתנו, וכיון שמבינים את הרעיון של 'זקני תורה כל זמן שמזקינים דעתן מתיישבת עליהן', מבינים שהוא מתבטא בהרבה צורות ואופנים. זה שהאדם כותב חידושי תורה ומוסר שיעורים בגיל תשעים וחמש, הוא רק צורה אחת. יש עוד צורה, והיא כאשר קנה הכתיבה של

ולפי מה שאנו רואים עכשיו מדברי הרמב"ם בביאור המשנה "זקני תורה כל זמן שמזקינים דעתן מתיישבת", שחולשת הגוף היא זו שגורמת אצלם להתחזקות הכוח השכלי (כפי שרואים אצל בעלי החיים שאם חוש אחד אינו פועל, או פועל חלש, החוש האחר פועל מאוד חזק). נמצא שמי שרואה שכוחות גופו נחלשים, עליו להבין שהוא מכין את עצמו עכשיו לעבודת העולם הבא. הקב"ה לא לקח ממנו, אלא נתן לו. זה מה שהוא הבין כשהוא אומר "ואהבת את ה' אלוהיך".

דביקות באמצעות האמונה בלבד

האדם שואל: "מה הפירוש נתן לי? אינני יכול ללמוד! אינני יכול להתפלל!". דייקא משום הא. דווקא מפני שאינך יכול ללמוד ולהתפלל, אתה מוכרח להידבק בה' באמצעות האמונה בלבד. אין לך מעתה במה להיאחז כי אם במחשבה: "הקב"ה מחיה אותי עכשיו ועושה עמי את הטוב ביותר בשבילי. טוב לי, הקב"ה מטיב עכשיו עמדי, זאת על אף שכואב לי מכל הצדדים... צדיק ה' בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו, קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת..." הוא חי את המזמור תהלה לדוד. הוא בן העולם הבא. הוא נכנס לעולם הבא, כי זה מה שעושים בעולם הבא. משתעשעים שם עם הקב"ה. תמיד אומרים שבעולם הבא לומד האדם עם הקב"ה כל מה שלמד בעולם הזה. אבל צריך לזכור ששם לומדים את התורה כשהיא מופשטת מלבושה. לומדים אותה בפנימיותה לבד.

על כן גורם הקב"ה להאדם שיוכרח לעבדו במהלך חייו בלי לבושים, ואף גם בלי מעשי מצוות, כי כשגיע לעולם הבא, יצטרך לעבדו בלי שום אחיזה. ולכן אנו רואים שלפי סדר העולם, כשהאדם מגיע

למצוא נוחם לנפשי". כשעמד הד"ר מנגלה ימ"ש והפריד אותי בידו המרשעת מאשתי וילדיי, אני לימין ואלו לשמאל, הרהרתי לעצמי: "הן בדד נותרתי ואין עמדי כלום מעתה, אך לכל הפחות אני עדיין לבוש בבגדיי האהובים עלי".

אך כשפשטתי את בגדיי בפקודת חיות הטרף כדי לשטוף את גופי מן הכינים במקלחות המים שהוכנו לנו מראש, עמדתי אז תחת כיפת השמים כשאני ערום כיום היוולדי, ואז כשכבר נלקח ממני כל מה ששייך ליקח מן האדם, הרמתי את עיניי לשמים ואמרתי בקול חנוק: **"אבא שבשמים! את הכל לקחו ממני, אבל אותך, אבא יקר, אותך לא יוכלו ליקח ממני בשום אופן"**. עיניי צדו אז קומוניסט אחד, פניתי אליו ואמרתי לו בקול אמיץ: "האמן לי! אפילו סטאלין ימ"ש שיכול לקחת מן האדם ככל העולה על רוחו, **לא יוכל ליקח ממני את אבי שבשמים**", וכשראיתי שהוא מאדים מרוב כעס, חזרתי ואמרתי ללא שום מורא: "אפילו סטאלין ימ"ש לא יוכל ליקח ממני את אבי שבשמים". **עצמתי את עיניי ועמדתי כמחצית השעה מבלי לזוז, במהלכה הרגשתי קרבת אלוקים מאין כמותה**. לאחר מכן, כאשר כבר התלבשתי בבגדי האסירים והכנסתי מעט מרק דלוח לפה, **פסק ממני תענוג זה**.

מספר הרב זריצקי: כשהרב בורנשטיין סיים את סיפורו, עצר מעט ואמר: ניצלתי מאושוויץ על-ידי שרשרת של ניסים. כיום יש לי בית בארץ ישראל, יש לי אשה וילדים ויש לי ממון ורכוש, אך **תענוג זה שהרגשתי באותו חצי שעה, לעולם לא אוכל לתאר לך, וכל ימיי אני מתגעגע אליו ומתפלל לזכות בו מחדש**.¹

האדם כבר לא עובד והוא כבר אינו מסוגל למסור שיעורים. אם הוא תלמיד חכם שקנה תורה והתדבק בתורה, הוא יכול לומר עכשיו לעצמו: "אדרבה, **עכשיו הקב"ה מכין אותי להיאחז בו באחיזה כזו שאף אחד אינו יכול לקחתה ממני. את האמונה המביאה לידי דביקות, אף אחד לא יכול לקחת ממני**".

התענוג במחנה ההשמדה

הבאנו בעבר את הסיפור שסיפר הרב דוד זריצקי ז"ל¹ וכאן המקום לספרו שוב. הרב זריצקי סיפר כך: שח לי ידידי **הרב שמואל בורנשטיין** ז"ל ממקורבי האמרי אמת' וה'בית ישראל' מגור זיע"א: "כל ימיי אני מצפה ומיחל לתענוג זה שהרגשתי פעם במשך כמחצית השעה בלבד".

לשאלתי על איזה תענוג הוא מדבר, פתח וסיפר: בפולין התפרנסתי ברווח ובכבוד מניהול חנות. היו לי שם ילדים, נחת וכל מה שיהודי יכול לאחל לעצמו. יום אחד שחור משחור, הגיעו הנאצים ימ"ש והודיעו לנו כי עלינו לעלות על הרכבת ולעזוב את כל רכושנו מאחור. מזוודה אחת בת חמש קילו-גרם הניחו לנו ליטול עמנו, ותו לא. העמסתי מזוודה אחת בת חמש ק"ג בכסף וזהב ובחפצי הערך שהיו ברשותי ועליתי עמה על הרכבת.

ברכבת הרהרתי לעצמי: "הן גזלו ממני את חנותי ואת ביתי, אבל הנה הצלתי לי לכל הפחות את כספי וזהבי ב"ה ועוד ישנם עמדי אשתי וילדיי היקרים לי מפז". כשהגעתי לאושוויץ ושדדו ממני את המזוודה על כל תכולתה, הרהרתי לעצמי: "הן השאירו אותי ללא פרוטה לפורטה, אך הנה אשתי וילדיי עודם עמדי ובם אוכל

1. סופר ומחנך מתלמידי החפץ חיים' בישיבת ראדין ומתלמידי ישיבות נובהרדוק.

2. הסיפור מובא בספר 'חסיד וישר' קורות חייו של הרה"ח ר' שמואל יצחק בורנשטיין - לוקעווער זצ"ל.

עולם הבא נקנה ביסורין

הנה כי כן, יהודי זה הרגיש טעם של עולם הבא. הוא הרגיש שייכות לה' שאין לה אחיזה בעולם הבא. כמה זמן הוא הולך לחיות, הרי לא ידע. פשוט היה לו שבכל רגע הוא יכול לנפוח את נשמתו. **תלוי היה אם כן בריבונו של עולם בעצמו בלי שום לבוש. זוהי הרגשת העולם הבא,** כי רק זה קיים בעולם הבא. שום דבר אחר לא קיים שם. **והקב"ה שלח את האדם לעולם הזה** (כדי שלא יהיה נהמא דכיסופא), **שיפתח לאט שייכות כזו, שייכות שאינה בנויה על שום דבר.**

כשהאדם עדיין צעיר לימים ועדיין חי בהרגשת כוחי ועוצם ידי, הן בחלק הגשמי והן בחלק הרוחני - "ברוך ה' אני מצליח" - הרי הוא הולך ומתחבר לעולם הזה, וכשמכריחים אותו לעזוב את הכל ולהתדבק בה' בלי שום לבוש, הוא מרגיש טעם מיתה. ויש שהוא עומד וצווח: "הרי אלה הם שמקשרים אותי לריבונו של עולם. בלעדיהם לא אוכל להתקשר בו". אבל אם **הקב"ה צוהו או סידר כן המציאות גם נגד רצון האדם, מצפים ממנו שיעזוב את העולם הזה לאחר שכבר היה מחובר אליו.** דבר קשה הוא. אך על זה אמרו חז"ל (ברכות ה, א) שהעולם הבא נקנה ביסורים. **מדובר בצער זה שיש לו לאדם כאשר הוא מתנתק מלבושי העולם הזה ומתחבר אל הקב"ה בעצמו בלי שום לבוש.**

את פניך ה' אבקש

ובנוגע למצבים שהאדם עובר בהם בחייו, כמה נחוץ לו שיבין שהם הזדמנויות וינצל אותם עד תום. האדם איבד את כספו, האדם איבד את פרנסתו, קרוב משפחה נלקח ממנו בחטף (לא עלינו). הנה איבד עכשיו אחיזה בדבר גשמי. וכמו שכתב

ה'אור החיים' הק' בפרשת ואתחנן. חלק גדול מאהבתו וחיותו היה מושקע בו, ועכשיו שנלקח ממנו, הוא מרגיש שאיבד חלק מחיותו ממנו. ופעמים הרבה עוד מדובר בדבר שהיה לו צד רוחני. הוא היה מלמד בחסד עליון ושאל ממנו חיות, והנה באו להודיע לו שהכיתה נסגרת. הוא מרגיש אבוד. "לאן אני פונה מכאן?". לא איבוד מקור הפרנסה מטריד אותו. עם זה הוא דווקא די מסודר. יש לו פיצויים וכדומה. מה שמטריד אותו, הוא איבוד מקור הסיפוק והחיות. "קמתי בבוקר, כבר התפללתי, כבר אכלתי, נו, מה הלאה? אני רוצה את הקב"ה. אני מתגעגע לילדים הטהורים, לאלף, לבית, לתורה. אין לי בשביל מה לחיות".

אבל **הקב"ה הוא זה שהביאך למצב זה. רק הוא.** אף אחד אחר לא היה יכול לעשות זאת. **מתפלל הוא להקב"ה שיקרבנו אליו. "את פניך ה' אבקש.** לא משנה לי אם בלבוש זה אם בלבוש אחר. **הלבוש הרי היה רק אמצעי להגיע אליך, ואם הלבוש נלקח ממני, אני אליך בלי שום אמצעי.** בטוח הנני שלא תעזבני אם אשען עליך".

הבא ליטהר מסייעין אותו

זוהי הסיבה שההתלבטויות (הספקות) בעניינים הרוחניים, הן ההתלבטויות הקשות ביותר שיש לו לאדם. אמנם ליטול לולב בחג הסוכות, הוא דבר פשוט וקל, כי הוא מעשה פשוט. יש בזה בוודאי הרבה מעבר לעשייה, אבל המצוה בפשטותה ברורה למדי. אומרים לו לאדם: "כשיגיע הזמן, תיקח את ארבעת המינים, תברך ותנענע". אך כשהוא צריך לקבל את ההחלטה, בדרך משל, אם לעזוב את הכולל או לא, הספק קשה ביותר. לעומדים מן הצד אשר אינם צריכים לשלם את המחיר,

שיש לו על מי להישען. "שאלתי דעת תורה", הוא אומר לכולם, וממשיך בדרכו כשמרגיש שיש לו במה להיאחז. על האדם לדעת שאם יתכוון ברצינות, הקב"ה יביאנו למקום שבו לא יוכל להיאחז בשום מהלך. ואז יתפלל ויאמר: "דרך שקר הסר ממני..." ויעשה איזה דבר קשה שיהיה לו לזכות להסיר ממנו את דרך השקר. "אם אין הצעד שאני הולך לעשות, צעד נכון, אני מבקש ממך רבוננו של עולם שתעצור אותו".

בכל הדברים האמיתיים בחיים, יודע האדם, אם הוא קצת בר דעת, שלשם גיע. אלה שאינם מספיק חכמים, הם אלה שתמיד בטוחים. "כך צריך לעשות, כך צריך להתנהג". אין להם אף פעם שום ספיקות. וזה לא מגיע אצלם מבהירות אמיתית. ונדגיש: אין כוונתנו לומר שאין אנשים שיש להם בהירות ויודעים מה נכון ומה לא נכון. בוודאי קיימים אנשים כאלה. כוונתנו לומר שכאשר האדם אומר לך: "זה נכון וזה לא נכון", זה לא מפני שזה לבן וזה שחור. כי העולם אינו כן. העולם מעורב משוב ורע. כך אומרים לנו חז"ל. אך מה? האדם יכול לומר: "במצב ובתנאים שלפני, הצד הזה נראה לי יותר נכון. כן, אני יכול להיות רגוע ובטוח ללכת במהלך זה". אבל הוא עצמו יודע שסוף כל סוף הוא נמצא בעולם מסוכן. הוא יודע שעל כל צעד ושעל הוא יכול לטעות, ושבּוּדאי יטעה מדי פעם, ויצטרך ללמוד מטעויותיו. **אחרי הכל הוא יודע שהוא זקוק לסייעתא דשמיא בכל עת.** והרי זה חוזר לאותה נקודה שהאדם זקוק להשען על ה' בלי שום לבושים. אין לו כלום.

כי אבי ואמי עזבוני וה' יאספני

כי אבי ואמי עזבוני וה' יאספני (תהלים כז, י). הקב"ה הוא אבי יתומים. למה? כי הם

זה נראה די פשוט. "בוודאי אתה צריך לעזוב את הכולל", הם אומרים לו. "יש לך ספק בכלל". אבל הוא עצמו לבו נוקפו, כי הוא רוצה הקשר עם רבון כל העולמים, ומבין שבכל החלטה שיקבל, הוא יכול לאבד אותו.

והרי הוא מתפלל מתוך הכרה שאין לו על מה שיסמוך, כי בשולחן ערוך לא כתוב במדויק מתי צריך לעזוב את הכולל ומתי לא. מתלבט הוא: "את מי אשאל? לשאול את פלוני? הרי יודע אני שזוהי שיטתו, יודע אני שהוא דוגל בעזיבת הכולל (או להיפך)... יישר כח! אני יכול לומר לך מראש מה יענה לי... ואני הרי רוצה את הקשר עם הקב"ה, וירא אנכי שמא אעשה את טעות חיי, כי יש לי נגיעות... אינני רוצה שנגיעותיי יפסקו לי..." האדם עומד בפני התלבטות קשה, ומבין שאין לו אפילו מישוה שיוכל לספר לו את כל המציאות שהוא שרוי בה.

יש שהאדם רוצה לעשות צעד מסוים, אבל הוא יודע שחלק גדול ממשפחתו לא יבינו אותו, ויש לו מזה יסורי הנפש. מצד אחד הוא מרגיש שאם יישאר במצבו הנוכחי, ימשיך ללחוץ את הספסל ולא יתקדם לשום מקום, ומצד שני, הוא יודע שאם יעשה את הצעד שהוא רוצה לעשות, יתכן שמישהו ייפגע מזה בדרך עקיפה. הוא שמע כבר את כל התורות משני הצדדים וכבר יודע אותן בעל פה. ולמעשה, הוא אינו יודע מה להחליט ואין לו את מי לשאול (רוב בני אדם אין להם את מי לשאול). **הוא צריך לסמוך על הקב"ה. הוא צריך להתפלל ועוד פעם להתפלל, להתבטל ועוד פעם להתבטל, לחזור בתשובה ועוד פעם לחזור בתשובה.**

פירושו של דבר שהקב"ה מכריחו להישען עליו לגמרי מבלי שיהיה לו סימוכין מאף אחד. בדרך כלל האדם אוהב

עולם בלי לבושים. וכך הוא מגיע אל העולם הבא מוכן. לבוש הוא לעולם הבא. אמור מעתה: נוצר לו לבוש רוחני, לבוש מבלי לבוש.

צורת האדם השלם

הנה ה'שם משמואל' (פרשת אמור תרע"ו) מביא מהזהר הקדוש שהאדם יכול לבוא אל הקב"ה עם לב נשבר הגם שלכאורה הוא מום, ומבאר ה'שם משמואל' ביאור נפלא: **הנה ידוע שהאדם צריך להדבק במדותיו ית"ש מה הוא רחום אף אתה רחום, ואם לאו הרי הוא חסר מצורת האדם.** פירוש: צורת האדם בעולם הבא בנויה מאברים רוחניים, והאברים האלה נבנים על-ידי שהוא מתדמה לעליון. ההרגשים שהוא מפתח כשהוא מתדמה לעליון, הם אלה שמרכיבים את צורת האדם הרוחנית. **כי שם אדם איתא בספרים הקדושים מלשון אדמה לעליון. והנה כתיב (דה"א טז, כז) עוז וחדוה במקומו, אם כן צורת האדם השלם להיות תמיד בחדוה ובהיריו דאנפין.** היות שהצורה בנויה מההרגשים הפנימיים של האדם, לכן אם האדם שמח, הוא יוצר את צורת פניו לעולם הבא. צורת הפנים היא עיקר האדם. היא זו שמעידה על חכמתו, כנאמר (קהלת ח, א) "חכמת אדם תאיר פניו", ועל ידה הוא מתקשר לאחרים. איך יוצרים אותה, איך מציירים אותה? - על-ידי שמחה ועל-ידי גמילות חסד. זהו צורת האדם.

וע"כ אמרו ז"ל (זבחים צט, ב) אונן אינו משלח קרבנותיו, שנאמר שלמים, כשהוא שלם ולא כשהוא אונן, הרי דאם האדם בעצבות הוא נקרא חסר מצורת אדם השלם. אכן כן, מדברי הש"ס מבואר שאנינות ושלמות הן דבר והיפוכו, כי כשאין לו לאדם חדוותא ונהירו דאנפין, אין לו צורת אדם.

תלויים בו יותר מאחרים. כידוע פירשו של הגה"ק **רבי יחזקאל משינאווא** זיע"א בספר **דברי יחזקאל** (ליקוטים עמ' קכה): **במסכת ברכות (מח, א) איתא: אביי ורבא הוו יתבי קמיה דרבה, אמר להו רבה: למי מברכין? אמרי ליה: לרחמנא. ורחמנא היכא יתיב? רבא אחוי לשמי טללא (הראה באצבעו כלפי התקרה), אביי נפק לברא אחוי כלפי שמיא (יצא החוצה והראה באצבעו כלפי השמים).** אמר להו רבה: תרוויכו רבנן הויתו (שניכם תהיו חכמים גדולים).

מבאר הגה"ק משינאווא: ידוע דהבורא כל העולמים משיגח כל העולמות בעצמו ובכבודו, וזן ומפרנס ומכלכל מקרני ראמים עד ביצי כינים, אך עם כל זה ישנם מהלכי הטבע, ואחד ממהלכי הטבע הוא לקבל הפרנסה באמצעות האב ואם. אולם יתומים שאין להם אב ואם לגדלם, הקב"ה בעצמו שהוא אבי היתומים מספק להם כל צרכיהם. ונמצא שהיתומים מרגישים יותר מאלו שיש להם אב ואם שמקבלים את צרכיהם מהבורא יתברך.

ולכן רבא שהיה לו אב ואם, כשנשאל רחמנא היכי יתיב, הראה באצבעו כלפי התקרה, כי אע"פ שהשפע מגיע מן השמים, מכל מקום התקרה חוצצת להורות שהשפע בא אליו דרך אביו ואמו שהם ממוצע. אבל אביי שהיה יתום מאב ואם יצא החוצה והראה באצבעו כלפי שמיא כאומר: **"אני רואה את יד ה' בבהירות יותר גדולה, כי אין לי שום מחיצה, אלא מקבל אני את השפע שלי ישירות מן השמים."** אביי הרגיש שהוא תלוי בה' בלי שום לבוש.

האדם אומר: **"אין לי שום דבר אחר להישען עליו.** אין לי שכל, אין לי פרוטקציה, אין לי יחוס, אין לי שום דבר. דבר אחד יש לי - קופה של שרצים. זה מה שיש לי". בסדר! **אדם כזה תלוי בריבונו של**

משא של אלף טון... **נצל את ההזדמנות. יש לך עכשיו את היכולת להיאחז בריבוננו של עולם בלי שום דבר, כי אין לך שום דבר.** לא מפני שיש עדיין רופא אחד שנותן תקווה, לא מפני שאתה יודע מה יהיה בעתיד, ולא מפני שיש איזה דיבור או סגולה מהצדיקים. אין לך שום דבר ואתה אומר: **"רבונו של עולם! אין לי שום דבר ושום אדם להיאחז בו. אני נאחז אך ורק בך. אני מאמין בך, אני יודע שאתה מטיב עכשיו עמדי".**

זהו עולם הבא. ואפשר להרגיש את טעמו בעולם הזה כפי שסופר לעיל. ורבים המה האנשים שחיים עמנו היום ומספרים על עיתים כאלה. הם זוכרים היטב את הרגע שהבינו שהכל נגמר. אין שום מהלך... והמתיקות שהיתה להם אז... וכבר איתא כן בזוה"ק (פרשת ויקהל) על הפסוק "שברו על ה' אלוקיו": **לא אמר תקותו ולא בטחונו אלא שברו, אל תיקרי שברו אלא שברו. שבירות הלב. זהו הלבוש הרוחני של העולם הבא, ואין האדם יכול לוותר עליו. אם האדם יוותר עליו, לא יהיה לו.**

על מה יש לנו להישען? על אבינו שבשמים

הנה בשילהי **מסכת סוטה** שנינו: "רבי אליעזר הגדול אומר ... בעקבות משיחא חוצפא יסגא, ויוקר יאמיר", ועוד מנה שם דברים הרבה שהאחד קשה מחבירו, וסיים: "ועל מי יש לנו להשען? על אבינו שבשמים". ובכן, רבים חושבים שצריך לומר זאת בניגון של איכה ובאנחה השוברת חצי גופו של אדם. "אוי וויי, איזה חושך. הכל עם הפנים כלפי מטה".

ולמען האמת, **השורה הנעימה ביותר במסכת סוטה, היא שורה זו.** הפירוש הוא

מבאר ה'שם משמואל' שלאור זה יתכן שיחשוב האדם שאם יש לו לב נשבר... כואב לו מאוד על הטמטום הלב שיש לו, כואב לו שפגע בבני אדם, כואב לו שאכל מאכלות אסורות, כואב לו חטאת נעורים. הוא מאוד כאוב. הוא מקווה - הלוואי שיסולח לי... הרי זה פוגם בצורת האדם שלו. על זה אומר הזוהר הקדוש שאינו כן, כי הנה **חז"ל** אמרו במסכת חגיגה (ה, ב) שאצל הקב"ה מתקיים "במסתרים תבכה נפשי" (ירמיה יג, יז) ואין זה סתירה עם "עוז וחדוה במקומו", כי יש אצלו בתי גואי ובתי בראי, ואם כן גם צורת האדם בעולם הבא כך הוא.

אדרבה, **כך האדם תלוי נכונה בריבוננו של עולם. מצד אחד** הוא משתוקק אליו **ובעבור כך שמח שמחה גדולה, ומצד שני** הוא יודע שהקב"ה מחייהו בכל רגע **ויש לו לב נשבר כי אינו יודע אם הוא באמת ראוי שיחיהו.** זוהי צורת האדם השלמה בעולם הבא. התורה צותה לאדם להתדמות לבוראו, כי כך הוא בונה את צורתו. צורת האדם אינה נבנית על-ידי דברים חיצוניים, אלא על-ידי פיתוח ההרגשים הפנימיים.

שברו על ה' אלוקיו

אכן האדם צריך לבדוק את עצמו אם הוא יכול לעבוד את ה' במצבים קשים. זהו אחד מהדברים הנמצאים ביסוד דבריהם ז"ל "חייב אדם לברך על הרעה כשם שהוא מברך על הטובה" (ברכות נד, א), שיקלוט האדם בשעתו הקשה: "יש לי כעת הזדמנות להרים את ידי ולומר: **רבונו של עולם! אין לי שום מהלך, אין לי כלום בעולם.**" יש שהאדם איבד ברגע אחד עולם ומלואו. הוא איבד את מעמדו, את חיותו, את בריאותו... הרופא בישר לו בשורה מרה... **העולם חשך בעדו באחת. הוא מרגיש שנחת על ראשו**

היסורין אינן התכלית

נאמר זאת כך: התכלית איננה שלא יוכל לקיים מצות סוכה ולולב, התכלית איננה שלא יוכל לקיים מצות גמילות חסדים. **הוא יכול להמשיך לעסוק בגמילות חסדים כאשר הוא מחליט שהוא מתנתק מכל ענייני הכבוד והפרסום ומכל שאר ההבלים, ומשנן לעצמו שאינו עוסק בזה בשביל שום דבר, אף לא מחמת הרחמנות הטבעית שיש לו בלבד, כי אם כדי להתדמות לעליון.** הוא חושב על העולם הבא. הוא עוצם את עיניו ועושה מה שעושה כבן העולם הבא.

בכל מה שהאדם עושה, הוא יכול לעשותו בבחינת "זקני תורה כל זמן שמזקינין דעתן מתיישבת עליהן". וכי צריך להיות בן שמונים כדי לברר מה אוכלים ומתי אוכלים?! **אפשר לעשותו גם קודם לכן. יתבונן האדם ויעשה לעצמו גדרים וסייגים, וכשיפול, יקום וימשיך ללכת. ובסופו של דבר יהיה לו גוף יותר עדין ומזוכך, ולא מפני שנתנו לו תזכורות מייסרות, אלא מפני שהתעורר מעצמו.**

התכלית היא שלא יתחבר לחלק החיצוני, אלא ישתמש בו כאמצעי בלבד להגיע לחלק הפנימי. יבדוק האדם את עצמו בכל עת ויתפלל על כך, וכך יחיה חיים נעימים, חיי עולם הבא. **זוהי תכלית הבטחון - להישען על השי"ת בלי שום לבושים.**

איזהו בן עולם הבא

ונסיים בעוד ענין אחד. אותו דבר כשהאדם מודה לה' על הטובה ועל הרעה, בכל סגנון שנרצה לומר זאת... האדם יכול לומר זאת ולהיות מחובר לעולם הגשמי.

כך: הקב"ה מכין את בני ישראל לביאת המשיח. מה זה אומר שלפני ביאת המשיח יהיו כל-כך הרבה בעיות, כל-כך הרבה רע, כל-כך הרבה עירוב של טוב ורע, כל-כך הרבה בלבולים וספיקות וחוסר בהירות. מה התכלית? איך כל זה מביא את המשיח? יש שיענה כי תמיד לפני הפצעת האור, החושך מכביד. אך זה גופא צריך טעם, מדוע? והתשובה היא **כי כמה מתוק וערב הוא להרגיש מה שהרב בורנשטיין הרגיש באותו חצי שעה!** כמה נעים ונחמד יהיה לו לאדם כשיראה שלוקחים ממנו את כל לבושי! הריביות יעלו, היוקר יאמיר, החוצפה תתרבה, הבן יקום באביו וכלה בחמותה. **הרי יבין אז שאין לו על מי להישען אלא על אביו שבשמים וכמה טוב יהיה לו.**

אמנם כן, **זה איננה עבודה קלה**, זה לא בא סתם כך, כי העולם הבא נקנה ביסורים, **באותם יסורים של עזיבת הדברים שהאדם היה מחובר אליהם.** מדובר במהלכי מחשבה הנלחמים עם הרגשות הלב, מדובר בעבודת המדות אמתית, מדובר בביטול ותפילה לה'. **בלי ביטול ותפילה, אין לו לאדם סיכוי להגיע אל ההישענות על אביו שבשמים.** אך כשהאדם מגיע לזה, הוא מרגיש טעם עולם הבא, בבחינת עולמן תראה בחייו.

האדם מחויב להתפשט בעודו בעולם הזה מן הלבושים ולמצוא את הטוב בהתגלמותו. בכל דבר מצוה, בכל דבר תורה, **בכל דבר שבקדושה, נמצא השי"ת בעצמו, והאדם יכול למצוא אותו.** ובזה נסיים שאם האדם מתרגל לעשותו, אין הכרח לקחת ממנו את כל אשר לו, כי הוא עושה זאת בעצמו באשר אינו מתחבר לחלק החיצוני.

מלאך בין מלאכים, או איש בין המלאכים ומשתתף עמהם בשירתם.

כשתחשוב כך במעשי המצוות ובלמוד התורה ותתרגל לעשות זאת כאילו אין לך שום עזר מדברים גשמיים, אזי תצליח את דרכיך. הנה כשהאדם מתחיל להסיע מכונית, בהתחלה יושב לידו מורה וכל פעם שהוא רואה שהוא עושה איזו שגיאה, מיד הוא מתקן אותו, והוא עצמו מבין שהסיבה שהוא מקבל עכשיו תמיכה היא כי עוד מעט יגיע השלב שיצטרך להסיע את המכונית לבדו, ועכשיו זה הזמן להתרגל.

אף כאן, **האדם יודע שכל הלבושים הגשמיים, רק אמצעים הם להרגילו לפגוש את הקב"ה בלתי אמצעי.** נשקו בר פן יאנף ותאבדו דרך, אשרי כל חוסי בו. **תפתח נקיות הלב כדי שכאשר יהיה חרון אף, לא תאבד את הדרך.** אשרי כל חוסי בו (תהלים ב, יב). מאושר הוא האדם שפיתח את היכולת לבטוח בה' מתוך הכרה שאין לו שום אחיזה אחרת. **מדובר בהרגלים של מהלכי מחשבה ובהרגלים של אופן קיום המצוות אשר על ידם האדם נכנס צעד אחר צעד לעולם הבא.**

"תודה רבה... איזה אוכל טעים..." זוהי דרגה אחת, ואין לזלזל בה. אבל יש לך עוד אפשרות. עצום את עיניך לכמה רגעים וחשוב מה שכתב רש"י **במסכת ברכות והובא בשיעור בשבוע שעבר. מדוע נצטוויתי להודות לה' כדי להתרגל להודות,** כי זהו הדבר היחיד שקיים בעולם הבא. אל תכניס במילותיך את המילה 'בשר'. למה? כי בעולם הבא לא יהיה כל-כך נעים לשמוע את המילה הזאת...

אותו דבר לגבי האנשים המתחרזים בחרוזים הבנויים על עניני כבוד, ב'מצוה טאנץ' וכדומה. הוא מודה לריבונו של עולם, חסדי ה' כי לא תמנו, כי הנה זכה להיות תלמיד חכם... וכולם צריכים לדעת זאת...

אני שומע. לא מופרך לגמרי לקחת דברים גשמיים ולהודות עליהם. אדרבה, **זוהי האחיזה, זהו החבל. אבל עכשיו עצום את עיניך ונסה לראות אם אתה יכול לעלות על-ידי החבל ולמצוא את הקב"ה בעצמו פנים בפנים, כי סוף כל סוף תכלית הודייתך בעולם הזה היא כדי שתוכל להודות בעולם הבא.** נסה לחשוב שאתה

יום רביעי פרשת בלק (חוקת בלק בחו"ל) ט' תמוז תשפ"ג

הכנת הנפש על-ידי הבנת המציאות של עירוב טוב ברע

אמונת צדיקים בדורנו חלק ב'

וראה בזה פירוש חי על מאמר חו"ל (מנחות קי, א) ובלבד שיכוון לבו לשמים.

וכבר נמצא כזאת במדרש שיר השירים על הפסוק "ודילוגו עלי אהבה" (שה"ש ב, ד) שהגם שהאדם אינו מוציא את המילים נכונה, אם זוהי דרגתו וזוהי דרכו להתחבר אל הקב"ה, הקב"ה מחבב כל-כך את תפילתו.

המשך הסיפור הוא שהבעל שם טוב הרבה בלבו שאם תפילתו עכשיו עושה רעש כה גדול בשמים, כל שכן אם יעשה לו קצת סדר, ויראה לו מתי מתפללים שחרית, מתי מנחה ומתי ערבית. מה אומרים ומה לא אומרים. רשם לו פתקים והכניסם בסידורו. את זה אומרים בבוקר, את זה אומרים אחר הצהריים, את זה אומרים בערב, את זה אומרים רק ברגלים, את זה אומרים בראש חודש. וכשסיים, נפרד ממנו לשלום ויצא את הכפר.

כעבור שעה קטנה, הכפרי פתח את סידורו, ובבת אחת פרחו כל הפתקים ונשרו ארצה. הוא נבהל ועמד כמבולבל: "מה עושים עכשיו?". ומיד יצא אף הוא מן הכפר והתחיל לדלוק אחר הבעל שם טוב. היה עוד חלק בסיפור לפיו מן השמים לקחו מהבעל שם טוב את מדרגותיו. עכ"פ סוף מעשה היה שהבעל שם טוב שבשמים אין צריכים את הפתקים, ואמר לכפרי: "אתה יודע מה? תמשיך להתפלל בתמימותך כפי שהתפללת עד היום".

הכפרי התמים שנהג לומר את כל הסידור

רבים שלחו לנו הארות והערות להראות שהסוגיא אינה כה פשוטה, כי הרבה מיםמרות יש הן מחז"ל והן מהצדיקים אשר צריכים להתאים. והנה מצד אחד ניכר צימאונם הגדול של החברים המקשיבים לקבל בהירות בענין חמור זה, ומצד שני זועק מבין השיטין חששם הגדול שמא נאמר דבר שאינו כהוגן. אכן דברינו אמורים כבר שצריך הרבה תפילה, הרבה תשובה והרבה ביטול כדי לזכות לסייעתא דשמיא. אדרבה, התורה נקנית בחבורה, בחבורת בני האדם שרוצים להתקרב אל ה' ולעבדו באמת.

ובכן, לפני שנמשיך, נקדים בדבר נחוץ מאוד. ידוע המעשה עם הבעל שם טוב הק' זיע"א שפעם הראו לו מן השמים שיש יהודי אחד שתפילתו רצויה מאוד בשמים והרי היא בוקעת רקיעים. יצא הבעל שם טוב לחפשו, והנה נודע לו שמדובר בכפרי שאינו יודע מאומה. כששאל אותו מה סדר תפילתו, הראה לו את סידורו ואמר לו שכל יום בקומו בבוקר, הוא אומר את כולו מהחל ועד כלה, כולל כל מה שאומרים בראש חודש וברגלים ובתעניות ובימי הסליחות וכו'. הבין הבעל שם טוב שזה נובע אצלו ממקום זך וטהור לגודל תמימותו, ולכן תפילתו רצויה ומקבלת בשמים יותר מתפילותיהם של האחרים,

עבודה תמה ומרגיש קרבת אלוקים, לא דווקא שנכון להעמידו על האמת ועל ידי כן לגרום לו להתבלבל.

ולענייננו, מי שבא ממקום טהור והולך אחרי רבותיו אשר לימדוהו איך ומה לעשות, והוא מתפלל מה: "עזור לי להמשיך לעבודך כפי שהצדיקים לימדוני", וטוב לו, בוודאי אין מצוה לבלבלו. ראשית כל, צריך לומר באופן כללי שבשיעורנו לא באנו לומר: "רבותי! יש שני צדדים ואנו הולכים להכריע. תהיה כאן דרמה. נכריע כאחד מהצדדים. איש פלוני צדיק, איש פלוני אינו צדיק... למעשה, הלה רמאי או בעל רוח הקודש?". לא על זה אנו מוסרים את השיעורים האלה. **מטרתנו במסירת השיעורים** אחת היא, **שהאדם בכל מקום הימצאו יוכל לעבוד את ה' טוב יותר**, שיוכל להתעמק בסוגיא זו... הן מדובר בסוגיא מתוקה לא פחות מסוגיית שבת קודש. **כל סוגיא שהאדם עוסק בה ושווע ומבין, הוא מתקרב על-ידי כן אל ה'.** זוהי המטרה, **ללמוד מה שכתוב, והכל מתוך ביטול מוחלט כדי שנוכל לעשות את הדברים הנכונים טוב יותר, ושנמשיך לעבוד את ה' באופן אמיתי וקדוש**, כל אחד בדרך שהצדיקים הקדושים לימדוהו.

ועוד זאת נאמר שתמיד כשהאדם רואה בלמדו איזו סוגיא שהלימוד מבלבלו לגמרי, **עליו להבין שאין זה בשבילו ללמוד אותה.** אם יש לו חיות ובהירות, לא דווקא שהוא צריך לעסוק בסוגיא זו ולהתבלבל. וכפי שיש מושג שלא כל אחד צריך ללמוד, בדרך משל, את השער הראשון בחובת הלבבות - שער היחוד. ואם האדם יודע שזה יכול לבלבלו, בוודאי יש לו להימנע מללמוד אותו. אמנם סוגייתנו אינו דומה לגמרי, כי מדובר בסוגיא שמאוד נוגעת בעבודת ה'.

ודילוגו עלי אהבה

בדומה לזה סיפרנו בעבר על **המגיד הק' ממעזריטש** זיע"א שפעם שאל בשמים מי יהיה שכנו בעולם הבא, והשיבו לו: "איש פלוני הגר בעיירה פלונית יהיה שותפך". שם פעמיו לעיירה פלונית וחשכו עיניו. היהודי המדובר היה בור ועם הארץ שאינו יודע קרוא וכתוב. הוא ידע רק שיש בורא לעולם ועוד הכיר מילה אחת בלשון הקודש - המילה "ט-מ-א". ברצונו לעבוד את הבורא, נהג לדלג על הנהר שהיה שם מצד לצד ולצעוק "טמא, טמא".

הצדיק נחרד מהמילה הבלתי טהורה שהלה מוציא מפיו פעם אחר פעם ולימדו לומר 'טהור' תחת 'טמא'. כעבור שעות אחדות, כששוב נתעוררה תשוקתו של הכפרי לעבוד את בוראו, ביקש לומר את המילה החדשה שלימדו הצדיק, אך המילה פרחה לו מראשו. ביקש לומר את המילה הישנה, אך נזכר מה שהצדיק אמר לו שאין ראוי לאמרה. לגודל צערו נשאר לעמוד על עמדו ופרץ בבכי גדול.

והנה הראו למגיד הק' מן השמים שיש עליו קטרוג גדול בעבור שגרם לאיש לעצור מעבודתו, עבודה שעשתה נחת רוח גדולה בשמים. מיד חזר המגיד על עקבותיו והורה לכפרי לחזור ולעבוד את בוראו כבתחילה עם המילה 'טמא'.

באנו להבהיר ולא להשחיר

מן השמים הראו זאת לצדיקים כי נחוץ מאוד להבין את היסוד. נניח שיש מי שעובד את ה' ולפי חשבון אינו נוהג נכונה. הוא אומר יעלה ויבוא ואין צריך לאמרו היום; הוא אומר 'טמא' ובאמת צריך לומר 'טהור'. אם הוא באמת מכון לבו לשמים, **אם הוא באמת מבטל את עצמו לה' ועובדו**

מוסד הכהונה גדולה בסכנה

לאחר הקדמה זו, נמשיך להתקדם בלימוד הסוגיא. נציגה שאלה: **חז"ל** מספרים לנו על יוחנן כהן גדול ששימש שמונים שנה בכהונה גדולה ולבסוף נעשה צדוקי (ברכות כט, א). מה בני האדם חשבו אז? בטח זה יצר מכה נפשית* קשה אצל רבים מבני הדור ההוא. תחשבו על זה. יהודי מורם מעם אשר נכנס לקודש הקדשים ביום הכיפורים שנה אחרי שנה במשך שמונים שנה וכולם נשאו אליו עינים, נעשה צדוקי. איך ממשיכים מכאן? תחשבו על האסיפות שנערכו אז להרגיע את העם. הן ללא ספק התהלכו כולם עם ספיקות והתלבטויות: "אם כן הכל מופרך... אם יכול היה לקרות דבר כזה, אולי כדאי לסגור את כל המוסד שנקרא כהונה גדולה..."

דוגמא אחת היא מתוך הרבה. אכן כן, במשך הדורות אירעו מקרים רבים דומים ודומה לדומה שהיה בכוחם לערער ולזעזע את נפש האדם. הנה לפני זמן לא רב, כשבעולם שלט הצורר הנאצי ימ"ש, נעקדו ונשחטו צדיקים ואנשי מעשה, הם עם קהילותיהם. לא אחד, לא עשרה, ולא מאה. הבלבול שמציאות זו יצרה בנפש האדם אינו ניתן לתיאור. ואכן היו אנשים שהתפוררו אז לגמרי. לא היה להם את הכלים להכיל את המציאות הזאת. ומה בקשר ליהודים היראים? איך החזיקו מעמד? השאלה היא לא רק איך נשארו איתנים באמונתם, אלא איך בכלל נשארו בריאים בנפשם? איך המשיכו לעבוד את ה' בישוב הדעת כאילו לא אירע מאומה?

קחו לדוגמא את הרה"ק מקלויזנבורג זיע"א (בעל ההילולא) אשר עבר בכל מדורי הגיהנום הנאצי, שם איבד את כל משפחתו

אמונת חכמים היא אחת מהיסודות החזקים ביותר. אבל **כשיש לו כבר לאדם מהלך בסוגיא זו ועובד את ה' ומתעלה ומחפש את האמת**, והוא חושש שהעיסוק בסוגיא זו תבלבלנו, הוא אינו צריך לעסוק בה. הוא יכול להמשיך לעבוד את ה' כהרגלו. ואף אם כלפי שמיא גליא שהוא טועה, הלא הוא מתפלל בכל עת שהקב"ה ינחנו בדרך האמת, וכשיהיה מוכן, הקב"ה בוודאי יגלה לו את האמת.

ראינו לנכון להדגיש זאת כדי שלא יהיה מי שירגיש שבאים כאן לבלבל אותו. על כן אנו אומרים שאנו עוסקים בסוגיא זו כדי להגיע לבהירות ולא ח"ו להיפך, ואף זה מפני שידוע שיש הרבה מאוד אנשים, ולא נכזב אם נאמר שמדובר ברוב גדול מקרב ציבור אנ"ש, אשר מבקשים לעבוד את ה' אך מרגישים חוסר בהירות בסוגיא זו, ורצונם לקבל בה יותר בהירות. פשוט מאוד. איך עובדים עבודה זו יותר נכון? מה הם היסודות הכתובים בפסוקים? מה עם הקושיות שמתרוצצות במוח? בא נעשה סדר. אי אפשר למכור לאנשים שקר. האדם הרי מרגיש כשמדובר בשקר, והרי הוא תמה: "רגע אחד! התורה צריכה להיות מתוקה, ובוודאי היא מתוקה ואמיתית..."

ובכן, **מי שבא ממקום של חוסר בהירות, ומבקש את ה'**, ופותח את החומש כי הוא רוצה להבין, ופותח את הגמרא, את ספרי ההלכה, את ספרי החסידות, הכל מפני שהוא רוצה להתפלל טוב יותר, ללמוד טוב יותר, להוסיף בביטול וענוה, לאדם כזה יש תועלת מרובה כשפותחים לו את הסוגיא להבינה טוב יותר. וכיון שלומדים אותה בחבורה, יכולים בוודאי לזכות לבהירות נפלאה.

הוא נחשף לשינוי, הוא מתבלבל לגמרי, והקושיות המטרידות אינן נותנות לו מנוח.

הן הזכרנו כבר כמה פעמים את דברי **הספר הישר שכדי להיות בעל בטחון אמיתי צריך האדם לזכור שלא נשאים כאן לנצח**. מגיע יום שנפרדים מן העולם. האדם צריך לזכור זאת בכל עת. **הוא צריך לזכור שבעולם הזה יש חולי ויש צרות, בין ברוחניות ובין בגשמיות**. כשהבאנו את דבריו בשיעורי הבטחון, ביארנו כיצד זה עולה בקנה אחד עם הידוע שצריך לחשוב באופן חיובי², כמאמר **הצדיקים** "תחשוב טוב, יהיה טוב". הסברנו שביחד עם כך שהאדם צריך לחשוב חיובי, הוא צריך גם לזכור כיצד העולם פועל. אם אין האדם זוכר כיצד העולם פועל, כשמישהו נפטר מן העולם, הוא מרגיש שהכל נגמר. מה נגמר? איזה נגמר? לא ידעת שככה זה העולם?! אכן עכשיו שיש לו כבר פציעה קשה, צריך לקחת אותו למומחה ולנסות להוציאו מן הבור. לבדו הוא לא יכול לצאת. "מה פירוש? מישהו הרי נפטר מן העולם! איך אפשר לקום ולהמשיך הלאה?".

הספר הישר מבאר **שכדי לחסוך את הפציעה, צריך לחיות עם ידיעת האמת. הקב"ה הוא טוב ומטיב, והעולם הזה טוב והעולם הבא טוב**, ואפשר לחיות כבר כאן חיים של עולם הבא, וכל זה **אינו סתירה עם המושג שנקרא יזכיר לו יום המיתה**. ולא רק שאינו סתירה, אלא **המושג האחד בונה ומחזק את השני. כשהאדם יודע את המציאות של העולם הזה, אינו נעשה מופתע. כשיקרה לו או לסובביו משהו, אולי יהיה לו קשה קצת, אבל עד מהרה יוכל לעכלו ולהמשיך הלאה בחיים**.

וניצל הוא לבדו בעור שיניו. והנה המשיך ללמוד ולהתפלל ולהחיות עם רב. וכן היה עם כל הצדיקים שרידי האש, הרה"ק מסאטמאר, ה'אמרי חיים', רבי יחזקאל לוינשטיין, הרב מווייצען, הרה"ק מבעלזא זיע"א. כולם קמו מעפרם והמשיכו לעבוד את ה' ביתר שאת וביתר עז, כשהם חוזרים ובונים את היהדות הנטושה המושפלת עד שאול תחתיה. איך? איך יכולים היו לקבל את הזוועות האלה? אמנם מדובר בבלבול מסוג אחר, אבל בלבול כמו בלבול, הוא דבר קשה לחיות אתו ולהישאר בבריאות הנפש.

פציעה נפשית שנוצרת מחמת חוסר כלים

התשובה לכך היא על פי יסוד פשוט. מהו הדבר שמבלבל את הנפש? מקודם הזכרנו שזהו הפציעה הנפשית. **מדובר בבלבול שחודר כל-כך עמוק בנפש האדם, שכל היסודות שהיו לו עד עכשיו מתבטלים בין רגע**. "אני כבר לא יכול להאמין לאף אחד, אני כבר לא יכול לדעת מה יהיה מחר. אם דבר כזה יכול היה לקרות, אינני מאמין יותר בכלום". אלו שעוזבים לגמרי רח"ל, אומרים זאת כלפי מעלה, והאחרים אומרים: "איבדנו אמון באנשים". האדם נסגר בפנים - "אם דבר כזה יכול לקרות ליהודי ירא שמים, אין לי יותר אמון באף אחד".

המצב הזה נובע מחוסר כלים. פירוש: **האדם רגיל למהלך מחשבה מסוים** כי חסר לו מאמר חז"ל אחד. בטוח הוא שהכל צריך לפעול לפי מהלך זה. כך צריכה היהדות להיראות, כך צריך העולם להיראות, כך צריך הקב"ה להתנהג אתי, וכשיום אחד

הכרת סדר הבריאה

וברוחניות הדבר הרבה יותר עמוק, כי היסוד ברוחניות הוא שיש בה הרבה עירוב טוב ברע ותכלית גדולה יש בזה. כשהרופא המנתח מזהיר על הסיכון שבניתוח, הוא עצמו אינו יודע במה זה תלוי. הוא יודע דבר אחד, שאצל אחד מתוך כך וכך אנשים, הניתוח מסתבך. אך ברוחניות הסבר יש מדוע הוא כך. אמנם הסדר המדויק של הנשמות ושל הנסיונות שיש לכך אחד הוא למעלה מהשגתינו, אבל זה ידוע לנו שבכוונה תחילה ברא הקב"ה את האדם באופן שלא יוכל להאמין בעצמו עד יום מותו, כדי שיצטרך להיתלות בו בכל עת, להתפלל אליו בכל יום ויום ולחזור בתשובה תמיד.

ללמוד על הכלל כולו יצא

וכבר הבאנו כמה פעמים מה שכתב האר"י הק' ז"ל על רבי אלעזר בן דורדיא שסיפרו עליו חז"ל (ע"ז טז, ב) שחטא כל ימיו, ובסוף חזר בתשובה, ויצאה בת קול ואמרה: רבי אלעזר בן דורדיא מזומן לחיי העולם הבא, ואמר רבי יש קונה עולמו בכמה שנים ויש קונה עולמו בשעה אחת, שהיה נשמת יוחנן כהן גדול, כי יוחנן כהן גדול עבד את ה' כל ימיו ובסוף נעשה צדוקי, ולכן הוצרך לרדת שוב לעולם הזה ולעבור בסדר כזה שבו כל ימיו הוא חוטא וברגע האחרון הוא מתהפך לגמרי וחוזר בתשובה שלמה.

כשאתה שומע זאת, אתה מבין שדברים כגון זה יכול להתקיים גם בימינו. הנה יש מעשה שזה עתה מתרחש. לא נרבה בפרטים כדי שלא יצא מזה ח"ו דבר תקלה. הסיפור הוא בנער אחד בן למשפחה חשובה מקרב החרדים לדבר ה' שירד מדרך התורה והוריו הוזילו עליו נהרות של דמע. לא ניתן לתאר את התפילות שהתפללו

היהודים היראים בעלי השם, למדו היטב את היסודות הכתובים בחז"ל. הם לא בנו את השקפתם על סמך מימרות בודדות, אלא עקבו אחר כל מאמרי חז"ל, וכשמצאו שני מאמרים הסותרים זה את זה, חיפשו את הכתוב השלישי שיכריע ביניהם, וכמו שחז"ל עצמם עשו, וכמו שבעלי התוספות עשו כל פעם שעמדו בפני סתירה בין שני מאמרי חז"ל. הם עשו חילוקים ואוקימתות עד שדברי חז"ל נעשו מאירים ושמחים כנתינתם מסיני.

כשחז"ל מספרים מה שאירע עם יוחנן כהן גדול, הם מבקשים להודיע לכל אחד מאתנו: **דע לך שיש כזה מושג**. דבר כזה יכול לקרות. כן, כן. היצר הרע אינו עוזב את האדם עד יום מותו, וכל יום צריך להתפלל ולהווייל פלגי דמע שלא ליפול ברשתו ברגע האחרון. ועוד נתכוונו להועיל בידיעה זו שאם יום אחד נעמוד בפני דבר כזה, נדע ששום דבר לא הופך בגלל זה. הצער באמת גדול. זה באמת כאב שמטלטל את האדם. אבל לא במדה כזו שמערער את האמונה במוסד הכהונה גדולה, כי הוא ידע מראש שדבר כזה יכול להתרחש.

משל למה הדבר דומה, למי שצריך לעבור ניתוח מציל חיים, שלפני הניתוח הרופא מודיע לו שאצל אחד מתוך סך מסוים של מנותחים, עלול להיווצר סיבון פלוגי. כשזה קורה, זה מאוד כואב, אבל זה המצב. כך אומר לו הרופא ומחתים אותו על כתב הסכמה לניתוח. הוא מובל לניתוח, ואם מתברר לאחר מכן שבחרו בו מן השמים להיות האחד מתוך... שהניתוח שלו מסתבך, אף אחד לא נעשה מופרך בגלל זה. לא הרופא ולא בית החולים ובוודאי לא המוסד הרפואי.

כשהאדם יבחון את עצמו (אנו מדברים על כל אחד מאתנו ולא מתכוונים למישהו מסוים יותר מאחרים), **יראה שהגיע מבלבול וחוסר בהירות, וכיון שלא היו לו תשובות לספיקותיו, החליט מה שהחליט, ומאז שקיבל את החלטתו, מצא לה ראיות מן הגורן ומן היקב.**

לא זוהי דרכה של תורה. הדרך הנכונה היא כזו: "הירגע ותתחיל ללמוד את הסוגיא מתחילתה, ואולי היא תתבהר לך ותגלה שאין לך יותר צורך לכתוב ספר שלם ליישב את קושיותיך". הדבר נכון לגבי כל הסוגיות. למשל, לגבי סוגיית השואה. אם האדם קרוע לגמרי כי לא למד את היסודות ועכשיו הוא בונה תשובות ומביא מראי מקומות, לא הייתי רוצה לראות אותן. מה שאין כן כשהאדם היה בנוי באופן יסודי קודם לכן. ראה לדוגמא את הרב מווייצען. תראה איזה כוחות נפש השואה שאבה ממנו. שלמות של בטחון, רחבות הנפש, דחיפה להמשיך הלאה. "אדרבה, נלך ונקים מחדש..." כך היה עם כל אחד מגדולי העולם. הוא לכתחילה לא הזדעזע, כי הוא ידע מראש כיצד העולם פועל.

עליו ואת הבכיות שבכו עליו. ולדאבון כל לב, הלך הבן למורת רוחם והתחתן עם גויה ואף הוליד ממנה ילדים שדינם כגוים לכל דבר וענין. ומה עשה הקב"ה עם דמעות ההורים? הסכיתו ושמעו! האשה הגויה מצאה בדרך לימודיה מה זה להיות יהודי והחליטה להתגייר. היא התחילה בתהליכי גיור כאשר תוך כדי כך היא מחזירה את בעלה בתשובה, וכעבור זמן לא רב היא עברה גיור כדת וכדין יחד עם ילדיה כאשר הם כולם מקבלים עליהם עול מצוות. והנה כעת עתה הם חוזרים ומתחתנים על-ידי חופה וקידושין כדת משה וישראל.

מפחיד לראות איך הקב"ה מנהל את העולם, אבל אנו יודעים **שיש רע ויש נסיונות ויש יצר הרע ויש תשובה ויש חידושים. יסוד הוא שהאדם צריך לזכור אותו בנשתי אל העניינים הרוחניים.** ומכאן שכאשר האדם אומר: "אני ירא ללמוד שמא אתבלבל", אף אנו נאמר לו: "אם כבר התבלבלת בעבר והבלבול גרם לך לקבל החלטות חדשות ואח"כ להביא להן תימוכין וסימוכין מכל מיני מקורות, יש לך מה ללמוד. עליך לדעת להפריד בין השנים..."

לא זוהי של דרכה של תורה

הרבה מאוד אנשים עושים את העול הזה. האדם בונה לעצמו שיטה או מאמץ שיטה גויית, ואח"כ הוא אומר: "רגע אחד, אבל איך אמכור את השיטה לציבור היראים? ומה אעשה אם יבוא איזה חכם ויוכיח שאין זה עולה בקנה אחד עם דרך התורה ויוציא עלי כתבי פלסתר?". ואז הוא מחליט להמתין שנה שבמהלכה הוא מחפש מראי מקומות שאפשר להעמיס בהם את שיטתו, וכשמלאכתו נשלמת, הוא יוצא בקול תרועה כי הנה מצא את שיטת הטיפול היהודי, היא ואין בלתה.

מסקנא שנובעת מחוסר ידע

כעת נתקדם בעוד צעד. הזכרנו את היסוד שהעולם מורכב מתערובת טוב ורע. יסוד ידוע הוא שבכל מקום יש תערובת טוב ורע. אין זה יסוד שקיים רק בשיטות מסוימות. יסוד הוא שקיים מאז ומקדם. פתח כל ספר ותראה. מאז חטא אדם הראשון ודאי שכך הוא. הסתכל על השיבולת. יש קליפה ועוד קליפה, וכדי להגיע אל הגרגירים הראויים לאכילה, צריך לעשות כמה מלאכות: דישה, זרייה וריקוד. מי שאינו יודע זאת, נכנס אל שדה החיטים ואומר: "רגע אחד, זה גם קליפה? זה גם

מצליחה או אינה מצליחה?", התשובה תהיה שבוודאי היא מצליחה, ואדרבה, זו היתה תוכניתו **שבכל דבר יהיה רק מעט טוב ונצטרך לברר אותו מתוך הרע.**

נקודת אמת בהר של שקר

הנה מעשיות שונות יש שמתפרסמות מזמן לזמן, ויש לתת להן שמות. מצד אחד יש את המעשיות המזעזעות, פרשיות חמורות, אשר אי אפשר לספרן אפילו, לא ברבים ולא ביחיד. ה' ירחם. ומצד שני יש את המעשיות של מי כעמך ישראל. יהודי אחד פגש יהודי אחר ומסר את הנפש למענו ... מי כעמך ישראל... כעת נשאלך: מה האמת? ולפני שתשיב, נשאלך עוד שאלה: כמה הן המעשיות המזעזעות ביחס למעשיות המשמחות של מי כעמך ישראל? לא את כל הסיפורים אנו יודעים, כי לא הכל מתפרסם, אבל אם ניקח את המעשיות המפורסמות, כמה הן אלו ביחס לאלו?

איננו יודעים לנקוב במספרים, ויתכן שהמעשיות המזעזעות מרובות על האחרות, אך אעפ"כ - **מהו היהודי? ברור שהיהודי הוא חלק א-לוא ממעל.** אלוקי נשמה שנתתי בי... **זהו היהודי, זהו מהותו.** אך מה, יש לו גוף שעוטף אותו, ובתקופת היותו בגוף, **במשך שנים הרבה הוא ילד קטן, ובמשך שנים הרבה, הוא עושה טעויות קשות.** אבל כשהוא מגיע אל **נקודת האמת, אז הוא מגיע אל תכליתו.** אכן כן, יתכן שהאדם יטעה ארבעים שנה ואז יתברר שזה גופא הוביל אותו אל נקודת האמת. כשרבי אמר יש קונה עולמו בשעה אחת, התכוון לומר: אל תחשוב שהכמות היא זו שקובעת את המציאות. ממש לא. אתה צריך להתרגל למושג חדש-ישן, ואם תסתכל סביבך, תראה שכך הוא בכל הבריאה כולה. תמיד המעטפת החיצונית

שקר? וזה גם? אם כן, שמע מה שאני אומר לך, אין יותר חטים בעולם. פעם היה. היום אין". ומה אומרים לו? - "בוודאי יש. בא נלמד אותך. כך גרגרי החטים צומחים. הם יוצאים עטופים בכמה קליפות, וצריך לעבוד קשה כדי להוציאם..."

אפשר לראות זאת הרבה לגבי תכונות הנפש של האדם. נניח שתפסו את אדם בקלקלתו, והנה האדם מתבלבל: "באמת?! האדם יכול להכשל בעבירה חמורה כזאת?!" אנשים שואלים זאת גם על עצמם: "איך יתכן? איך הצלחתי להגיע כזה נמוך?". ויש שהאדם מגיע מזה לחוסר אמון מוחלט באנושות. הוא אומר בלבו: "אני נותן אמון בדומם ובצומח יותר מבאדם. האדם הרי מלא בקנאה תאוה וכבוד. הוא הרבה יותר נמוך מכל נברא אחר."

הנה האדם ביסס את מסקנתו על מאמרי **חז"ל** "ישראל כשהם יורדים, יורדים עד לעפר... לא זכה, אומרים לו יתוש קדמך..." אך עם כל זה מסקנתו משובשת, כי החליט מעצמו שזוהי מהות האדם, כי על כן הוא אומר: "אולי פעם היו אנשים שעלו למעלה. היום כולם ירדו עד לעפר". כאן נמצאת טעותו.

אתה צודק שבעקבתא דמשיחא יש ריבוי שקר וריבוי טומאה, אך הבה אשאלך: מה האמת? האמת היא ריבוי השקר או מה שיש בפנים? אכן האמת היא שבאופן רשמי הבריאה כיום היא באופן כזה, וכל זה כדי שנצטרך לברר את מעט הטוב מתוך ריבוי הרע. והאמת שתמיד הטוב מועט. גם בימות השבוע, ששת הימים הם ימי חול, ורק יום אחד הוא שבת קודש. וכבר אמר רבי שמעון בר יוחאי בדורו (סוכה מה, ב): "ראיתי בני עלייה והן מועטין". אם תשאל לאור הדברים האלה: "האם תוכניתו של הקב"ה

היצר הרע גורם לפירוד

אכן **היצר הרע משקיע את עיקר כוחותיו בנקודה הזו**. זוהי עבודתו תמיד - **לגרום פירוד בין המשפיע והמקבל**. לא לחינם יש נסיון כה קשה בענין השידוכים. אנשים נותנים לזה כל מיני פרשנויות, אך בשורש, הסיבה היא כי **היצר הרע עושה הכל כדי להפריד בין משפיע ומקבל**. הוא יודע שברגע שהמשפיע והמקבל נפגשים, נבנה עוד בית בישראל, עוד מקום להשראת השכינה. **לכן צריכים כל-כך הרבה ביטול ותשובה וצדקה כדי להתגבר על היצר הרע ולהביא את השידוך לידי גמר**. יכולים לראות מהאי טעמא שברגעים האחרונים לפני סגירת השידוך, צצים קשיים מכל עבר, וכבר אמרו **חז"ל** (שבת קל, א) "ליכא כתובה דלא רמי בה תיגרא". ואח"כ מתחיל סיפור חדש עם השלום בית, כידוע.

ואף **בין האדם והקב"ה עיקר הנסיון הוא הגאווה**, כי **היא זו שמפרידה ביניהם** כמו שאמרו **חז"ל** שהקב"ה אומר על בעל הגאווה "אין אני והוא יכולין לדור בעולם" (סוטה ה, א), ועל כן היצר הרע נלחם בכל כוחותיו שהאדם לא יהיה בהכנעה וביטול לה'. **הוא יודע שכאשר האדם נמצא בהכנעה וביטול, אין לו מה לחפש אצלו, כי הוא מקבל בכל עת מקבל שפע חדש**.

ולעניינינו, כמו כן **היצר הרע משקיע הרבה לבטל את הקשר בין הרב והתלמיד**, והוא עושה זאת בכמה אופנים. אופן אחד הוא **דרך יצירת בלבול אצל התלמיד על-ידי מינוי אנשים שאינם ראויים כלל**. וכלל. אכן כן, אין זה חידוש. יש אנשים שהם שקר מתחילתם לסופם. תופעה היא שהיתה קיימת בכל הדורות, אף גם לפני הבעל שם טוב. בוודאי קיים דבר כזה. הדברים פשוטים.

הרבה יותר גדולה בכמות, וצריך זמן רב כדי לעבור אותה, **ובשענוברים אותה ומוצאים את הנקודה הפנימית, מגלים שהיא קטנה מאוד**, אם בזמן, אם במקום, אם בנפש.

תחשבו על חג השבועות. במשך כמה שבועות מתכוונים לפסח, ואח"כ סופרים שבעה שבועות במהלכם עושים הכנה גדולה ליום מתן תורה, וכשמגיע יום מתן תורה, שוב עושים הכנה במשך כל הלילה, ובבוקר, כמה זמן לוקח לקבל את התורה? דקות ספורות. קוראים את עשרת הדברות והנשמה מקבלת אור גדול שמלווה את האדם כל החיים.

להרבה מאתנו אין בכל זה שום חידוש. הדברים ידועים היו להם זה מכבר ומזה עידן. אך עלינו להבין שאם אמנם האמת תמיד פחותה מהשקר שמסביב, כפי שהיה מאז ומקדם, **האמת כוללת את הכלל שהשפע אינו יכול לבוא לעולם, אלא על-ידי רב ותלמיד**. כך היה מאז שהתורה ירדה לעולם, וכך יהיה עד עולם. מציאות היא שאינה יכולה להשתנות. מי שחולק על זה, דומה למי שאומר: "פעם היו ילדים באים לעולם על-ידי נישואי איש ואשה. היום זה כבר לא עובד ככה. עידן אחר הוא". אין דבר כזה. **כל שפע אינו יכול לבוא אלא על-ידי משפיע ומקבל**. כך הוא הסדר, **המקבל מכניע את עצמו לרבו וזה מה שגורם אצל רבו את מעיינות החכמה. הרב עובד את העבודה המוטלת עליו מצד המשפיע, התלמיד עובד את העבודה המוטלת עליו מצד המקבל, וזה מה שמביא שפע אלוקי והשראת השכינה**, ולא משנה איזה שם ניתן לזה. מציאות היא שאינה יכולה להשתנות, כי הכל עובד כך. אפילו הצומח עובד כך, וכל העולמות עובדים כך.

מרגלים והמיט חורבן על האומה. מזה בא אל ההחלטה שאין כלום ושהוא רשאי לצאת כנגדו בפומבי. זו היתה טעותו של קרח". הוסיף ה'אמרי האמת': "דע לך שיש לך אי הבנה בסוגית רב ותלמיד". סוף מעשה היה שהלה הבין את טעותו ונקשר אל ה'אמרי אמת' בעבותות של אהבה.

גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה

שוב, בוודאי עלינו ללמוד לאט את כל המושגים הקשורים לסוגיא זו, אבל הנקודה היא שאנשים אינם מבינים מה החיבור של רב ותלמיד עושה. ראו ב'**דברי יחזקאל**' פרשת קרח שמדבר על זה ברורות ואומר שאין שום הבאת שפע בלי רב ותלמיד. הרה"ק משינאווא! מישוהו יודע מי היה הרה"ק משינאווא? הוא היה ברא כרעיה דאבוה, אך יותר קיצוני. אומר היה: "אם אבי אינו נוהג על פי הלכה, אני הולך ממנו". והוא עצמו אומר שלא יתכן בעולם שירד איזשהו שפע בלי סדר של רב ותלמיד.

ראו גם ב'**תפארת בנים**' להגה"ק **רבי צבי הירש ממונקאטש** זיע"א על הפסוק (קרח יח, כז) ונחשב לכם תרומתכם כגורן מן היקב. שם הוא כותב שכפי שהגרגרים שנבחרו לתרומה אינם יכולים להתגאות, כי הדבר מוכרח שבעל הבית יפריש קצת גרגרים לתרומה, ובמקרה נבחרו המה לתפקיד זה. כך הרב אין לו מה להתגאות על התלמידים, כי **מוכרח הדבר שיהיה סדר זה של רב ותלמיד, ואחד היה חייב להבחר לכך.**

מציאות היא שהשפע בא רק על-ידי רב ותלמיד, וכן כתב **בפרי הארץ** פרשת קרח שהסדר הוא שהתלמיד משתוקק להבין

אופן נוסף הוא **על-ידי ביטול ההכנעה של המקבילים. היצר הרע פועל כל ימי חיי האדם שלא יכניע את עצמו אל המשפיע כדי שלא יקבל ממנו שפע.** הוא מספק לו תילי תלים של טעמים וסיבות מדוע הוא אינו יכול להיות נכנע. "אני לא. העולם רוצים להיות טיפשים? שיהיה להם לבריות. אני לא יכול".

הרב טועה כדי לנסות את התלמיד

מאז ומעולם השקיע בזה היצר הרע את כוחותיו. ומפני כך מביא הקב"ה את הצדיקים כפעם בפעם לידי טעות כדי שיהיה בזה נסיון. הדבר מבואר בדברי חז"ל **והראשונים** וכתובים בכל ספר. כשהתלמיד רואה שרבו טעה, הוא עומד בפני נסיון, כי אינו יודע מה לעשות. נצטרך בוודאי לדבר מזה, אך למה שנוגע לענייננו, אנו רואים שיש כמה אופנים איך היצר הרע פועל להפריד את המקבל מן המשפיע. אך כל זה אינו משנה מאומה. **המציאות נשארת כפי שהיתה, ומי שיתדבק בתורה הקדושה על פי הסדר שהיא מלמדת אותנו, יעשה חיל.**

מסופר שלאחר הסתלקות ה'שפת אמת', היה חסיד אחד שלא אבה להיכנע ל'אמרי אמת'. כעבור זמן, נתעורר אצלו ספק אם לעשות השקעה כספית מסוימת. בצר לו, החליט לשאול את ה'אמרי אמת'. ה'אמרי אמת' נתן לו עצה להשקיע את כספו, ועשה כעצתו, וכעבור זמן קצר, נודע לו כי השקעתו ירדה לטמיון. הוא איבד את הכל. מהר מאוד הגיע אל המסקנא שאין כלום. "סיימתי עם זה, הכל שטויות". יום אחד שהה באחת מעיירות המרפא והלך לטייל ברחוב, והנה ראה את ה'אמרי אמת' מגיע לקראתו. כשנפגשו, אמר לו ה'אמרי אמת': "**בראשונים** כתוב שחשבונו של קרח היה שמשוה רבינו עשה טעות כאשר שלח

מה שראה: "יהודים יקרים! היזהרו במה שאתם עושים. אינכם מבינים איזו השראת השכינה יש בבית הכנסת. אין לכם מושג אלו דברים קשים גורם מי שמדבר בבית הכנסת". הוא הביא ידיעות מהעולם שבו רואים הכל בראיה ברורה ואומר לנו שצריך לראות מה לעשות בקשר אליהן, כי הן מציאות קיימת. לכן אמר הכל בלשון "תא חזי". אף כשיצא מן המערה, וראה אנשים עוסקים בחרישה וזריעה, אמר: "אתם לא נורמליים... אינכם רואים את האמת... אתם חיים בחושך..."

ובכן, **הזהר** מדבר בענין זה שהשפע יורד דווקא על-ידי רב ותלמיד, ובאים הספרים הקדושים ואומרים: בוא ונראה מה אפשר לעשות שבאמת יהיה כאן רב ותלמיד, כי אז יבוא שפע של חכמה ויראה, שפע רוחני וגשמי, כרצון ה'.

עירוב טוב ברע כל אחד במקומו

ובזה צריך להוסיף שהעירוב טוב ברע שקיים בענין זה, אין פירושו שמקום אחד הוא טוב והמקום השני הוא רע, עד שיאמר האדם: "אצלנו יש רק טוב, ובמקומות אחרים יש רק רע". אלא כל אחד לדעת שבמקום זה שהוא נמצא, מה שהוא מחזיק על פי אבותיו ורבותיו הוא נפלא מאוד, אבל אך אעפ"כ יש נקודה של אמת ומסביב יכול להיות הרבה הסתר. אילו היה הצדק אתו שרק הוא טוב וכל האחרים רע, לא היה זה נקרא עירוב טוב ברע, ולא היה צריך להתפלל ושא נס לקבץ גלויותינו, כי אם ושא נס לבער את כל האחרים.

עירוב טוב ברע פירושו שבכל מקום **שבעולם שהאדם יחפש את האמת, ולא ירצה ללכת עם השקר בשום פנים ואופן, ויהיה מוכן לשלם על זה כל מחיר, ויתפלל**

דבר תורה והולך לשאול את הרב, וכיון שהוא שואל את הרב, זה גופא מוליד במוחו של הרב את התשובה. אנשים חושבים שזה הולך הפוך. תחילה צריך הרב להיות רשכבה"ג ואז נראה אם אפשר להיכנע אליו. לא! **ההתעוררות צריכה להיות תחילה מצד המקבלים, והיא זו שנותנת את האפשרות לרב להשפיע עליהם.** הוא מבאר שם שזהו "מתלמידי יותר מכולם" (תענית ז, א), כשהוא לומד עם חבירו, אינו מקבל אותו כח של השפעה.

ספרי החסידות לא חידשו

עדיין לא נגענו בנושאים רבים ששייכים לסוגיא זו, אבל דבר ראשון צריך לדעת את היסוד שאין השפע מגיע אל האדם אלא על-ידי רב ותלמיד ושכך הוא מקדמת דנא אצל כל ישראל. עכשיו יכול האדם לבוא ולשאול שאלות שונות, כגון: למה אני צריך להצטופף עם עשרת אלפי איש סביב רב אחד ואיני רואה שאני לומד ממנו? ומה אני עושה שאין הרב אומר 'תורה' ואיני מבין מה הוא רוצה ממני ואין לי שייכות של תלמיד לרב? שומע. בא נראה איך פותרים את הבעיות. אבל דבר ראשון תבין שאין זה משנה איזה כובע חובשים, אין זה משנה אם האדם קורא עצמו חסיד או לא, ואם הוא מיוצא אשכנז או מעדות המזרח. מה זה משנה? יסוד הוא הבנוי על המציאות ואינו קשור לספרי חסידות דווקא.

ספרי החסידות רק **מביאים מתורת האמת להסביר כיצד הדבר פועל ומקריבים זאת אל האדם הפשוט שיבין שהוא צריך לעשות כן למעשה.** אחרת, לא יקבל את השפע המוכן לו. והרי זה ככל שאר יסודי היהדות. רבי שמעון בר יוחאי ראה את המתרחש בעולמות העליונים והזהירנו לפי

אשא לבבי אל כפיים אל א-ל בשמים

אמור מעתה: **הבעיה שיש לו לאדם איננה עם הצדיק, אלא עם עצמו.** על האדם לומר: **ממקום זה שבו אני נמצא** (לא יהא לבך חלוק על המקום), **אתפלל לה'**, כי הבעיה שיש לי היא אתי, לא עם הצדיק ולא עם הקהילה. אם אתפלל לה' שיהיה לי טעם בשבת, הוא יעזור לי? אם אתפלל אליו שיהיה לי טעם בתפילה, הוא יעזור לי? ההכנעה אל הצדיק איננה שונה משבת ותפילה. **להיות איש נכנע הוא כלי שאין כדוגמתו לעבודת ה'.** **אם עדיין לא מצאתי, אם אני מבולבל, אם ראיתי דברים משונים... הרי על זה נאמר אין לנו להישען אלא על אבינו שבשמים. אשען עליו שיעזור לי לקיים את המצוה.**

אנשים שלחו מכתבים כאלה טהורים... בעצם כל המכתבים שנשלחו היו טהורים ומרנינים לב ותוכנם רצוף אהבה ומלא בצמאון לאמת. באחד מהמכתבים כתב השולח: כמה שפכתי את לבי אל ה'... אמרתי: רבונו של עולם! כל רצוני לעבדך בלבב שלם, והרי בתורתך כתוב, וכן כתוב בספרי הראשונים ובכל ספרי החסידות שבשביל לעבדך צריך להאמין בחכמים, מה אעשה שאיני יודע איך לקיים דבר זה ואני שרוי בבלבול נורא. אנא עזור לי א-ל חי. **התפללתי והתפללתי, והקב"ה עזר לי...**

סוף דבר, על האדם להבין שהעירוב טוב ברע היה מאז בריאת העולם, ועכ"פ מאז חטא אדם הראשון, ואדרבה, **עירוב זה מסייע לו להגיע אל ההכרה שאין לו על מי להישען אלא על אביו שבשמים, ואז הוא מתפלל מעומק לבו וזוכה להגיע להכנעה אמיתית, וכיון שהוא נכנע באמת, הוא זוכה לשפע רב בכל הענינים.** תפילתנו אל ה' שימשיך ללוותנו ויסייע בעדנו להתחזק בעבודתו.

לה', וילך אחרי הצדיקים, צדיקי מקומו, כן, ותהיה לו אמונה, **ואם תהיה לו שאלה, ייצא לברר מתוך ביטול, בבחינת תורה היא וללמוד אני צריך,** אזי הגם שזה שיעמוד לצדו יהיה רע, והגם שהוא עצמו יהיה חציו רע, **תתחיל להתנוצץ ממנו האמת,** ואז יתקיים וקבצנו יחד מארבע כנפות הארץ לארצנו. **כדי להגיע אל האמת צריך להתייגע.**

כשהצדיקים התאוננו על בחינת מנהיגי השקר ועוררו להיזהר שלא להיתפס ברשתם, על מה היתה בכייתם? מה צריך לבכות? יאמרו בפירוש: "יש את האמת שנמצאת בצד הזה, ויש מנהיגי שקר שנמצאים בצד השני, אל תעברו לצד השני ושלום לכם ולזרעיתכם". החלוקה ברורה, מה יש לבכות? אכן בכייתם היתה משום שהטוב והרע מעורבים, ובכל מקום שהאדם פונה, הוא צריך לגשת מתוך ביטול ותשובה, ובתפילה ותחנונים: "אנא ה', עזורני כי אני מחפש את האמת".

נמצא שמי שיחפש את ה' וייצמד אל דברי הספרים הקדושים ויתפלל: **"רבונו של עולם, פקח את עיני... איני רוצה ללכת עם השקר..." ילך ויתקרב, ויעזוב לאט את הקנאה והתאוה והכבוד ואת חוסר ההכנעה שיש לו.** כל אחד זקוק לכך. אפילו יהיה האדם ליד צדיק הדור - לא ליד אחד מהצדיקים, אלא ליד גדול צדיקי הדור - **אם לא יתפלל לה' שיעזור לו להיכנע אליו באמת,** סופו להשתמש בקרבתו אל הצדיק כקרדום לחפור בו, ויאמר בלבבו: "ברוך ה' שנתן לי פרנסה, כי אני הוא זה שקובע מי נכנס ומי יוצא, ואנשים משחילים לי פרוטות לכיס". הוא יעמוד קרוב בכחוט השערה אל האמת, ויהיה כולו שקר.

יום חמישי פרשת בלק (חוקת בלק בחו"ל) י' תמוז תשפ"ג

חשבון שמחתה של תורה*

כמה חדשים לפני שהוא מחתן את בנו, ורושם על הדף את כל התקופות וההתפוכות שעבר עם בנו, כמה תפילות התפללו עליו... שילך בדרך ה', כמה דמעות הוזילו עליו... כל שלב בחייו לא היה פשוט, כל מעבר בחייו לא היה פשוט... ההתלבטויות באיזו ישיבה להכניסו, עם מגיד שיעור זה הצליח, עם מגיד שיעור זה לא הצליח... הניסים שראו על כל צעד ושעל, והנה עכשיו זוכים להובילו אל החופה... **אילו היה האדם עושה כן, היו מתאספים בלבו כל שירי ההודאה על כל הניסים שהוא עד להם מערש לידת בנו ועד עתה, והשמחה היתה גואה על גדותיה.**

דף של ספינה

אותו דבר כששמחים על סיום מסכתא... המסכתא הרי כלולה מהרבה סוגיות, קלות יותר וקשות יותר. ומעל זה, האדם הרי עבר מצבים שונים במהלך לימוד המסכתא. מסכתא שיש בה כל-כך הרבה דפים. כאן הוא עבר קושי כזה וכאן הוא עבר קושי אחר; כאן היה צריך להשלים כי היה עייף בערב; כאן הוא לא הבין והיה צריך לחזור על הקודם. מה גם שהיה עליו לחזור על דפי המסכתא שוב ושוב. **כל-כך הרבה הרגשים...** האדם מודה לה' על היגיעה, הוא מודה לו על כך שהיה צריך להלחם עם מזגו בימים הקשים. **השמחה של מצוה היא פי כמה אמיתית ופנימית כשהאדם מבין מה קרה כאן.** זו לא שמחה חיצונית. זו

מגדלתו ומרוממתו על כל המעשים

ידוע שהאר"י הק' ז"ל אמר לתלמידו שזכה להגיע למדרגותיו על-ידי שמחה של מצוה². כשהאדם שמח עם המצוה שהוא עושה, הוא נותן לאור המצוה **לחדור לעומק נשמתו**. לכל מצוה יש אור מיוחד, אור שמאיר את הנשמה ומלווה אותה בעולם הזה ובעולם הבא, והאדם מחפש שהאור הזה יחדור אל החלקים העמוקים שבנשמתו וישנה אותו לגמרי. **וכשהוא מקיים את המצוה בשמחה, הוא מוסיף לה כוחות שתוכל להיספג בו יותר ויותר.**

כל שכן כשלומדים תורה בשמחה, שיש לה לתורה זו כח להרים את האדם למעלה ראש. **כשהאדם שמח בדרך כלל זה בנוי על מחשבות.** הוא צריך לחשוב מפני מה הוא שמח, **וכשהוא מבין מה גורם לו לשמחה ופותח אותו קצת, שמחתו הולכת וגוברת.** הנה הכנסת הבן לחופה, היא בוודאי שמחה גדולה, ומה צריך לזה הסבר, ועם כל זה, אם אין האדם מתבונן, יש שמרוב טרדות החתונה, שמחתו חסרה. ואפילו מי שמסיר מלבו את כל טרדות החתונה, כנהוג היום אצל בעלי בתים חשובים ששוכרים אחראי שיסדר את כל עניני החתונה כדי שיוכלו לבוא אל החתונה מתוך רוגע ומנוחת הנפש, עדיין שמחתו חסרה אם אינו מתבונן.

אילו היה האדם יושב במשך שעה שעתיים, ואף יותר (הרי בדרך כלל האדם יודע

א. השיעור נמסר בשעת שמחת סיום מסכת בריבם.
ב. מובא בספר 'חרדים' ב'תנאי המצוות' וב'פלא יועץ' ערך שמחה.

איזו החלטה ואינו יודע אם היא החלטה נכונה או לא. הוא רוצה היה לדחות אותה, אבל הוא כבר עומד עכשיו לאחר הדחייה... יש יום שני ויש יום שלישי; יש קיץ ויש חורף; יש כל-כך הרבה מצבים בעבודת הפרנסה שגוזלים את כל הנפש, וכשאדם זה מתיישב עם הגמרא, מוחו מתרוצץ לכל עבר. אם רוצה אתה לומר שזה נקרא גייעת התורה, זה מתאים. עמל התורה? כן, אני יכול לחתום שמדובר בעמל התורה. אבל אל תגיד לי מתיקות התורה.

כשהאדם קונה דירה פעם בחיים, זה בשבילו עסק שלם. הוא יזכור זאת כל החיים. במשך שלושה חדשים הוא עסוק בקניית הדירה וכל שאר הדברים מוזנחים על ידו. אף החברותא שלו מרגיש זאת, כי כל חצי שעה הוא עוזב אותו ויצא לסיפוריו. בחנוכת הבית הוא בוודאי יראה את עצמו כבעל שמחה...

אנשים שהולכים לעבודתם, פעמים הרבה הם דומים מחמת מצבם כאילו כל יום הם עסוקים בקניית דירה. אמת. זה בכלל לא בדיחה. יש להם כל-כך הרבה על הראש. וכשאדם כזה צריך לקרוע את עצמו מהכל ולהתיישב ללמוד, זה דורש הרבה גייעה. אך מה לעשות שהוא מבקש מתיקות. "תן לי פעם לטעום את המתוקים מדבש ומנופת צופים. אני רוצה להכיר את התורה לא רק מצד היגיעה והעמל. אני רוצה להתענג ממתיקותה, אך מה לעשות שאינני מרגיש אותה."

האמת שהפסוקים מדברים על בעיה זו והראשונים מדברים עליה. אינך לבד. יש תשובה לזה וצריך לדעת אותה ולשנן אותה. וכשהאדם ישנן אותה, הוא יזכה לא רק למתיקות התורה, אלא גם להבנת המתרחש ומתוך כך לשמחה של מצוה.

שמחה פנימית. וכשמדברים על חיצונית ופנימית, אין המדובר בשתי דרגות בלבד, אלא דרגות על גבי דרגות יש. אין גבול לדרגות השמחה שאפשר להגיע. האדם יכול לערוך את שמחת המצוה של סיום מסכתא קצת יותר חיצונית והוא יכול להגביה ולערוך אותה יותר פנימית. **וההתבוננות, היא זו שקובעת כמה השמחה תהיה פנימית.**

רואים ציבור של יהודים... כבר למדו, כבר התייגעו, כבר סיימו, וכבר שמחים... אפשר להוסיף על השמחה. **איך? על-ידי התבוננות. שנדע, לקחנו את הגוף ולא הנחנו לו. נלחמנו,** התיישבנו עם הגמרא עוד הפעם ועוד הפעם ולמדנו דף אחר דף. מדובר בשמחה נפלאה שכוללת הרבה שמחות, הרבה חלקים ופרקים. כפי שהמסכת יש לה הרבה פרקים, כך האדם יש לו את הפרקים האישיים שלו.

הזאת נעמי?!

ובכן, כדי לפתוח זאת יותר, כדאי לנו להיכנס קצת אל ההתמודדויות והנסיונות היומיומיים שקיימים בלימוד התורה, ונראה כמה אנו עושים נחת רוח להקב"ה. הנה יש שהאדם עומד ותמה: מצד אחד **אנו רואים את הפסוקים מדברים על מתיקות התורה,** הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונופת צופים... טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף... **אין דבר יותר מתוק מהתורה הקדושה. ומצד שני, יש הרבה פעמים שהאדם מתיישב עם הגמרא,** בפרט בעל הבית שיש לו שעבודים וטרדות לרוב ומר לו. לא שהגמרא ח"ו מרה, אך **ההרגשה שיש לו עכשיו היא הרגשה מרה.** מוחו מתרוצץ... הוא צריך לכסות את המינוס בבנק, הוא צריך לתת היום תשובה לגבי

כשמתבוננים בזה... הלא מדובר באחד מהראשונים... הוא ישן על הגמרא וזה מה שאומרים עליו? נדבר בשפתינו: מה היה המשגיח אומר על בחור שהיה מוצא אותו נרדם על הגמרא? לא נראה שהיה אומר שרירו מחיה מתים. אולי היה אומר הפוך.

אכן צריך לדעת ללמוד את המעשה. **כשרואים את האדם נרדם על הגמרא**, מה זה אומר עליו? זה אומר **שכשהגיע ללמוד, ידע היטב כמה הוא תשוש**. רוצה היה להישאר בביתו וללכת לנוח על משכבו בשלום, אבל הוא ידע שיש לו חברותא שממתינן לו ושיש לו סדר לימוד ואינו יכול להפסיד והגיע לבית המדרש ללמוד. אתה רואה על אדם זה שהגיע במסירות נפש. גופו באמת היה חצי מת, אבל הוא הגיע לבית המדרש להחיות את עצמו. אתה רואה כאן תמונה של אדם שכמעט נפח את נשמתו וניגש לשתות מטר התחיה. כך הוא הסתכלותו של הקב"ה על אדם זה, עד שאומר: "אני יכול לקחת את הריר הנוזל מפיו ולהחיות בו מתים".

אנו צריכים לזכור זאת, ועלינו להבין שזה לא חייב להיות כפי שתיאר זאת רבינו יחיאל שנוזל רירו על הגמרא, אלא בכל מצב שהאדם אין לו עכשיו חשק ללמוד תורה. זה לא בשבילו עכשיו. אבל הוא הולך ללמוד כי הוא רוצה לעסוק בתורת ה' תמימה משיבת נפש, הרי הוא עוסק בתחיית המתים, ועל דבר זה יקבל שכר, ויום אחד יוכל להחיות מתים. אם יעשה זאת באופן הנכון וימשיך יום אחרי יום, ויתפלל לה': "רבונו של עולם! עשיתי את החלק הראשון, הבא לי נא את העריבות. כבר טעמתי קצת מן העמל והיגיעה, הייתי בא ליטור, קיים בי עכשיו הבא ליטור מסייעין אותו, שאוכל להרגיש את

אגרא דכלה דוחקא

בדברי יואל לשמחת תורה מדבר בענין מאמר חז"ל (ברכות ו, ב) "אגרא דכלה דוחקא" שפירושו ששכר לימוד התורה בעת שמיעת השיעור, ניתן עבור דוחק צפיפות התלמידים. ולכאורה קשה להבין, היתכן שהאדם יושב ולומד תורה ואת השכר הוא מקבל רק על הדבר החיצוני? הוא מרחיב שם הרבה ומבאר **שלאחר שהאדם מרגיש מתיקות התורה, זה גופא השכר שלו**. וכשאמרו אגרא דכלה דוחקא, התכוונו שיש שני חלקים בלימוד התורה, יש הקשיים מסביב, כגון מה שהמוח מתרוצץ לכל עבר, ויש החלק שהוא נהנה בשעת לימודו כאשר הוא שואב מבאר מים חיים של הבנה ומתיקות וקרבת אלוקים. כשהאדם הגיע כבר אל החלק השני, אינו יכול לקבל שכר על עצם הלימוד, כי אין שכר יותר גדול מאותה מתיקות. אבל הוא יכול לקבל שכר על הדוחק, על המעבר מהעולם הגשמי אל העולם הרוחני.

כשהאדם מרגיש שהוא מכיר את התורה רק מאותו מצד, היינו ששייכותו אל התורה היא בעיקר אל חלק הדוחקא, עליו לדעת שעל חלק זה מקבלים שכר, ויחד עם כן עליו לדעת שחלק זה הוא פתח להיכנס פנימה. אל תישאר שם. היכנס פנימה.

אטומים להחיות בטללי שינה

ידוע מה שכתב רבינו יחיאל מפריז ז"ל בפירושו על נוסח הפייט בראש השנה "אטומים להחיות בטללי שינה", והובא בספר "מעשה אורג" (על הפיוט) ומקורו במדרש, שכאשר התלמיד מתיישב ללמוד והוא עייף ונרדם על הגמרא ונוזל לו ריר מפיו על הגמרא, הקב"ה מכנס אותו ריר ומחיה בו מתים.

לפעמים תנועות עדינות) שמשמעותן שהוא עכשיו באמצע הליכה לדבר חשוב ואין לו זמן להתעכב. לפעמים יכולה שיחה כזו לקחת שתיים. דבר מעניין. "יש לך זמן?". "יש לי שתי דקות". "בסדר, בא נדבר שתי דקות". הוא מדבר שתי דקות, ועוד שתי דקות, והשיחה נמשכת שתי שעות. והגם שהוא מדבר שתי שעות, רואים עליו כל הזמן שמוחו תפוס במה שמחכה לו.

הקב"ה נתן לנו עולם מלא בפרשיות. כל אחד יש לו פרשיות וטרדות. והקב"ה אומר לו לאדם: "אתה יכול לעסוק בהן. אדרבה, אתה צריך לעסוק בהן. אבל תעשה לי טובה, בשעה שאתה עוסק בהן, תהיה עם רגל אחת בחוץ". מה פירוש? שיחזיק משניות באמצע העבודה? יש אנשים רבים שאסור להם לעשות דבר כזה. **נכון, אבל יש למוח יכולת להשאיר איזה דבר בקדמת מוחו תוך כדי שהוא עוסק בדברים אחרים.** למשל, נפל לו לאדם רעיון של שידוך. הוא ממשיך הלאה בדרכו, אבל הוא ממשיך לחשוב על זה קלות: "עוד מעט אתקשר לפלוני, נראה לי שמדובר ברעיון נפלא".

הערב נא את דברי תורתך בפינו

הקב"ה אומר ככה: אתה קם בבוקר, **יש לך ברכת התורה.** למי נועדה ברכה זו? כזו ברכה נלכבת... הגה"צ **רבי חיים ברים זצ"ל** היה מספר שבבנין מגוריו התגורר יהודי שכל השכנים היו מאזינים לברכת התורה שלו מדי בוקר. כזה חם, כזה קדוש... ברכת התורה... הוא אמר שהשכנים היו מתלחששים ביניהם שהם מחכים לראות את צאצאיו. ברור היה להם שיש שכר לפעלו. הן כך אמרו **חז"ל** (נדרים פא, א): מפני מה אין מצוין תלמידי חכמים לצאת תלמידי חכמים מבניהן? רבינא אמר שאין מברכין בתורה תחילה. ומכלל לאו אתה

המתיקות", **הקב"ה יקח את החלק הראשון, את הדוחקא, ויחיהו בו.**

כל המקבל עליו עול תורה

איך באמת מגיעים אל המתיקות? איך עושים את ההשתדלות? הן **במחשבה אחת אפשר לשנות את העמל והיגיעה.** בהבנה אחת אפשר להועיל שחלק ב' יביא לחלק ב'. **החלק שבו הוא מרגיש אדם כי ימות באוהל, יביאנו לתחיית המתים. הוא צריך לעבור את הגשר.**

הנה אם יתבונן האדם, יראה שיש מהלך **מסוים שגורם למוח להיות נוכח.** נכון שיש ימים שהם באמת עמוסי טרדות, אבל האדם יכול לעשות דברים פשוטים. ועוד מעט נראה, שאינם פרקטיים בעלמא, אלא הם תורה ועבודה וגמילות חסדים. אכן כן, **יש דברים שהאדם יכול לעשות אשר יועילו לו שעל אף כל הפרשיות שיש לו, יוכל להצליח לבוא בסוף היום וללמוד עם תענוג וחיות.**

חז"ל אומרים לנו "כל המקבל עליו עול תורה, מעבירים ממנו עול דרך ארץ" (אבות ג, ה). בדרך כלל מבינים הפשוט שהאדם אומר: "הריני מקבל עלי ללמוד תורה ולא מעניין אותי יותר שום דבר אחר", והקב"ה אומר לו: "אני כבר אשלח לך מה שאתה צריך". זהו הפירוש הפשוט. אך הגאון **רבי חיים מוואלאוין זצ"ל** למד בביאור המאמר, **שכל יום האדם מקבל על עצמו החלטה חדשה, וזוכה בשכרה להצלחה חדשה לבו ביום.** האדם קם בבוקר ומקבל על עצמו לשמור על מוחו מוכן לשעת לימודו בהמשך היום. הוא עוסק במילי דעלמא, אבל הוא כל הזמן עם רגל אחת בחוץ.

עם רגל אחת בחוץ

ראיתם פעם אחד מדבר עם חבירו והוא עם רגל אחת בחוץ? הוא עושה לו תנועות

מעבירין ממנו עול דרך ארץ

כשהאדם עושה כן, מעבירים ממנו עול דרך ארץ. פירוש: **מורידין ממנו טרדות ועגמת נפש.** כל הדברים שמתרחשים בסדר יומו של האדם - זה הגיע... לא הגיע... הלה מתקשר כעבור שבוע וטוען שלא קיבל... - זה לא חייב להיות. אנשים התרגלו לומר שזהו סדר העולם. הוא באמת סדר העולם, אבל רק למי שלא קיבל על עצמו עול תורה. מי שמקבל על עצמו עול תורה, מעבירין ממנו עול דרך ארץ, **וכשמעבירין מן האדם עול דרך ארץ, הכל נראה אצלו רגיל.** אין אצלו אותות ומופתים לפרסם בעיתונים, **אבל משום מה אינך רואה שכל דבר נתקע לו עשר פעמים. יש כזה מושג שדברים הולכים כשורה ואינם מייגעים את הנפש.**

הוא הדבר לגבי הרעיונות שיש לו לאדם. כמה רעיונות יש לו לאדם שלא יוצא מהם שום דבר... האדם מסתכל לאחור ואומר: "חצי שנה הייתי עסוק לחינם". פעם זה עם איזה דיל שרצה לעשות, פעם עם עבודה שחיפש וכל פעם דחוהו ואמרו לו לבוא מחר. הוא מסתכל ורואה שלא יצא שום דבר מעמלו. כל אחד חושב אחרת בענין זה. האחד חושב: "ככה זה הולך, זהו הסדר, בע"ה תבוא הצעה אחרת". השני נעשה ברוגז, ועוד רבות מחשבות בלב איש. אך השקפת התורה היא כזו: **אולי הכנסתי את עצמי יותר מדי תחת עול דרך ארץ? דרך ארץ כן, אבל מי אומר שזה צריך להיות עם העול דרך ארץ המושלם?**

עול תורה שאמרו חז"ל אינו דבר התלוי בין יושבי כולל לעושי מלאכה. **עול תורה הוא דבר התלוי בתפיסת המוח.** יתכן שיישב האדם בכולל ולא יקבל על עצמו עול תורה, ויתכן שיעבוד האדם בעבודה

שומע הן. המתינו כל השכנים בציפייה דרוכה לראות מה יעלה בגורל בניו. אמר רבי חיים ברים: ומה אתם חושבים? באמת כך הוה. בניו יצאו גדולים בתורה וביראה.

תחשוב מה התכנית שלך לגבי ברכה זו. מתי אתה אומר אותה? אתה אומרה בבית או בבית המדרש, או שמא אתה אומרה על הדרך כתפילת הדרך? כמה זמן אתה מקדיש לברכה זו? עשית חשבון? אנשים מחושבים יודעים כל דבר כמה זמן לוקח להם. הם יודעים שהמקוה לוקח להם כך וכך זמן, הם יודעים מתי המנין מתחיל ומתי הוא נגמר. ובכן, מה עם ברכת התורה? כמה זמן היא לוקחת לך? אתה אפילו לא יודע.

ברכת התורה היא גם קבלת עול, היא מכוונת את גישת האדם אל חיי העולם הזה. רבי חיים מוואלאז'ין אומר שם **שהמקבל על עצמו עול תורה, מקבל החלטה שיהיו דברים שיותר עליהם ולא יעניינו אותו.** "למה? כי אני צריך ללמוד עם החברותא". כשהאדם עושה כך, חוץ מהסיוע שהוא מקבל כמי שבא ליטהר, הוא נחשב כמקבל על עצמו עול תורה שמעבירין ממנו עול דרך ארץ.

האדם יכול לעבוד שמונה שעות ואפילו עשר. הוא אפילו יכול לעסוק בדברים שדורשים השקעה של חלקי נפש עמוקים. **אם הוא קיבל עליו בבוקר עול אמיתי, ובמשך היום הוא מסתכל מידי פעם על השעון, ומזכיר לעצמו: "מה הולכים ללמוד היום? אוהו, נפלא מאוד... מתחילים משנה חדשה..."** הוא עושה זאת שלוש פעמים במהלך עבודתו. בדומה לאלו שנמצאים בצד השני. הם יושבים עם הגמרא וכל כמה דקות מציצים החוצה לראות מה התחדש. אף אתה הסתכל החוצה. קח אתך את הגמרא ומדי פעם תציץ בה.

לו שערים חדשים להיות מחובר לגבוה בכל עת.

משום תקנת עיקר וטפל

יותר מזה, פעמים הרבה אין האדם קולט מה בונה את החלקים העמוקים שבו לגבי עיקר וטפל. נסביר קצת: לפעמים הדור החדש מסתכל על הדור הקודם כמיושן. הצעיר מסתכל על הזקן ואומר: "אני עובד, הוא עובד; אני מתפלל, הוא מתפלל. אנו נמצאים באותו קהילה וצועדים באותה דרך. מה ההבדל בינינו?". אכן דבר נסתר יש שאינו קשור להתנהגות החיצונית. רואים פעמים הרבה אצל יהודי כזה שמסתופף זה שלשים שנה בין כתלי בית המדרש, שהעיקר והטפל אצלו שונים. הוי אומר: אם תרצה להראות באצבע על החילוק בין איש הזקנה לבן השלושים, אולי לא תצליח, כי תראה את שניהם מתפללים באותו מנין, לשניהם יש שיעור או חברותא ושניהם הולכים לעבודתם. אבל כשתסתכל בהסתכלות חודרת ללבם, תראה חילוק גדול. הצעיר מתעניין (במקרים רבים) בשטויות והבלים, משקיע בהם את רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו, ומתלהב בהם כפי שהשני מתלהב בפרשת המן ובחוק לישראל.

ובכן, יש שהצעיר מסתכל על הזקן ואומר: "בסדר, הוא מהדור הקודם. אין שום בעיה. איך אומרים? - אני מרשה לו... דיעותיהם אינן שוות... שינהל את החיים שלו ואני אנהל את החיים שלי..." דע לך שלא רק שיש חילוק ביניכם, אלא אתם **שני מיני אנשים**. והאמת שזה אחד מהדברים שיכולים לגרום סכסוך בין אב לבנו. האב מנסה להסביר לבנו כשהוא שואל אותו השאלה: למה אתה לא מונח ברוחניות? אף אני מנהל משפחה, אף אני הולך לעבודה,

מייגעת שעות ארוכות ויקבל על עצמו עול תורה. **קבלת עול תורה פירושה שהאדם משים על עצמו את התורה כעול החרשה שמניחים על צוואר הבהמה. כשהאדם משים על עצמו את התורה לעול, מעבירין ממנו עול דרך ארץ, כי כל אחד מוכרח שיהיה עליו עול, וכשרואים על האדם כמה הוא רציני ומסור לתורה כאשר הוא מקפיד על קביעותו גם במצבים הקשים, מסייעין אותו והוא מתחיל להרגיש את מתיקות התורה.**

אגורה באהלך עולמים

שינו **ביבמות** (צו, ב): מאי דכתיב (תהלים סא, ה) אגורה באהלך עולמים, וכי אפשר לו לאדם לגור בשני עולמים?! אלא אמר דוד לפני הקב"ה: רבונו של עולם! יהי רצון שיאמרו דבר שמועה מפי בעולם הזה. דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי: כל תלמיד חכם שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה, שפתותיו דובבות בקבר.

והנה ידוע לנו שהקב"ה משלם לאדם את שכרו מדה כנגד מדה, היינו שנותן לו מעין מה שעסק בו. כשהאדם עוסק בעבודת פרנסתו או בשאר מיילי דעלמא, **ותוך כדי שהוא עוסק בעולם הזה, הוא חושב על העולם הבא**, הרי הוא מקיים אגורה באהלך עולמים. **הוא נמצא בעוה"ז ובעוה"ב גם יחד. הוא נלחם עם עצמו שהסולם מוצב ארצה שלו יהיה ראשו מגיע השמימה, שיוכל באותו זמן להיות כאן ושם.**

זה פותח פתח כל-כך גדול למי שמסכים לעבוד במהלך זה. הוא לא עוזב. הוא אומר: "אני הולך לעשות לעצמי תזכורות בטלפון שיצלצל פעם בשעה ויזכיר לי לחשוב על המסכתא הנלמדת ולהציץ מה הולכים ללמוד היום". **כשהאדם עובד כך, נפתחים**

הזמן הזה לרוחניות. תהפוך את עצמך ליהודי כזה.

למעלה בשמים מתחשבים במהות האדם. איזה מין בן אדם הוא. לא, מה הוא עשה, אלא מה הם דברים שהוא מורכב מהם. צורת חיים כזו מביאה לאדם מתיקות בתורה. היא גורמת לו לרוץ אחר הרגלו. חז"ל אומרים "יגעתי ומצאתי תאמין" (מגילה ו, ב). ההתחלה היא יגיעה, אבל אח"כ באה המתיקות.

דעו לכם שהרבה מאוד אנשים כבר עשו את המעבר הזה, וצריך להכיר בזה ולהעלותו על נס. רואים את האדם ואומרים עליו: "פעם היה מין אדם כזה... היום, כל ההבלים האלה כבר לא מעניינים אותו, אי אפשר לדבר אתו היום סתם. הוא עבר לצד השני. מעניין אותו רק קרבת אלוקים והבנות חדשות בתורה..." זה קורה לאנשים, והם מרגישים מתיקות נפלאה. ההתחלה מרה ממר, כי צריך לשנות הרגלים, אבל מעבודה זו נעשית תחיית המתים.

לסיכום, האדם מבין שיש שני חלקים, החלק הראשון הוא היגיעה, אגרא דכלה דוחקא, והשני הוא המתיקות. והדרך לעבור מהחלק הראשון אל השני היא כאשר האדם משאיר רגל אחת בחוץ, בשעה שהוא עוסק בענייני העולם הזה, וזוכר גם אז את ענייני הרוחניים.

חבילות של מצוות

כדאי לדעת שלעבודה זו מתלווה חבילה של שלושים ארבעים מצוות עשה דאורייתא. כל יסודות הדת נכנסים שם. כי כשהאדם חושב בשעת עבודת פרנסתו על השי"ת, הוא מקיים מצות אהבת ה' ויראת ה'. מעולם הוא לא העלה בדעתו שדבר זה נקרא השתוקקות לדבר שבקדושה. מה

אבל מה מעסיק אותי? במה אני עסוק? כאן אני עסוק בתפילה, כאן אני עסוק במעשה צדקה, כאן במשניות...

הפיכת הרוחניות לעיקר ההתעניינות

ולשאלתנו, מה מביא את האדם למקום הזה? ויותר חשוב מה יוכל להביא עוד אנשים למקום הזה? מה יוכל להפוך את עיקר ההתעניינות של האדם, כך שהקדושה תעניין אותו יותר מכל. הן אם היינו יכולים למדוד את ההתעניינות במספרים, היינו אומרים שאצל הצעיר ההתעניינות ברוחניות עומדת על מספר שבין עשרים לשלושים, ואצל המבוגר היא עומדת על מספר שבין שבעים לשמונים, ואולי למעלה מזה. מדובר במין יהודי אחר, מהות אחרת.

אכן דבר זה קורה כשהאדם חושב על הרוחניות שלו כשאינו יושב מול הגמרא. בתחילה הוא עושה זאת בכוח. אותו מעניין לראות חדשות, אותו מעניין לבדוק את העליות והירידות של המניות. אבל הוא מחליט ללכת לאט. בהתחלה הוא מקבל על עצמו לא לבדוק שום דבר, אף גם למה שנוגע לתחום פרנסתו, עד שעתיים אחרי התפילה. ובמשך אותן שעתיים, כל פעם שיש לו כמה רגעים פנויים, הוא מסתכל במשניות או בחומש רש"י פרשת השבוע.

ומי שמרגיש עדיין רחוק מזה, יתחיל עם חמש עשרה דקות, במהלכן לא יעניין אותו כלום. אבל חמש עשרה דקות ששייכות לעולם הזה. לא שיוסיף על סדר לימודו חמש עשרה דקות. זה עוד דבר טוב. נדבר על זה מחר. כעת מדברים על משהו אחר. קח את העולם הזה ותעמוד בו עם רגל אחת בחוץ. אם אתה מתקשר, בדרך משל, לאיזו חברה ומשמיעים לך צלילי רקע עד שיענו לך, אתה מוציא את המשניות או אומר פרשת המן. אתה מנצל את פסק

ספרת. לא ספרת את הימים שלמדת אחרי חתונה ואחרי יו"ט כשלא היה לך טיפת כח. **השי"ת לא שוכח ומכין לך טל תחיה.**

שימה דמעתו בנאדך

כשאמרו לנו הצדיקים שכאשר האדם בוכה על הצרה וכשהכוס מתמלא בדמעות, הקב"ה מצמיח לו ישועתו, האם דיברו רק על צרה שיש לו לאדם בתחום הבריאות או בתחום הפרנסה? ומה עם מי שיש לו צרה שאינו מרגיש מתיקות בתורה? **הוא רוצה להרגיש מתיקות, הוא רוצה לזכות לקרבת אלוקים.** הקב"ה מונה וסופר את הדמעות, **עד שהוא מביא לאדם את גאולתו.** וכאמור, לא די בדמעות, אלא **האדם צריך גם לעשות השתדלות, היינו להביא את עצמו להיות בן אדם כזה שכל מעייניו נתונים ברוחניות.**

כמה מתוקים ונעימים הם חיים כאלה... מי שחי חיים כאלה, שום דבר אינו עומד לו בדרך...

ותהי בפי כדבש למתוק

והדבר נכון לכל אחד. זאת התורה לא תהא מוחלפת. על האדם לעשות חשבון פשוט: **הקב"ה נתן את התורה, למי? לי. לי פירשו עם כל הפרשיות שכרוכות בי. ולי הוא אומר שהתורה מתוקה.** הקב"ה יודע איזה תכונות נפש הוא נתן לי... הוא יודע באיזו עסקנות אני שקוע, הוא יודע איזה בית יש לי, הוא יודע עם איזה בן אני מתמודד (אותו בן שמחנך אותי היטב). **את הכל הוא יודע ומכיר, ואומר לי שהתורה מתוקה.**

יש שאדם כזה מתפלל: "מה, גם לי הוא אמר שהתורה מתוקה מדבש ונופת צופים?!" יכול אני להבין שיתן לי שכר בעבור החסד

נראה לך זה השתוקקות לדבר שבקדושה? אם אתה הולך להתחיל ללמוד מסכת חולין בסייעתא דשמיא, ואתה חושב בענין מסכתא זו, ומתבונן: "רגע אחד, חולין היא מסכתא שיש בה הלכה למעשה. ולכן יש עליה כל-כך הרבה ראשונים. יש בה כל עניני הכשרות, יסודות רבים כל-כך". הוא חושב על זה ואומר: "אני רוצה להתחבר לזה קצת יותר". ותוך כדי עבודתו הוא חושב על זה פעם פעמיים, ועוד הפעם. **זה מה שנקרא השתוקקות לדבר שבקדושה, זה מה שנקרא אהבת ה', והרי הוא מפתח מחשבות והרגשים של תענוגים לרוחניות.**

המחשבות והרצונות האלה מלווים את האדם. וכשעומדים בתווך, בעת המעבר ממסכתא אחת לרעותה, ושמחים ביחד בשמחה של מצוה, יש לנו להתבונן ולראות מה כלול בשמחה זו, כי לא היינו יכולים להגיע למדרגה זו שנחשוב מחשבות כאלה בענין המסכת הבאה, אם לא היו יושבים כאן אנשים שיש להם רשימה ארוכה של אגרא דכלה דוחקא שכבר עברו.

תמיד מבקש האדם לדעת: "כמה עוד יש לי ללכת?". האדם שואל כך: "עוד כמה שנים אצטרך להשקיע כדי להשיג דבר פלוני? כמה זמן זה יקח?". והנה אנו כבר נמצאים עמוק בדרך. ולא מחמת הכמות, כלומר, לא מפני שלמדנו כבר כל-כך הרבה דפים וסיימנו כל-כך הרבה מסכתות. זהו רק אופן אחד, אופן יותר חיצוני. בעיקר הוא מחמת האגרא דכלה דוחקא. אין לך מושג (כי אינך סופר) **כמה ימים כבר הצטברו שהתיישבת בהם ללמוד בלי חשק, אין לך מושג כמה ימים למדת כשהיית תשוש ועייף ונרדמת על הגמרא,** כמה פעמים שאלת את החברותא: "איכפת לך שאני עומד?". והחברותא השיב לך: "אדרבה, אולי אם תעמוד, נוכל להתקדם יותר". לא

שנים, עוד עשר שנים, ואז הייתי מפסיד הרבה יותר ואולי אף פושט את רגלי".

אף כאן, יש שהאדם שואל: "מה עוד אני יכול לעשות? יש רק עשרים וארבע שעות ביום! לעבוד אני חייב, לטפל במשפחתי אני חייב, ללמוד אני לומד, להתפלל אני מתפלל. מה עוד אתה רוצה ממני? אתה חושב שאני מסתובב ריק שלוש שעות ביום? אני אדם רציני. אני מנצל את הזמן עד תום".

אומר לו השי"ת: "נכון, אבל אני רוצה שתדע דבר אחד. **יש עצות שהן קטנות בכמות, אך גדולות ועצומות באיכות. קח את לבך וסובב אותו קצת, כך שיהיה יותר שקוע בתורה, יותר שקוע בקדושה.** חוץ מזה תמשיך בסדר יומך כבתחילה, ואני מבטיח לך שאתן לך להרגיש מתיקות בתורה. וכשתרגיש אותה מתיקות, לא תרצה לסגור את הגמרא". אותו אדם, עם אותן פרשיות. הקב"ה יתגלה לו.

אנו שמחים כי אנו נמצאים כבר אחרי פרק גדול של יגיעה ועמל. הרבה כבר הגיעו למתיקות נפלאה. אנו שמחים בגלל מה שמתרחש עכשיו, בגלל שאנו באמצע לשנות את טל התחייה. **נתפלל אל ה' שהשמחה של מצוה תחדור עמוק בלבנו, ושיפתח את לבנו בתורתו, ושהתורה תרוממנו ותקרבנו אליו,** ונוכל לרקוד עם ספר התורה ולומר: לא עזבתיך. **למדתי אותך גם במצבים הקשים, ולא נשארתי לי חייב. שילמת לי בהרגשת מתיקות התורה.**

שאני עושה כאשר אני מתרוצץ ועוזר לכל העולם. אבל האם אני יכול במצבי להרגיש מתיקות בתורה? זה נראה דבר בלתי אפשרי!".

זה אפשרי גם אפשרי. **אם תתחיל להתרגל לחשוב על העוה"ב בשעה שאתה עוסק בעניני העוה"ז ותתפלל שתוכל לעבור את המפתן, ותתפלל ברכת התורה במתינות ובכוונה ובשפיכות הלב "הערב נא ה' אלוקינו את דברי תורתך בפינו" (וצריך עצות לזה, כי פעמים הרבה האדם בלחץ הזמן באשר הוא צריך להספיק ללמוד או להתפלל עם הציבור, הוא אומר ברכת התורה במרוצה), זה יגיע יום אחד.**

השקעה כדאית

אם יאמר לך אדם יגעתי ומצאתי - תאמין, יגעתי ולא מצאתי - אל תאמין. הנה מעשים שבכל יום במי שעשה השקעה כספית והפסיד, שהוא נפגש עם יועץ (תמורת הון תועפות) ושואל: "מה לא עשיתי נכון? השקעתי בזה עוד כסף ועוד כסף, והתייחסתי לזה במלוא הרצינות". והיועץ משיב לו: "אני מקווה שלא אעשה לך יותר מדי עגמת נפש. עשית הרבה מאוד דברים נכון, אבל אם אני רשאי להגיד לך... הרי אתה רוצה ללמוד, כן? דבר פלוני שעשית לא היה נכון. בפעם הבאה תעשה זאת אחרת". ובכן, אם הוא אדם פיקח ובאמת רוצה להתלמד, שמח לשמוע זאת. הוא אומר: "הן יכול הייתי לטעות עוד שלוש

נדבת

הר"ר יהושע מאיר גפן הי"ו
לרגל אירועי בתו למזל טוב
עב"ג הבה"ח נתן דוד ב"ר משה יואל
זילבערשטיין הי"ו

יום ראשון פרשת פנחס י"ג תמוז תשפ"ג

מילוי הנפש ע"י מצוות בונות - לא משקיטות

הנני נותן לו את בריתי שלום

נחוץ לספק לו לאדם את כל צרכיו. התשובה היא שהקב"ה רוצה שהאדם יקיים את מצוותיו במועל ולא רק שייחשב לו כאילו עשאה.

זהו השכר שהקב"ה נותן לאדם בעוה"ז. כשהוא מקיים מצוה אחת, הקב"ה נותן לו שפע בעוה"ז כדי לסייע לו לקיים את המצוה הבאה.

שכר מצוה מצוה

אמור מעתה: השפע הגשמי שהקב"ה נותן לאדם בעוה"ז עבור מצוותיו, אינו שכר גשמי, אלא בבחינת שכר מצוה מצוה הוא. הקב"ה אומר לאדם: קיימת מצות צדקה פעם אחת? אסייע לך ליתן עוד; הידרת את השבת פעם אחת? אעזור לך להדר אותו שוב פעם. כשהקב"ה אומר: "ונתתי מטר ארצכם בעתו יורה ומלקוש"; כשהוא אומר: "אתן לך שיהיה לך בהרחבה גדולה", אין כוונתו לומר: "אתן לך תענוגי עוה"ז בשכר מצוותיך", אלא כוונתו לומר: "אתן לך אפשרות לקיים עוד מצוות".

בזה הוא מבאר שכרו של פנחס, שמתוך שקינא את קנאת ה' אלוקיו למנוע טומאה בעולם, קיבל ממנו ברית שלום כדי שיוכל להמשיך להרבות קדושה בעולם. הקב"ה

התורה מספרת לנו בתחילת הפרשה שבשכר קנאותו להרבות קדושה בישראל, זכה פנחס להבטחת ה' "הנני נותן לו את בריתי שלום". ויש על זה בשם ה'שר שלום' מבעלזא זיע"א שמבאר ענין השכר הניתן בעוה"ז. הראשונים כבר שאלו היתכן שישלם ה' שכר בעוה"ז, הרי אמרו שכר מצוה בהאי עלמא ליכא. וביאר ה'שר שלום' (והיסוד כבר מבואר ברמב"ם על המשנה ריש פאה) שהשכר בעוה"ז הוא תמיד בבחינת פירותיהן, וכהא דשנינו בריש פאה שיש כמה מצוות שהאדם אוכל פירותיהן בעוה"ז והקרן קיימת לו לעוה"ב. פירות פירושו שחוץ מהשכר הנצחי השמור לו לאדם לעוה"ב, יש דברים טובים שנקשרים אל המצוות והאדם נהנה מהם בעוה"ז.

והענין הוא שהקב"ה רוצה שהאדם יוכל לקיים את המצוות בעוה"ז בשוב הדעת ושיהיה לו כל מה שצריך לקיום המצוות. אם הוא צריך כסף להוצאות שבת ויו"ט, אם הוא צריך כסף לחינוך הילדים, וכן הלאה, שיהיה לו. הקב"ה רוצה שיהיה בעולם שפע שיביא לידי קיום מצוות בהידור בקרב ישראל. ואם תאמר, הרי אמרו חז"ל חשב אדם לעשות מצוה ולא עשאה, נחשב לו כאילו עשאה, ואם כן מה כל-כך

החידוש שבדבר. זה לא הפך להיות דרך הטבע. הנה האדם קם בבוקר ואומר: "מה הבעיה? היום אני רוצה לעשות מצוות". הוא מיד מתחיל לחפש: "איזה עוד מצוה אפשר לקיים היום... אני רוצה לעזור ליהודי, אני רוצה ללמוד תורה, אני רוצה להתפלל..." **זה רצון טוב, אך כדאי שתדע שזה לא כל-כך פשוט כמו ההרגש הנפלא שיש לך.** אתה צריך להודות ולהלל שזה ההרגש שלך. אבל למעשה זה לא כל-כך פשוט. מדוע? **כי יש כאן צד שכנגד.** אתה לא בעל הבית פה. יש כאן מישהו שבכל מה שרק תנסה לעשות, הוא יקום על רגליו ויריס קול מחאה. הוא **תמיד ינסה להסיח את דעתך ותמיד יעמיד לך כל מיני מניעות ועיכובים.** יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש להמיתו, שנאמר צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו.

וכל שכן אם האדם רוצה לעשות איזה דבר יותר גדול, כגון לסיים מסכתא, או לעשות איזו פעולה של מסירות נפש... החלטת שאתה רוצה להביא קדושה לעולם. הרי יש מצדך אלף ורבעה מימינך. הקב"ה צריך להפילם לפניך לבל יגשו אליך, אבל לפני שהוא עושה כן, הם קיימים ומעכבים אותך מלהוציא את חפצך לפועל, כי יש להם שליטה בעולם הזה. אכן כן, זקוקים לנס. **כל פעם שהאדם מצליח לעשות מצוה, מתרחש ניסא.**

נס ופלא רק בפעם הראשונה

והנה יסוד יש שהובא באוהב ישראל (פרשת בחקותי וכן הוא בנועם אלימלך) בזה הלשון: "כשעושה ה' יתברך איזה דבר פלא שלא על פי הטבע בעצמו, או על ידי נביא וצדיק, זהו הנקרא באמת נס ופלא. אבל **בפעם שני, אז יוכל להיות זה הדבר בנקל לעת שיצטרך לבני ישראל בכלל או לאיזה איש פרטי, כי כבר נפתח השער והמקור**

אמר לו: "אתן לך עוד ועוד מצבים שתוכל לקיים תורה וממצוות ולהרבות קדושה בעולם".

קושר דבר רוחני בדבר גשמי

כעת נרחיב במה שנוגע לדידן. הן פעמים הרבה יש שהאדם רוצה לקיים איזו מצוה, ועושה כל אשר לאל ידו, ואינו מצליח, ובדברי ה'שר שלום' הנ"ל אנו יכולים למצוא פתח ושער מה יוכל לעשות כדי להצליח לקיים את המצוה.

ונחזור מעט. הנה כדי להביא קדושה, אלקות, השראת השכינה, בזה העולם, זקוקים לנס, כי העולם הזה עם גדריו הגשמיים סותר את כל אלה. אכן ידוע שלפני מתן תורה, לא היה אפשר. וכשהקב"ה הוריד את התורה לישראל, נתן להם היכולת לגעת במקומות העליונים ביותר על-ידי נענוע הלולב, ולהידמות אל הבורא על-ידי מעשה של גמילות חסד, ולעורר את השכינה על-ידי שילוח הקן. המציאות היא שהאדם יכול להיכנס היום לחנות של מאכלים מגושמים ולהיות בעולם הבא, כגון שהוא קונה מאכלים לכבוד שבת קודש. וכן הוא יכול להתעסק בגלגול כספים ולהיות בעולם הבא, כגון אם הוא מתעסק בכספי צדקה לתמוך בעניים אלמונות ויתומים, וכן הלאה. האדם יכול להתעסק בגשמיות ותוך כדי כך להתדבק בדיקות עילאה. חידוש נפלא הוא שהקב"ה חידש במעמד הר סיני ועל זה אנו מודים בהגדה של פסח שקרבנו להר סיני ונתן לנו את התורה והכניסנו לארץ ישראל.

איפכא מסתברא

עלינו להבין שהגם שעשה הקב"ה שתהיה יכולת כזו, זה לא הסיר את

שם, כשפוסק לכל אחד את פסקו: לאחד אמר: "אתה תזכה השנה לזרע של קיימא". לשני אמר: "אתה לא תוכל לזכות מזיווג זה בזרע של קיימא. עליך להפרד. אתה תקים את ביתך עם אשה אחרת והיא תקים את ביתה עם איש אחר, ושניכם תיפקדו". לשלישי אמר: "אתה לא תעזוב, אלא תישאר, כי זהו זיווגך מששת ימי בראשית, אך מצד שורש נשמתכם לא טוב לכם לזכות בבנים". כך עבר עד לאחרון שבהם ואמר לכל אחד מה נכון לו.

למה דווקא בפרשה זו? הרי סיפורים רבים של פקידות עקרות יש בתורה! התשובה היא כי המפתח נמצא בפרשה זו בהיותה הפרשה הראשונה. וכמו כן המפתח לקריאת ים סוף נמצא בפרשת בשלח עם השירה. זהו היסוד. כיון שנעשה הנס פעם אחת, קל לו להיעשות שוב ושוב.

כיון שהאיר האיר

היסוד קיים בכמה וכמה אופנים, וכגון מה שסופר על מוֹן ה'בית יוסף' ז"ל שפעם התקשה עם תלמידיו בפירוש איזו סוגיא והתייגע כל הלילה להבינו, עד שהאירו לו מן השמים וזכה להבנה נפלאה. כשהגיע למחרת אל תלמידיו והודיע להם שזכה לפשט, שאל אחד התלמידים אם יוכל תחילה הוא לומר את הפשט כפי שעלה לו במצודתו. ניאות לו ה'בית יוסף' והתלמיד אמר את הפשט בלי יגיעה, והנה הוא אותו פשט ממש שזכה הוא להגיע אליו לאחר יגיעת כל הלילה. חלשה דעתו של ה'בית יוסף' בראותו שהתלמיד הגיע בקלות לאותו פשט אשר הוא הוצרך להתייגע עליו כל הלילה. בלילה הגיע אליו המגיד שלו ואמר לו: הבה אגלה לך סוד! **כדי להוריד אור חדש של תורה לעולם, צריך מאן דהוא להתייגע, וכיון שהאחד התייגע**

מאותו דבר בפעם הראשון". ועוד שם: "ועל פי זה תבין מה שמצינו בפקידת עקרות שהתורה הקדושה כתבה וה' פקד את שרה, והוא באמת נס ופלא גדול. ואחר כך מצינו שנפקדו כמה עקרות ולא חשב התורה הקדושה אותם שוב לנס, כמו רבקה אמנו היתה עקרה ונפקדה על ידי תפילת יצחק, וכן רחל אמנו היתה עקרה ונפקדה, וכן חנה אשת אלקנה היתה עקרה ונפקדה. וכמו כן מצינו בקריעת ים סוף שאנו אומרים שירה על נס גדול כזה. ואחר כך מצינו שהעביר יהושע את כל ישראל בתוך הירדן. וכן רבי פינחס בן יאיר גבי נהר גינאי (חולין ז, א). אמנם שורש הדבר הוא דכל זמן שלא נפתח השער מזה הדבר כמו פקידת עקרות וכדומה אז לאו כל אדם זוכה שיפתחו לו השער הזה. אך אברהם אבינו ע"ה בגודל צדקתו ואהבתו לה' יתברך לאין שיעור וגבול זכה להנס גדול כזה ופתח לו ה' יתברך את השער ונפקדה אשתו. וכיון שכבר פעל אברהם פעם אחד פתיחת השער וצינור הלזה, אז בקל יוכלו הדורות הבאים אחריו לעורר עוד אותו נס לעת שיצטרכו להכלל או אפילו לאיש פרטי. וכמו כן בקריעת ים סוף שהוא נגד הטבע, רק משה רבינו ע"ה וששים ריבוא מישראל פעלו דבר זה ושוב אחר כך לא מיקרי זה נס גדול מה שהעביר יהושע את כל ישראל בתוך הירדן, וכן רבי פינחס בן יאיר".

הדבר מסביר מדוע פרשת "וה' פקד את שרה" נשארת פרשת פקידת עקרות, וכפי שמסופר על הרה"ק **רבי שלמה זלמן מוועליצאלי** זיע"א שהיה מכנס אליו בראש השנה את כל חשוכי הבנים וצום לעמוד ליד הבימה בקריאת "וה' פקד את שרה". הוא עצמו היה קורא את הקריאה ולאחר מכן היה מוריד את פניו על הבימה ומכסם בידי, וכך עמד בדביקות שעה קלה. אח"כ הרים את ראשו ופנה לכל אחד מהעומדים

יסודות של מסירות נפש של הדורות הקודמים, כי בלעדיהם, לא היינו יכולים להביא את אור הקדושה לעולם הגשמי מאחר שהם סותרים זה את זה.

מלאך רע לא במהרה עונה אמן

וכפי שהיסוד קיים כלפי נס (כדברי האוהב ישראל), וכלפי הבנה בתורה (כהיה עובדא דה' בית יוסף), וכלפי דרכים בעבודת ה' שסללו תלמידי הבעל שם, **כך הוא קיים כלפי האדם עם עצמו. כשהאדם רוצה להתעלות ולהזדכך, עליו להזכר שאינו עוסק בפעולה יבשה גרידא.** "עצה טובה יש לי. אקבע חברותא". זה מה שאתה אומר. אתה רוצה לשמוע מה הצד השני אומר? על כל מה שאתה אומר, יש איזה מלאך רע שלא במהרה עונה אמן. אותו מלאך רע אומר ככה: "מה, אתה רוצה לקבוע חברותא? אני אומר שלא תקבע חברותא". האדם מסתכל על זה כעל דבר מאוד טכני - "היכן אוכל לפרסם שאני מחפש חברותא?". זה בכלל לא טכני. אתה רוצה להקים כאן התנחלות של קדושה, אתה רוצה לדחוק הצדה את הגשמי ולהקים בית מקדש מעט. אני שומע מה שאתה אומר. אך יש מישהו שהדבר הזה מקומם אותו. **אתה זקוק אם כן לסייעתא דשמיא עצומה כדי לנצח במלחמה.** אכן, מדובר במלחמה. לא צריך לראות אנשי חיל עם רמחים בידם כדי להבין שמדובר במלחמה. אדרבה, בדרך כלל כששקט, אז האויב מטכס עצה ומכין את מהלכי הלחימה הבאים.

ובכל דבר קטן הוא כך. האדם החליט שהוא מתחיל לכוון בתפילה. הוא קנה לעצמו סידור עם פירוש ומגיע עם תקווה

והורידו לעולם, מעתה כל מי שילמד את הסוגיא, מיד יאיר לו אותו אור מאחר שכבר נמצא בעולם. ובכן, אתה עם בכיותיך ועם הביטול שלך להשי"ת ועם העמל והיגיעה שלך, כבר הורדת את הפשט הזה לעולם, ועכשיו התלמיד רכב על זה^א.

אף זה מאותו יסוד הוא, שכיון שכבר נעשה מקום בעולם המגושם לסבול ולהיות כלי לקדושה, זה יוכל לקרות גם לאחרים. וזהו שאמרו צדיקים שבדור עקבתא דמשיחא, יכול כל אחד להתחבר להקב"ה ולהרגיש טעם בשבת וביו"ט... אכן, יש צדיקים שהתייגעו הרבה בשביל זה. כמה אנו צריכים להודות לרבי ר' אלימלך מליזענסק זיע"א, וכפי שאמרו עליו הצדיקים שהתענה משבת לשבת במשך עשרים ואחת שנים, שבע שנים לתקן את עצמו, שבע שנים לתקן את דורו, ושבע שנים אחרות עבור כל הדורות העתידים לבוא אחריו, כדי שהרוצה לשוב בתשובה, לא יצטרך לתעניות וסיגופים. הנה כי כן, שבע שנים התענה כדי לזכך את העולם ולהמשיך צינורות שכל מי שירצה להתקרב אל ה', תהיה הדרך פתוחה בפניו.

דומה הדבר למי שנולד בעיר שדרכיה סלולות ובקלות יכולים לנוע ממנה לערים אחרות הלך ושוב... דע לך שמישהו השקיע כאן מיליוני דולרים, ואולי היו אף אנשים ששילמו בחייהם, כמסופר על אחד מהגשרים המפורסמים שסך גדול של פועלים קיפחו את חייהם בעת בנייתו, והנה עכשיו כולם נהנים ממנו כאשר מגיעים על ידו במהירות למחוז חפצם.

ואל הנמשל: היסוד הוא שאנו צריכים להיכנע ולהבין שהעבודה שלנו בנויה על

א. הובא בספרי הרב חיד"א ז"ל.

אברך לבנו, אך אין לו את הכסף לזה; הוא רוצה לשלם ליהודי שילמד אתו, אך אין לו את הכסף לזה... **אחת מהסיבות היא כי העוה"ז מתנגד אליו.** "אתה רוצה חברותא? אני לא מוכן לכך. **אחד מהתכסיסים למנוע זאת ממך, הוא שלא יהיה לך כסף לזה.**" כך הוא בכל דבר שבקדושה שהאדם רוצה לעסוק בו ואינו יכול מחוסר אמצעים כספיים. והרי זה כולל גם עצם זה שהאדם כה עסוק בפרנסתו. הוא רדוף על-ידי עבודתו ביום ובלילה. אין הוא יכול לעשות הכנה לתפילת שחרית כי הוא עולה על יצועו באיחור, אך מה יעשה שאין לו כדי פרנסתו והוא חייב לעבוד עד השעות המאוחרות של הלילה. פירושו של מציאות כזו הוא שהעוה"ז עומד ומתעתע בו. הוא גורם לו לעבוד ח"י שעות ביום כדי שיהיה מטורף לגמרי ולא יוכל ללמוד ולהתפלל ולקיים מצוות.

אכן **אם האדם מקיים מצוה ועוד מצוה,** ועוזב את מלאכתו כדי ללמוד קצת, כל אחד לפי מצבו, **הרי הוא עושה לעצמו חריץ, ואז הוא מתחיל לקבל אמצעים חדשים המקילים ממנו את עול הפרנסה,** כגון איזו הכנסה חדשה מן הצד, וממילא הוא יכול להוסיף ולעבוד את ה' כחפצו. **וכן הוא בענין צדקה.**

להוציא מלבן של טועים

הטיפשות היא כשהאדם מסתכל על זה בדיוק הפוך. הוא אומר: "תודה לא-ל שמכיר לי טובה. עשיתי מצוות הרבה ועכשיו הוא ממטיר עלי כסף וזהב להראות לי שהוא שבע רצון מעבודתי". הבנה זו הפוכה לגמרי מהמציאות האמיתית. **המציאות היא שעם כל פרוטה שאתה מקבל בשכר מצוותיך, הקב"ה אומר לך: "אני נותן לך אמצעים להתעלות; אני נותן**

גדולה. אך זהו רק חלק אחד מהסיפור. החלק השני הוא שהצד השני הולך לבלבל אותו באופן שהסידור השני לא יועיל לו מאומה. אתה יכול לרקוד עם הסידור. לא יעזור לך כלום, כי מוחך ירוץ לכל עבר. אמנם איננו מזלזלים בך, כי **בעצם זה שקנית סידור אתה נחשב כבא ליטרה.** אבל **זכור נא זכור שאתה חייב להגיע לסיוע מלמעלה. אחרת, לא יעזור לך כלום,** כי באותה שעה שקנית את סידורך, הצד השני קנה את סידורו, ואף הוא בא מוכן ומזומן לעכב בעדך מהתפלל בכוונה. כך הוא בענין כל העצות הטכניות שהאדם עושה... והוא בוודאי צריך לעשותן, כי זהו הדבר הנכון... הוא צריך לקבוע חברותא, הוא צריך לקנות סידור, אלא שהוא צריך גם לשים לב למה שקורה בצד השני.

יזל מים מדליו

אכן בדבר ה'שר שלום' כתוב יסוד גדול. **כיון שעשית מצוה אחת** (לא רק חשבת לעשות ונאנסת, אלא עשית בפועל ממש), **יצרת שביל. עשית כאן חריץ ומעתה המים העולם מים התורה, יזלו לכאן וימלאו את החריץ.** וזה מה שסייע לך לקיים עוד מצוה, כי קנית כאן שביתה. עשית כאן הנחת אבן הפינה, הכנת כלים לעוד קדושה.

נמצא מעתה לגבי ביאורו של ה'שר שלום' שהשכר בעוה"ז הוא מדין שכר מצוה מצוה, שאין פירושו שמחליטים מן השמים ליתן לו כסף כדי שיוכל לקיים עוד מצוה בשכר המצוה הראשונה שעשה. אלא **תוצאה הבאה מאליה היא, שכיון שקיים מצוה אחת, התנגדותו של העולם הגשמי נחלשת.**

כשהאדם שרוי בעניות ובגלל כן אינו יכול לקיים מצוות... הוא רוצה להצמיד

שאינך רואה שתוכל לנצחו במלחמה של פנים מול פנים, **יש לך דרך אחרת לנצחו, והיא שתבדוק למה יש לך כלים עכשיו ואותו תעשה.** אולם כשאתה עושה אותו, אל תחשוב שבזה הענין נגמר. אל תאמר: "איני יכול ללמוד? אומר מזמורי תהלים ודי לי בזה". לא! **אמירת התהלים היא רק תחילת המעשה.** אמור ככה: כיון שאני רואה שאיני יכול ללמוד עכשיו, **אפתח שערים בלבי על-ידי אמירת תהלים, וכשיפתחו השערים, אוכל בע"ה ללמוד.** אמירת התהלים מועילה לא רק מפני שהיא תפילה לריבונו של עולם להתרכז בלימוד, אלא גם מפני שהביא את השכינה לעולמו הפרטי על-ידי אמירת תהלים, וכיון שהביא את השכינה, נפתח לו השער ללמוד תורה.

אותו דבר לגבי גמרא קשה וגמרא קלה. "הבה נלמד עכשיו גמרא יותר קלה". **לפעמים זה נצרך כדי לפתוח את הפתח לגמרא הקשה, ולא כעצה טכנית, אלא כדבר שדוחק את הסטרא אחרא ומפנה מקום לשכינה.** ואותו דבר לגבי עשיית חסד, וביחוד אם האדם רואה שהקב"ה הזמין לו מעשה חסד ומבין שנכון לו לעשותו, אם מפני שזו מצוה שאי אפשר לה להיעשות על-ידי אחרים, אם מפני שהיא מתאימה לתכונת נפשו ובמקום שאין איש השתדל להיות איש... וכבר ראינו כמה פעמים מהזהר הקדוש שכאשר הקב"ה רוצה ליתן דורון לאיש, הוא שולח לו עני הגון. ולפי האמור כאן, **מפני כך זה נקרא דורון, כי על-ידי נתינת הצדקה, ייפתח לו פתח לעלות עוד ולהצליח בתורה ובמצוות.**

מלחמה לה' בעמלק

מעתה כשרואה אדם שאין הולך לו בעבודת ה', עליו לדעת שאין מספיק לחפש

לך מציאויות שתוכל לגדול בעבודת השם". עם שפע של פרנסה יכול האדם לעשות דברים הרבה. חוץ מהשגות בצדקה, זה יכול לפתוח את לבו לעשות דברים הרבה שיקרבוהו אל ה', וזוהי הסיבה היחידה שהקב"ה נותן לאדם שכר מצוות בעוה"ז בדמות שפע של פרנסה או כל שפע אחר.

ובכן, כשהאדם רואה שלא הולך לו - הוא רוצה לעשות כל מיני צעדים בעבודת ה' ואינו מצליח - אחד מהמהלכים הפשוטים שהוא יכול לנקוט הוא לעשות מצוות קטנות, ואע"פ שלא כל-כך קשה לקיים אותן, כי הן לא דורשות זמן רב או כסף רב, מכל מקום האדם עושה על ידן קנין שביטה בעולמו שהשכינה תוכל לשרות בו. וזה מה שיפתח לו פתח למצוה הבאה.

אל תתייאש מן הרחמים

בי"ג אורות מובא שה'דברי חיים' מצאנו זיע"א היה אומר: "אם אינך יכול ללמוד שולחן ערוך, למד דבר אחר. אינך יכול ללמוד דבר אחר, אמור תהלים. אינך יכול לומר תהלים, לך למקוה". בפשטות דבריו אמורים לענין ניצול הזמן. "אל תבזבז את זמנך לריק. תעשה משהו. תמיד תוכל למצוא משהו לעשות לתיקון נשמתך". אך כשמתבוננים באמרה זו, מוצאים בה דבר יסודי. אם רואה אדם שאין לו ריכוז ללמוד שולחן ערוך... הוא כבר ניסה, הוא כבר שטף את פניו, הוא כבר שתה קפה... אחד מהמהלכים הוא שיילחם עד שיצליח.

אך אם הוא רואה שידו על התחנותה, אומר לו הצדיק: **אל תברח עכשיו אל הבלי העולם.** עליך להבין שזה שאין לך עכשיו כלים ללמוד, אינו ענין טכני, אלא זה הסטרא אחרא שאין נותנו לך ללמוד. והגם

לערוך מקוואות, ולקום באשמורת הבוקר. ולמעשה, זה רק מחמיר את מצבו בין אדם לחבירו, והוא אומר לעצמו: "מה לעשות? אני נלחם עכשיו עם כוחות הטומאה והולך עד כדי מסירות נפש".

אולם כשנסתכל על אדם זה לאחר זמן, נראה שלהתחזקותו לא היה קיום אמיתי. היא לא גרמה לו להשתנות, להתעלות ולהתעדר, היא לא פעלה בו מה שתורה לשמה צריכה לפעול באדם (כדאיאת במשנה דרבי מאיר). אפשר לראות תמיד אצל מי שיש שנמצא במצב כזה שיש לו תקופות. פעם הוא הולך קיצוני לשם ופעם הוא הולך קיצוני לשם, כי נשמתו מחפשת, אבל אין לו כלים שהקדושה תסכים לשבות עליו בבחינת פה אשב כי אותיה.

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם

כשרוצים שהשכינה תשרה באיזה מקום, צריך לייחד לה מקום. לכן בונים בית כנסת, לא כדי שהאדם יוכל לתפוס בו מנחה, אלא כדי שיהיה מקום מוכן להשראת השכינה ויוכלו תמיד לעסוק בו בתורה ותפילה. וכן בבית המקדש צריכים היו לקדש כל מה שהוסיפו על העזרות כדי שיהיה מקום קבוע להשראת השכינה. כדי שהשכינה תשרה באופן קבוע, צריך להביא הרבה קדושה מלמטה, כי אז יכול לשרות שם הרבה קדושה מלמעלה.

כשהאדם רוצה לקיים בעצמו ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, אם סתם יתחיל לתפוס מלאכים, זה לא יחזיק לאורך זמן, כי אין לקדושה על מה לשרות. אם בפנים הוא מלא קנאה ושנאה ותאוה ועל גביהן הוא עושה את עשיותיו, לא יהיה להן שום קיום. פעם יעשה שגעון זה, ופעם יעשה שגעון אחר, ולא ייצא מכל זה מאומה.

עצות באופן טכני. אמנם לעתים נחוץ להכיר את החלקים הטכניים, כי אולי אינו עושה את ההשתדלות הנכונה של המצוה. האדם אינו יכול לנסות להתקשר לפלוני שיתרום מכספו לצדקה אם אין לו את המספר הנכון שלו. רק כשיש לו את המספר שלו ומתקשר אליו, הוא נחשב כעושה את ההשתדלות הנכונה. אותו דבר לגבי כל מצוה, אם אין האדם מכיר את החלקים הטכניים, אינו נחשב כעושה השתדלות. אך יחד עם כן עליו לדעת שאינו יכול להסתפק בהכרת החלקים הטכניים, כי אם יש דברים שבקדושה שכמה שהוא מתאמץ בהם, אינו רואה בהם הצלחה, סימן הוא שיש כוחות שאין נותנים לקדושה לשרות אצלו, ולכן אם יביא מעט קדושה בדרך תחבולה, יוכל לשרות עוד קדושה על גביה.

וכאמור, פעמים הרבה המצוה שמזדמנת לידי האדם, היא המצוה שתועיל לו לענין זה. נוכל לראות זאת באופן בולט באותה דמיון הקיימת בין התנהגות האדם בין אדם לחבירו לבין התנהגותו בין אדם למקום. מי שיש לו חשכות נוראה בעבודת ה' שלו, לפעמים זה מפני שהוא לקוי בבין אדם לחבירו, ואין צריך לזה הרבה חקירות ודרישות... הוא לא מתנהג נכונה עם בני ביתו ועם בני סביבתו. הוא חי על חרצובות לשונו, ועל לשון הרע ורכילות. מצבו לקוי, כך שיש הרבה טומאה סביבו המלוכשת בדיבוריו ומחשבותיו על אחרים.

שבירת הכלים

הנה יש שאדם זה רוצה לקחת את עצמו בידים. אבל אין הוא רוצה להתחיל לטפל בסוגיית זו של בין אדם לחבירו, כי זה לא יגרום לאנשים לומר עליו שהוא 'עובד'. מחליט הוא להתחיל להתגעגע בחזקה,

בי שר מצוה מצוה? ". התשובה היא **שיסתכל על הליכותיו והתנהגותיו**. אתה יכול להסתכל סביבך. בן אדם נורמלי יודע אם נסיון החיים שלו הוא שעטנו או לא. הוא יכול לשים לב. שואלים אותו: "אתה מתמודד עם הענין הזה?". אם הוא לא רואה שזהו נסיונו, **יראה מה הם נסיונותיו, ויידע שהם אלה הכלים לדברים הבאים**.

הנטייה להשקיע את סערת הנשמה

האדם יש לו נטייה להסיח את דעתו מהבעיות האמיתיות, ולנחם את עצמו עם דברים מתוקים המחפים עליהם. כפי שתראה בענין האכילה שיש לו לאדם נטייה להתעלם מכל בעיותיו עם קיבתו ובני מעיו ולאכול איזה דבר מתוק. יש הרבה בני אדם שזוהי הסיבה שרצים ללימודי קבלה. אולי לא כל-כך הרבה אנשים, אולי זה לא מכת הדור, אבל הדבר מצוי. האדם אומר: "מה, שאטפל בשלום ביתי?! נראה לך שיש לי כח לטפל בדברים האלה?! במקום זה אלמד קבלה".

נזכיר עוד דבר שאולי לא ינעים לאוזני כל, אך מה נעשה שזוהי האמת. הרבה בני אדם יש שאינם רוצים לחשוב ולהתבונן אם נכון וראוי להם לנסוע לרלבם ליו"ט מצד שלום ביתם אם לאו. "על זה נדבר אחרי יו"ט. עכשיו אסע ויהיה נפלא, ואחרי יו"ט כבר אראה איך לתקן את החורבן שנוצר. בחשון כבר אראה כיצד לפייס אותה" (למעשה גם אז אינו מפיץ, אלא מוכיח את צדקת דרכו).

אף זה בא מנטייה זו להעדיף רוחניות שיש בה ריגושים מרוחניות שמחייבת לחרוש ולעדור בתלמיה של הנפש. "זה לא יכול להמשיך ככה... מישוה צריך לומר לה... היא לא מגיע מבית חסידי... מישוה

והאמת שהדבר קיים בכמה אופנים, והנה אופן נוסף: האדם מרגיש תשווקה גדולה לחמימות. מה הוא עושה? הוא עושה שבת בליזענסק. **הוא מתחמם שם, מרגיש מרומם מאוד, ומרגיע את נשמתו. הוא כאילו זורק לה סוכריה כדי להשקיטה וממשיך הלאה בסדר יומו...**

אין לשכינה על מה לשרות אצלו. אמנם לפעמים זה יותר טוב מכלום, כי זה מזכיר לו עכ"פ איך צריך להיראות דבר שבקדושה. אך **מה הוא המהלך שכאשר האדם ינקוט בו עם הזמן נוכל לראות אותו כבן אדם בנוי, בן אדם יסודי, בן אדם שמשנה דברים ועולה ומתעלה, והעיקר, אינו מתחמם ונכבה, אלא הולך כל הזמן עם הראש קדימה? התשובה היא, המהלך של עשיית כלים כדי שהשכינה תרגיש בנוח אצלו. אורח שמגיע לבית, אם הוא מרגיש חוסר נוחות, הוא מסתלק ממנו. אף כאן, כשהקדושה מגיעה אל האדם, אם הוא מרגיש חוסר נוחות, היא מסתלקת.**

סדר התיקונים

אחד מהדברים הוא כפי שאמרנו שכאשר האדם מתקן אצלו את הענינים של בין אדם לחבירו, הוא מתעדן ומזדכך, וממילא יכולה השכינה לשרות עליו ולהתקיים אצלו. אין זו עבודה קלה, אבל כך הוא מכין אצלו מקום לשכינה. זהו יסוד דרך ארץ קדמה לתורה. התורה יכולה להתקיים אצל האדם רק אם הוא מקדים לה דרך ארץ.

אותו דבר כשהאדם מתקן מה שהוא רואה שצריך תיקון. וזהו יסוד חשבון הנפש שהאדם עושה. האדם שואל: "איך אני יודע אם זה בין אדם לחבירו או מאכלות אסורות? איך אני יודע מה הם הדברים שאותם אני צריך לתקן ועל גביהם יתקיים

אותן, לא תעשה כלום". לא לזה אנו מתכוונים. בוודאי מותר להכיר מושגים כאלה. אבל **כשהאדם מתבגר קצת, עליו לעצור ולשאול את עצמו: "רגע אחד! אני מתעלה או שאני נשאר באותה מקום? אני מתקדם הלאה או שאני חוזר כל הזמן על אותו דבר?"**. אם אתה חוזר כל הזמן על אותו דבר, זה חבל. לתורה יש להציע הרבה יותר.

בכור המבחן

המהלך של שכר מצוה מצוה הוא גם מבחן. מי שיצא מן השורה... הוא עשה משהו שלא היה רוצה לעשות. הוא הסכים לוותר על נוחיות. למה? כי הוא רוצה להיבנות באופן יסודי, ועכשיו הוא רואה שהקב"ה נותן לו הזדמנות ללמוד תורה, הרי הוא מבין - "הקב"ה שמח עם המהלך שלי, שהרי הוא נותן לי שכר, כי הנה אני רואה שהלימוד והתפילה שלי מתחילים לקבל צורה".

זהו המהלך הנכון. ויש אלפי אנשים שעובדים כך. וצריך לדעת זאת. את הסיפורים האלה צריך לספר. האדם בא ומספר: "רציתי לנסוע לשבת שלפני יו"ט ולהתלהב שם יחד עם כולם, אך ראיתי שבבית זה מתקבל מאוד קשה, והחלטתי להישאר, ובמקום שהייתי התפללתי ולמדתי ועבדתי את ה', והנה ראיתי ביום ראשון ושני שהקב"ה שילם לי. היו לי תפילות מרוממות שאינני זוכר כמותן..." היכן הסיפורים האלה? אלה הם המעשיות שמעמידות את האדם על רגליו.

אכן זה פשוט שהיצר הרע יכול לתפוס את האדם גם מהצד הזה (כפי שהוזכר מקודם). הוא יכול לומר לאדם: אל תעשה אף פעם שום דבר. אמור כך: אני לא לומד, כי אני עדיין לא שם; אני לא קם בשבת באשמורת

צריך להסביר לה שככה זה הולך. בכל הימים טובים הגברים לא נמצאים בבית..." אולי תנסה לברר... "לא, לא, לא. לא צריך לברר כלום..."

זוהי גם הסיבה שבני אדם פונים תמיד לסגולות ועניינים. האדם אוהב לרוץ לדברים כאלה שמזכירים לו בבת אחת את הקב"ה ומעוררים בו ריגושים. הבעיה היא שאין לו כלים לכך, ולכן אין זה פועל עליו לשנותו. תשאל את האדם: "אמור נא, נהיית בן אדם אחר מכל הדברים האלה? מכל רשימת הדוגמאות שהבאנו עכשיו, אתה מרגיש שנבנית ממטה למעלה ונהיית יהודי יסודי?". אם יהיה לו לאדם רגע של אמת, ישים לב שהוא בורח מדברים יסודיים כדי שיוכל להרגיש הרגשות רוחניות. אבל לא זה תכלית חיי האדם. כל הדברים נפלאים מאוד. ללמוד קבלה הוא דבר נפלא, לנסוע לצדיק ליו"ט הוא דבר נפלא, עשיית סגולות, קברי צדיקים, קימה בהשכמה, לימוד שלוש שעות לפני קידוש בליל שבת. כולם דברים נפלאים ומאירים הם. השאלה היא אחת: "הדברים קונים שביטה אצלך או שאתה עושה אותם רק כשאתה מרגיש שבור ואתה רוצה להרגיש שאתה יהודי מרומם?".

כשהאדם יתבונן ויראה שזוהי נטייתו, יבין שעליו לחזור לאחוריו ולהתחיל לעשות כלים. ואז כשיהיה לו כלים, יכול לעשות גם את הדברים האלה. אמנם איננו מזלזלים בזה לגמרי, כי כשהאדם צעיר ועדיין לא טעם טעמה של שבת, בוודאי טוב שיידע שיש מושגים כאלה. אי אפשר לומר לבחור: "אל תטעם כלום עכשיו, ואי"ה כעבור ארבעים שנה - נראה. בינתיים תהיה קר כאבן, כי - רגע אחד, עדיין לא הסרת את כל התאוות מלבך... כבר עקרת את כל הקנאה ושנאה? עד שלא תעקור

כשיבין זאת האדם, יידע לעשות מעשים שיעשו חרישה בנפשו, ואחרי החרישה יעשה זריעה, ואז יתחיל להצמיח ויאכל תנובות שדי. הן כך אמרו חז"ל כל הלומד ואינו חוזר כזורע ואינו קוצר. סדר יש איך האדם נבנה, וכשהאדם יפעל לפי הסדר, יראה שהמצוה האחת מובילה אל השניה - שכר מצוה מצוה.

הבוקר, כי אני עדיין לא שם... אף זה יצר הרע. היצר הרע תופס את האדם תמיד מכל הכיוונים. אך האמת היא שהאדם מסיר את נגיעותיו לכמה רגעים ומתבונן בעצמו: האם אני באמת הולך ונבנה מדרגה אחר מדרגה בבחינת 'טפחות נתת ימי', או שאני ישן ופתאום אני מתעורר ועושה מעשה מרעיש וחוזר לישון?

לזכות

החתן משה בן בריינדל ציפורה
הכלה צירל בת שרה
נדבת דוד מאיר בן שרה רחל

יום שני פרשת פנחס י"ד תמוז תשפ"ג

גודל הלימוד בספר אור החיים הק' - עצת ה' להסרת רושם החטא

להתהלך לפני אלוקים באור החיים

וכשנתמעטו הדורות עוד, הוצרך האדם להשלים את עצמו בלימוד ראשית חכמה, ובזמנינו יכול האדם להשלים את עצמו בלימוד אור החיים".

פנים חדשות באו לכאן

וידוע מה שאמר הרה"ק רבי משה יצחק מפשעווארסק זיע"א: "בימי חרפי למדתי הרבה בספר אור החיים, כי איך יוכל האדם לראות את הספר ולא ללמדו". ועוד יש מהגאון רבי מאיר אריק זצ"ל, בעל אמרי יושר, שאמר שבשנה הראשונה שלמד אור החיים במשך כל השנה כולה, הוא נתהפך לגמרי לאיש אחר. אכן כשהאדם לומד תורה שנתבה בקדושה ובטהרה וברוח הקודש, התורה חודרת לנפשו פנימה והוא נהפך לאיש אחר.

בליובאוויטש מספרים על החסיד רבי שניאור זלמן גור-אריה זצ"ל* מקורבו של האדמו"ר שפעם הוצרך לנסוע למדינה רחוקה והגיע לשדה התעופה בשעה היעודה בתחילת הלילה. והנה ברגע האחרון הודיעו לכל הנוסעים אשר המתינו לעלות למטוס, שהטיסה נדחית לשעה אחת עשרה בבוקר, וכנהוג במקרים כגון אלה, הודיעו להם שהם מקבלים לינה

לקראת יומא דהילולא של רבינו ה'אור החיים' הק' זיע"א, ידוע מה שצדיקים אמרו בגודל התועלת בלימוד חיבורו, שזה מנקה את האדם ומשלימו. ה'אמרי חיים' מוויזניץ זיע"א סיפר על הרה"ק מרוז'ין זיע"א שפעם ראה את חתנו הרה"צ רבי דוד הלפרין זצ"ל בעודו אברך צעיר לומד זוהר הקדוש. שאל אותו בתמיחה: "אתה אומר זוהר הקדוש?!". השיב לו חתנו: "הרי אומרים שזוהר הקדוש מזכך את הנשמה". אמר לו חותנו: "הן כתוב שכאשר האדם חוטא, נשמתו מסתלקת ממנו, ואם כן איך יוכל לזכך את נשמתו באמירת זוהר ונשמתו מסולקת ממנו? אם לעצתי תשמע, תלמד אור החיים הק' שמזכך את הנפש והרוח וממילא תחזור הנשמה".

כן מסופר על הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זיע"א ששאל פעם מאברך אחד ששלח ידו במסחר אם הוא לומד אור החיים, והלה השיב לו שאם יש לו קצת זמן, הוא מנצלו ללימוד הגמרא. אמר לו הצדיק: "בעבר היה האדם משלים את עצמו בלימוד הזוהר, וכשנתמעטו הדורות, השלים האדם את עצמו בלימוד חובת הלבבות,

א. ת"ח ועובד ה' ועסקן במצוות, חדב"נ הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל מקאפיטשניץ זי"ע.

הדבר פשוט וברור שכאשר האדם יושב ולומד כל שבוע את ה'אור החיים' הקדוש - לא ממלמל בפיו, **אלא לומד בפה ולב ומבין את כל יסודות הדת המובאים שם - התורה שנאמרה ברוח הקודש חודרת לנפשו ומחיה אותו כטל תחייה**. הוא מקבל חיים חדשים... ונאמן אתה להחיות מתים... הקב"ה נתן לנו תורה שבכוחה להחיות את האדם. אכן הדבר ידוע ומפורסם, מאז שהתחילו ללמוד את החיבור ועד ימינו אנו, **שכאשר האדם משקיע בזה בריצונות וביגיעה, הוא מקבל חיים חדשים**.

כנס על גבי ענק

יסוד יש, ובשיעור הקודם התחלנו לדבר עליו, שכדי להביא רוחניות לעולם הזה, זקוקים לנס. **העולם הגשמי מתנגד למהלך רוחני ולהשתוקקות רוחנית, וכדי שהתורה תתגלה לו לאדם בבהירות כזאת שהעולם הזה יפסיק בלבבלו, הוא זקוק לנס**. ואיך סוללים את השביל שהתורה תוכל לעבור דרכו עד אלינו? התורה היא נצחיות ויש בה את כל ההסברים והאורות לכל מצב, אבל כדי שתגיע אלינו, אנו זקוקים לנס. ואם בכל הדורות היו זקוקים לנס שזה יקרה, הרי שבימינו זקוקים לנס כפול ומכופל, כי בימינו העולם ירד עשר מעלות אחורנית והתאוות נשאו ראש, עד שבני האדם אינם מסתפקים יותר בעבירות קטנות, אלא מחפשים את החמורות שבחמורות, ואור התורה צריך לבקוע את החושך הכפול ומכופל הזה. אמנם זה ברור שיש בכוח התורה להאיר בתוך החושך של ימינו. אך השאלה היא מה אנו יכולים לעשות כדי שנוכל לאותו נס גדול. איך שאל משהו קודם השיעור? - "איך התורה שניתנה לפני יותר משלושת אלפים שנה יכולה לעזור לנו בהתמודדותינו עם הנסיונות של אלפיים עשרים ושלוש?".

במלון שבשדה התעופה בחינם. כולם פנו אל בית המלון, חוץ מהחסיד שנשאר לעמוד על מקומו כי אמר בלבו שכדאי יהיה לו לשוב לביתו וללון שם, וכך יוכל לקום לפנות בוקר, ללכת למקוה, לעשות הכנה לתפילה ולהתפלל כהוגן, ואז יבוא לשדה התעופה. אך התלבט כי עלה בו החשש על פי הכתוב בצוואת רבי יהודה החסיד במי שיצא לדרך ונזכר ששכח איזה דבר שלא יחזור לקחתו. התקשר אל המזכיר שישאל את פי הדבר אם באמת קיים בזה חשש מצד צוואת רבי יהודה החסיד. כעבור עשר דקות קיבל שיחה חוזרת מהמזכיר שאמר לו בשם האדמו"ר: "תלמד פרק תניא וממילא תתהפך לאיש אחר, וכיון שתתהפך לאיש אחר, תוכל לחזור לביתך בלי שום חשש".

סיפר המזכיר שאח"כ האדמו"ר שאל אותו אם הוא העביר את תשובתו לרבי זלמן, ואמר לו: "מדוע אני שואל אותך? כי אני רוצה שלא תחשוב שאמרת לי זאת בדרך צחות, אלא תבין שזוהי המציאות. כשלומדים תניא, זה חודר כל-כך עמוק לנפש האדם, עד שהוא משתנה ממש והדבר משליך להלכה למעשה".

ונאמן אתה להחיות מתים

מעשה זה הוא בוודאי בסגנון ליובאוויטש, אך הבאנוהו להסביר את התבטאותו של ה'אמרי ישר' שנהפך לאיש אחר על-ידי לימוד ה'אור החיים' על סדר הפרשיות. בדרך כלל אנשים מזלזלים בביטוי כזה. הם חושבים שאם היתה לו לאדם איזו התרגשות וכמה בעיות מחייו נרגעו קצת, הוא כבר מתיימר לקרוא לעצמו איש חדש. אכן פעמים הרבה יש אמת בטענה זו, אבל כשהגאון ה'אמרי ישר' אומר זאת, הוא לא סתם אומר. הוא לא היה אחד ששיחק עם מילותיו. אכן

לומדים את דיבוריהם של הצדיקים הראשונים, אנו ממשיכים את האור עוד מעט וכך הוא חודר לחושכו של העולם של ימינו. וכך הוא באופן מיוחד בענין חיבור ה'אור החיים' הק' שלוקח ענינים גבוהים ורמים ומצמצמם באופן שכל אחד יוכל להבינם ויאירו את נשמתו.

דוד המלך הרי ביקש אגורה באהלך עולמים, כדי שבעולם הבא יוכל להמשיך לעלות כאילו היה בעולם הזה. בדרך כלל הסדר הוא "היום לעשותם למחר לקבל שכרם", אך כשהאדם לומד בחיבורו של ה'אור החיים' הק' ובשאר ספרים מן הסוג הזה, הוא מתחבר לעוד דבר. **מה שקורה עכשיו, שה'אור החיים' הק' לומד ואתה לומד ועכשיו יש לך עוה"ז שמניע עוה"ב וממילא אתה זוכה לסייעתא דשמיא עצומה.**

במחיצתו של ה'אור החיים' הק'

לכבוד ההילולא נלמד את דברי ה'אור החיים' הק' על הפסוק בפרשה זו "צרור את המדינים והכיתם אותם" אשר אמורים נגד היצרים הקשים שקיימים בפרט בדורנו. אך קודם לכן נקדים בעוד דבר פלאי. מכמה סיפורים מאוד מקובלים, אנו רואים שה'אור החיים' הק' יכול להכניס את האדם לתוך מחיצתו.

סיפור אחד הוא עם הרה"ק ה'בית אהרן' **מקארלין** זיע"א. היה לו לבית אהרן קבוצה של חסידים שעלו לארץ ישראל בחייו ונמנו על ראשוני העולים מקרב החסידים. ביניהם היה החסיד רבי זאב ליפקין ז"ל. בלילה של טו"ב סיון שנת תרל"ב חלם לו חלום, והנה הוא רואה קבוצת בני אדם מלווים מיטה אחת במשעולי ירושלים העתיקה. כששאל את מי מלווים, ענו לו ש'הבית אהרן' נסתלק ומביאים את מיטתו למנוחת

השאלה קשה, והתשובה היא שזוהי באמת הסיבה שאנו כה מתדבקים בצדיקים ובתורתם, כי הם כבר עשו חרישה עמוקה בעולם הזה על-ידי רוח קדשם ועל ידי עמלם ויגיעתם ומסירות נפשם דבר יום ביומו. **באלה הם כתבו את חידושי תורתם, וכתבום באופן שיאירו לנו,** ואם הם עצמם נסתלקו מן העולם, את תורתם הותירו לנו לפלטה. אם מתבוננים בפלא שבדבר... הרי עשו עבודה כה נפלאה בשבילנו... הם לקחו פסוקים שבתורה וכנגדם בעיות קשות שאנו מתמודדים אתם, ועיבדו אותן במסירות נפש על פי פסוקי התורה, וצמצמו אותם באותיות לאותה דרגה, והשאיורם כאן. **עכשיו כשהאדם הפשוט מגיע, הוא לא צריך יותר לחולל את הנס הגדול.** אנו הרי אין לנו את מדרגת המסירות נפש של ה'אור החיים' הק' ואיננו מתקרבים אליה, אבל אנו יכולים עם מעט היגיעה שלנו להתחבר אליו. **עוזבים את הכל ומתיישבים ללמוד קצת אור החיים הק'.** מאוחר בלילה או מוקדם בבוקר... הוא טרוד בפרנסתו, אבל הוא עוזב את הכל ולומד עשרים דקות אור החיים הק'... הוא הולך לברז המים, שוטף את פניו, וממשיך ללמוד את דברי ה'אור החיים' הק'... אתה יודע למה אתה מתחבר עכשיו? **אתה מוסיף עכשיו נדבך אחד לבנין שלם של מסירות נפש, ועל ידי כן התורה מאירה את נשמתך. ולכן יש בכוח הלימוד להפכו לאיש אחר.** האדם נכנס לבית המדרש ואומר: "אני נמצא עכשיו בעולם הגשמי ואני הולך לחבר עליונים ותחתונים". אילו היה צריך לעשותו לבדו, יתכן שבשורש היה יכול, אבל זה כל-כך קשה. לכן קבע הקב"ה שהדבר ילך עם סדר. והאמת שכך הוא באופן רשמי. הקב"ה סיבב שיהיה תורה שבכתב ואח"כ תורה שבעל פה, תנאים ואמוראים, ראשונים ואחרונים, ושעכשיו נבוא אנחנו ונלמד את דבריהם, וכשאנו

אביו הגר"ד בשנת תרנ"ג, היה הוא בן שנתיים בלבד, ובן יחיד היה, כי כל אחיו נפטרו בינקותם. לאחר שקברו את אביו במרקש שבמקורו, נתגלה אביו לאמו האלמנה וביקש ממנה לעלות לירושלים. בתחילה דחתה את החלום באמרה החלומות שוא ידברו, אך בעלה המשיך להתגלות לה בחלומה עוד לילה ועוד לילה כשכל פעם הוא מבקש ממנה שתעלה לירושלים. או אז פנתה אל חכמי העיר ואמרו לה שהיות שחלמה כך שלוש פעמים, אין לה ברירה כי אם לעלות לירושלים. היא התחילה להתכונן, וכשגמרה את ההכנות, עלתה לקבר בעלה ובכתה על שהיא צריכה לעזוב את מקום מנוחתו ומעתה אפילו לפקוד את קברו לא תוכל. באותו לילה התגלה אליה שוב בחלומה ואמר לו: "אל תעצבי, כי העתיקו את מקום מנוחתו ממרקש להר הזיתים ליד קברו של ה'אור החיים', ומעתה כל פעם שתצאי לפקוד את קברי ולהתפלל על נפשך, תבואי לשם".

מסקווירא להר הזיתים

עוד סיפור אנו מוצאים בכתבי החסיד **רבי נחום מרדכי פרום** ז"ל ממקורבי הרה"ק מהוסיאטין זיע"א וממייסדי בית הכנסת יבנה בתל אביב. שבליל שבת סליחות תרפ"ח בא אליו אביו רבי ברוך מנשה ז"ל בחלומו וטענתו בפיו מדוע אינו בא להשתטח על קברו. התפלל עליו: "הרי אני גר בתל אביב ואתה טמון בסקווירא ואיך תרצה שהשתטח על קברך?". אמר לו אביו: "כיון שעמלתי בספר אור החיים תמידין כסדרן, זכיתי שנתנו לי מקום קבוע במערה שליד ציונו של ה'אור החיים'". בבוקר סיפר את חלומו אשר חלם ויצא מתל אביב לירושלים להשתטח על ציונו של ה'אור החיים' הק'.

עולמים. צמרמורת חלפה בגופו כששמע שרבו האהוב נסתלק מן העולם, והצטרף אליהם בלווייתם. תוך כדי צעידתו, התעוררה בו הפליאה: איך יתכן שאנשים ילוו את הרבי כאן בעיר העתיקה? הרבי הרי התגורר בקארלין שברוסיה! אך המשיך ללוות את המיטה עד שהגיעו להר הזיתים, אז ראה שחופרים קבר סמוך לציונו של ה'אור החיים' הק' ומטמינים שם את הגוף הקדוש, ויקץ והנה חלום.

רבי זאב ירא היה לספר את החלום, כי איך יוציא שמועה כזו על הרבי שחלילה נסתלק מן העולם, אך מצד שני רצה לעשות הטבת חלום. הלך לבית הכנסת ואמר שהוא רוצה לעשות הטבת חלום ולאחר הפצרות מרובות, סיפר מה שראה בחלומו, וכפי שציפה כך היה. החסידים התנפלו עליו: "איך תדבר כדברים האלה? שהרבי יהיה בריא ושלם וימשיך להנהיג אותנו עד יום ביאת המשיח". אולם כעבור שבועיים מאז, הגיעה אליהם הבשורה המרה שרבע נסתלק באותו יום והוא על אם הדרך בעיר מלינוב ושם מנוחתו כבוד...

הנה זהו סיפור אחד, ואילו היה הסיפור היחיד, קודם כל לא היינו מבינים זאת, ואולי היה לו לבעל דין פתחון פה לדחות ולומר: "כשם שאי אפשר לבר בלא תבן - כך אי אפשר לחלום בלא דברים בטלים". אך האמת שיש לנו עוד כמה סיפורים כאלה אשר כולם הולכים על זו הדרך.

ממרקש להר הזיתים

בירושלים היה גאון מרבני ישיבת פורת יוסף בשם **רבי יוסף** (יצחק) **שלוש** זצ"ל בנו של הגאון **רבי דוד שלוש** זצ"ל מגדולי רבני מרוקו. סיפר הגר"י שלוש² שבהסתלקות

עוד הוא שואל מה הוצרך ליתן טעם כי צוררים הם לכם בנכליהם אשר נכלו לכם על דבר פעור ועל דבר כזבי וגו', והטעם הלא מפורסם וזה עתה למדנו אותו בסוף פרשת בלק.

לתקנתם של ישראל

מצבי ה'אור החיים' הק' יסוד גדול שציווי ה' לישראל "צרור והכיתם" אינו כדי להעניש את המדינים, אלא כדי לתקן את נשמותיהם שחטאו. רצונו בציווי זה היה שיתחולל משהו בלב בני ישראל אשר בכוחו להסיר את מנשמתם את הפגמים שנולדו בה על-ידי החטא.

ובלשון ה'אור החיים' הק': **"אכן נתכוון ה' במאמר זה לתקנתם של ישראל, לפי שכל אשר יטעום טעם חטא הטבעי השולט באדם שלא לרצונו, לו יהיה שלא טעמו אלא בבחינת החושב, קשה הוא להפרידו".** פירוש: כיון שטעם האדם טעם החטא, החטא מתקשר לנפשו ומאז הוא חוזר אליו תמיד בדמות של מחשבות ותשוקות שאינן ראויות. ואע"פ שאינו רוצה, כיון שכבר טעם את טעם החטא, זה שולט בו שלא לרצונו. כל-כך הרבה פעמים הוא רצה לעזוב. הוא כבר החליט עשר פעמים שיותר לא יחזור על זה. הוא לא רוצה לחשוב על זה יותר, כי הוא יודע כמה זה מזיק לו. אבל זה שולט עליו. ואע"פ שלא חטא אלא במחשבתו, קשה הוא להפרידו. "וכמו שהארכתי בפרט זה בפרשת אחרי מות (ויקרא יח, ג) בפסוק כמעשה ארץ מצרים". שם ביאר שזה ממש בלתי אפשרי, כי מאז שהנפש טעמה את טעם החטא, היא מחפשת אותו שוב ושוב.

ממשיך ה'אור החיים' הק': **"וכל עוד שלא נפרד מהחוטא תאות הדבר ותשוקתו אליו, הוא מושלל מהכפרה, וכמו שפירשתי**

וכעין זה יש עוד מימרות מהצדיקים שמי שה'אור החיים' הק' יכול לקחת את האדם להיכלו. למד בספרו, הידבק בו, והוא יקח אותך להיכלו. שלושה סיפורים ראינו משלוש מקומות שונים לחלוטין, כך שאף אחד לא ידע מהסיפורים האחרים שבכלל יעלה לו בדעתו דבר כזה, וכולם שמעו בחלומם באותו סגנון: נטלו את גופי והטמינוהו ליד ציונו של ה'אור החיים' הק'. וכפי שראינו, לא רק הצדיק, אלא גם שאר אנשי מעלה שעסקו בספרו. ואף בימינו יש אנשים אין מספר שרואים דברים גדולים, והרי זה מאותן סגולות שאינן בגדר סגולות בעלמא, אלא מפני שכך הוא סדר הבריאה. **כשהאדם לומד בספרו של הצדיק ביגיעה, הוא מתדבק בצדיק והצדיק מסייע לו ברוחניות ובגשמיות.** הן כך אמר ה'מאור עינים' בשם רבו הבעש"ט הק' זיע"א שהלימוד בחיבורו של הצדיק נחשב כשהשתטחות על קברו, והגם שלא ראה את הצדיק מעודו.

צרור את המדינים והכיתם אותם

עכ"פ דברי ה'אור החיים' על הפסוק צרור את המדינים חודרים לנפש, בין רוצים בין אין רוצים, כי הם נוגעים בנקודות עדינות של תורה שכל אחד צריך לדעת ולזכור ושופכים עליהם אור חדש. בפסוק נאמר "צרור את המדינים והכיתם אותם". מדייק ה'אור החיים' הק': **צריך לדעת למה כפל צרור והכיתם, ור"ל הרגישו ואמרו (במד"ר פכ"א) כי נתכוון בזה לומר שהגם שצוה ה' כי תקרב אל עיר להלחם עליה וגו' לא תשחית את עצה וגו', זו אומה קלה ובזויה להשחית את עצה וגו', עד כאן. וצריך לדעת מה נקמה היא זו למדין, ואדרבה היה להם לקיים ואכלת את שלל אויבך שזה הוא להם יותר נקמה ודאבון נפש, וכיוצא בזה מצינו בקללות התורה ואכלוהו אויביכם.**

נקודת הדבר. אילו היתה החרטה מגיעה למקום כזה עמוק כמו החטא, היתה החרטה יוצרת בו מעין טראומה ולא היה יכול לשכוח אותה. אך למעשה אינו כן. החטא הגיע עמוק מאוד ואינו יוצא ממנו. הגם שעברו כבר שלושים שנה מאז, והחרטה אף פעם לא הגיעה לאותו עומק, ולכן הוא שרוי בבעיה גדולה. **הבעיה היא הן כלפי שמיא שאין לו כפרה, והן כלפי עצמו בעוה"ז שתאוותו חוזרת וניעורה** ללא הרף.

חרטה שחודרת לעמקים

אומר ה'אור החיים' הק': הקב"ה ברוב רחמנותו רוצה לעזור לאדם שימצא את הדרך שהחרטה תגיע לעומק חטאו, כי אז לא יוכל לחזור על חטאו, כי כל פעם שיחשוב על החטא, ייזכר מחרטתו - "לא, לא, לא. אינני יכול לעשות זאת שוב, אינני רוצה לסבול את שוב את מה שסבלתי אז".

יש שהאדם עבר דירה או שיפץ את דירתו, ומרוב הבלבול וחוסר הישג הדעת והצרות עם השכנים, נוצרה בנפשו פציעה, ובחלוף השנים, כשבניו הנשואים באים ואומרים לו: "חבל! תרחיב את הדירה וכך נוכל לשבת כולנו ברחבות סביב שולחן הסדר, ונוכל לבוא יותר לשבתות וימים טובים", הוא אומר להם: "תהיו בריאים ושלמים, לכו לכם לחיים טובים ארוכים ולשלום, אני לא נכנס שוב לפרשה זו. עזבו אותי. כבר טעמתי מנחת זרועה של הבנייה". מה זה הדבר הזה? זהו חרטה. חרטה שחדרה לעמקים.

וזהו העומק במה ששינינו (יומא פו, ב): "היכי דמי בעל תשובה? אמר רב יהודה: כגון שבאת לידו דבר עבירה פעם ראשונה ושניה וניצל הימנה. מחוי רב יהודה: באותה

בפרשת בראשית במה שאמר הכתוב ואליך תשוקתו ואתה תמשל בו". שם הוא מבאר שכל עוד האדם חושק אל החטא, פירושו של דבר שיש לו חלקי נפש שחיים ממקום אחר, ונמצא שהחטא עדיין חלק ממנו. כמה שהאדם התחרט, אם הוא רואה שעדיין הוא משתוקק לחזור לשם, סימן הוא שעדיין החטא חי בתוכו. יש לדמותו למי שסובל מהמחלה הידועה לא עלינו, שהגם שנדמה לו שהמחלה כבר נוצחה ונותרה לו נפשו לשלל, אם עדיין נשאר משהו בתוכו, הוא עדיין שרוי בסכנת חיים, כי המעט הזה עלולה לגדול במהירות ולחזור ולחולל שמות בגוף רח"ל. אף זה כיון שעדיין נשארה אצלו תשוקה לאותו דבר, הוא עלול בין רגע להתחיל שוב לחפש חיות מהחטא.

ויתמכר לעשות הרע

זוהי באמת המרירות הנוראית של החטא, ובפרט של אותם חטאים שהאדם נעשה אדוק בהם, והסיבה שהוא נעשה אדוק בהם, כי קיבל מהם חיות והרגיש בהם תענוג שמקורו בסטרא אחרא, ורושם זה אינו נמחק מנפשו. יש שהאדם כבר הלך במשך תקופה ארוכה למומחה וכבר עשה כל אשר לאל ידו, וה' ירחם, הוא חזר ונפל. למה? - **כי התשוקה עדיין חיה אצלו בפנים במלוא עוצמתה**. איננו מדברים על התשוקה שקיימת אצל כל אחד, אלא על **התשוקה שנולדה בו מחמת החטא. ואם כן האדם עדיין אינו נקי מן החטא**. אתה רואה זאת בחוש. **אתה יכול לממש את החטא שעדיין מפעפע בו**.

והסיבה פשוטה, כי להרגשים העמוקים הקיימים אצל האדם יש דרגות על גבי דרגות, וכשהאדם מתחרט, **מצוי מאוד שחרטתו איננה מגיעה לאותה דרגה של עומק שהחטא הגיע אליה**. זוהי בעצם

תופסים אותו בקלקלתו. אך גם כשזה לא באופן זה, אילו היה מבין שחטאו הוא זה שהביא לו בושה זו, והיה אומר: "כולם אומרים שאינם יכולים להבין איך אדם טוב כמוני נוחל בושות כאלה, אך אני הרי את חטאיי אני מכיר, ואני יודע שהקב"ה זימן לי כפרה אמיתית", כיון שהיה מחבר שוב ושוב את הבושות לחטאו, באמרו שהבושה היא תוצאת החטא, אזי כשהיה מגיע אליו עוד נסיון לחטוא, היה אומר: "לא ולא! כבר היה לי מספיק. כבר טעמתי ואיני חפץ בעוד מאותה בושה. בשום פנים ואופן לא. אעשה דברים רבים שלא אצטרך לטעום אותה שוב".

נכנסנו כאן לסוגיית הבושה כי שם ההסברה קלה. אבל זה לא רק בענין הבושה, אלא כך הוא כל פעם שהרגש החרטה יחדור מספיק עמוק ויגע בהרגש החטא.

הרושם אינו בחינה אלא מציאות חושית

ממשיך ה'אור החיים' הק': "ומה שלפנינו עם בני ישראל טעמו עריבת הזנות, מהם במעשה, מהם במחשבה". צרתם איננה החטא עצמו שעשו, אשר עליה כבר התחרטו לכאורה, אלא היא הנקודה העמוקה של מים גנובים ימתקו שנתעוררה אצלם. החטא הותיר בהם רושם. מה עושים עכשיו עם הרושם?

דברי ה'אור החיים' הק' כל-כך מאירים, כי הם נותנים לאדם להבין במה מתבטא השארת הרושם. בדרך כלל כשאומרים לאדם שנשאר בו רושם של חטא, הוא אומר: "אני שומע..." יש איזו בחינה של חטא. אעשה אני בחינה אחרת, ותהיה בחינה כנגד בחינה. ובכן, איזו בחינה

אשה, באותו פרק, באותו מקום". היינו שהוא צריך שהרגש חרטתו יגיע כל-כך עמוק, כעומק ההרגש של החטא באותה אשה באותו פרק ובאותו מקום, ואז יכופר לו, כי כל פעם שגופו ירצה לשוב אל החטא, נפשו תעצור בעדו.

כך הבושה מכפרת

השאלה היא מה יביא את האדם לידי חרטה כזו. רוב בני אדם ממשיכים כדרכם כאילו לא אירע כלום. לפעמים קורה שהקב"ה נותן לו מכה כזו... כגון בושה גדולה, כידוע שהבושה נוגעת עמוק מאוד בנפש. לא לחינם הבושה מכפרת על החטאים העמוקים ביותר, וכפי שכבר הבאנו כמה פעמים מדברי ה'בית אהרן' בסוף הספר שמעתיק לשונו של הגלאנטי בקול בוכים על מגילת איכה שכאשר האדם סובל בזיונות, הוא יכול להישאר עם ביתו ובניו ועם בריאתו, וחטאיו מתכפרים. אחת הסיבות היא, כי הבושה נוגעת בהרגשים העמוקים ביותר של האדם, ואם כן היא יכולה לנקות שם. בלי הבושה, יהיה האדם כמי שמנקה לפסח ומכניס את ידו לחור מלא חמץ ואינו מגיע. אמנם דיבור של חיזוק יש מהצדיקים על משקל דברי חז"ל "בודק עד מקום שידו מגעת והשאר מבטלו בלבד". אך סוף כל סוף האדם צריך לבטלו בלבד. הוא צריך להגיע לשם איך שהוא. אם לא באופן טכני - על-ידי מדרגה. בושה היא כלי נפלא. היא נוגעת במקום עמוק מאוד. לכן אמרו שהבושה יש לה טעם מיתה, כי האדם מרגיש שאולי המיתה קלה יותר. כל מי שמתבייש ברבים, חולפת לו מחשבה במוחו שאולי היה רוצה להחליפה במיתה.

ובכן, אילו היה האדם לוקח את הבושה העמוקה ומחברה אל החטא... פעמים הרבה הקב"ה עושה זאת לבד, זאת כאשר

העבודה זרה של כוחי ועוצם ידי היא אותו דבר. אמנם מדובר בחלק אחר בנפש, אבל גם בזה, האדם מרגיש מתיקות מיוחדת כשהוא מרגיש שהוא עושה לבד. "אמרתי לך... אני יודע מה אני עושה, אני צודק, אני יודע מה לעשות". הטעם שהאדם מרגיש כשיש לו הצלחה כזו, מותירה בו רושם עז. ואגב, ההצלחה יכולה להיות גם הצלחה רוחנית, כל שיש לו בה מחשבה של כוחי ועוצם ידי. אכן כמה פעמים יש שהאדם חי בקליפת כוחי ועוצם ידי בגלל שיש לו נחת מילדיו. "מוצלח גדול אני, והראיה, שהצלחתי לחנך את בני". אף זה נדבק חזק מאוד לאדם.

עצת ה' היא תקום

ממשיך ה'אור החיים' הק': **"וחפץ ה' לרפאותם בעצת ה' הנכונה"**. בעצות הבאות מחכמתו יתברך, ולא בעצות שמאן דהוא המציא. הקב"ה הוא זה שברא את העולם ואת הרע ואת תכונות הנפש השונות, ולכן הוא היחיד שיכול ליתן לאדם עצה אמיתית שתעזור לו למחוק רושם החטא. והקב"ה הרי רצה שתיעצר המגיפה. ה'אור החיים' הק' מביא כמה ראיות מהפסוקים שתכלית המגיפה היתה להמית את כל אלה שהיתה להם שייכות לזנות ולעבודה זרה. המגיפה השתוללה והמיטה אסון, כי כשהרע מוצא את הרע, מצא מין את מינו, והוא שולט. הגם שהאדם רוצה להכחיש את רושם החטא, המלאך המוות מריח את הרושם הזה ממרחק רב ומגיע וזורע הרס וחורבן.

"[על כן] יעץ ה' ואמר צרור את המדיינים. הכוונה בזה להקדים לשנוא המחטיאים, גם להתעיב הערב והטוב הבא מהם, לאבד כל עץ נחמד וכל מעיין מתוק וכל טוב הבא מהם על אשר גרמו להם

אעשה? אדליק ארבעים נרות או אתן כך וכך מעות לצדקה". הוא חושב שכפי שהרושם הוא דבר הכתוב בספר, כך הוא יכול לעשות דבר הכתוב בספר ולגמור עם זה. ומי זה שמפסיד מכך? הוא עצמו. לא רק בעוה"ב, אלא גם בעוה"ז. כי הרושם אינו בחינה, אלא דבר המורגש הוא.

בא הנה יהודי! אתה מרגיש זאת כל יום. נהיית אדוק בחטא, המחשבות הללו חוזרות אליך כל הזמן, אתה מתקרב שוב ושוב אל החטא וכל פעם חוטא למחצה לשליש ולרביע. לזה אתה נקרא בחינה?! הלא זה נעשה חלק ממך! כל פעם זה מתעורר אצלך, אם פעם ביום, אם פעם בשבוע, אם פעם בחודש. מה זה משנה? סוף כל סוף זה קיים אצלך.

למה הדבר דומה, למי שהרופא אומר לו: "לפי הבדיקות שעשינו, המצב רגוע. המחלה לא חזרה להתפשט. אבל אתה צריך לחזור כל חודש לראות שהמחלה באמת לא חזרה להתפשט". אי אפשר לתאר את ההכנעה שבה האדם הזה חי. הרופא אומר לו: "אינני יכול להגיד לך... אתה יכול לחיות בנעימים שלושים ארבעים שנה, אבל אתה חייב לבוא להיבדק כל חודש לראות אם המחלה לא התעוררה בחזרה". האדם חי עם זה שהמחלה קיימת.

ה'אור החיים' הק' מסביר: הזקוק אתה לצדיק שישתכל על מצחך ויאמר לך שיש שם רושם של חטא?! את מי אתה מרמה? אתה יודע היטב שיש לך רושם. תראה את תשוקתך, תראה את זכרוך, תראה את הירידות שיש לך מידי פעם כשאחרי כל אחת מהן אתה מתחזק לשעה קלה. ואם כן צריך למחוק אותו.

הוא מדבר בין על עריבות הזנות ובין על עבודה זרה, כי אין חילוק מהותי ביניהם.

החטא, היינו זכירת תענוג החטא והתשווקה לחזור אליו, וסדרי התעניות והסיגופים המובאים בכל הספרים, מיועדים לתקן דבר זה, להסיר את רושם החטא, כי כשהאדם מחליש את גופו ומסיר תענוגים מלבו, עם הזמן רושם החטא הולך ונעלם. הביא הבעל שם טוב גילוי מן השמים ואמר שהיות שנחלשו הדורות, מהלך זה אינו מועיל יותר, שהרי הוא מונע את האדם מתורה ותפילה ואינו מקרבו אל ה'. על כן במקום תעניות וסיגופים, יעזר האדם בנפשו תענוגים רוחניים.

אכן עיקר תכלית הלימוד ברציפות ובתענית דיבור, איננו היגיעה. עיקר התכלית הוא התענוג שמגיע כשמכניסים את כל החושים ברוחניות. טעם בדביקות בשבת... טעם בתפילה בהתלהבות... מה שקורה הוא שהוא מרגיש תענוג עמוק ביותר. הוא נוגע בחלק העמוק ביותר של הנפש, והפעם מהצד הטוב. כפי שדיברנו לעיל בענין הבושה שהיא חודרת עמוק מאוד ומוחקת דרגה כזו עמוקה של הרגש, כך הוא גם בצד הטוב. האדם מרגיש טעם רוחני שמעודו לא חלם שיזכה לו, ומבין שזה לעומת זה. "אתה יודע למה חמישים שנה לא הרגשתי כזאת? כי היצר הרע גזלו ממני... איש פלוני שפיתה אותי לדבר עבירה, גזל ממני עשרים שנה מחיי... עבירה פלונית היא זו שהרגה את הפוטנציאל שלי". כשהאדם קולט זאת מפני שהרגישו בחוש, הוא בא ממילא לידי החלטה עמוקה ביותר שלא לחזור לשם, כי הוא מרגיש שאם יחזור לאותו חלק עמוק בנפש מצד הרע, יהיה מנוע ממנו להגיע אלו מצד הטוב, והרי כבר טעם את הטוב.

באופן זה החרטה על החטא נעשית עמוקה מאוד. ה'אור החיים' הק' אמר שאפשר לעשותו באופן של שנאה ותיעוב

עשות רע. בזה מבאר ה'אור החיים' הק' את דברי המדרש שהקב"ה צוה אותם להשחית את עצה של מדין, כי טבעו של אדם כשרואה את יופי העיר ואת עציה, שזה מעורר בו את הרגשת התענוג. וכפי שצבע התכלת מזכיר לאדם את הים והים את הרקיע והרקיע את כסא הכבוד, כך לאידך גיסא, העצים היפים מעוררים באדם את התענוג שהיה לו ומסיח את דעתו מתוצאת הרע. על כן צריכים היו בני ישראל לאבד כל עץ נחמד וכל מעיין מתוק וכל טוב הבא מהם על אשר גרמו להם עשות רע. "אתה קלקלת אותי. בתחילה הייתי איש בריא. לקחת אותי והרסת את נשמת".

"והוא על דרך אומרו (תהלים קלט, כא) הלא משנאיך ה' אשנא, פירוש משנאיך כאילו אמר משנאיך, שגורמים לשנאת בחור בטוב, בדרך שדרשו ז"ל (שבת קיד, א) בפסוק כל משנאי אהבו מות, אל תקרי משנאי אלא משנאי, ובאמצעות מחשבה זו תהיה מתרחקת תאות העבירה מהם ותהיה להם לזרה, כי על העבר שונאים הסובב (כשהאדם זוכר את העבר הרע, זה מעורר בו שנאה למי שגרם לו אותו רע) וייוולד בהם טבע אלוך, ומדה זו מדה סגוליית היא לחפץ בחיים, ובזה יתכפר עון הקודם במחשבת עבודה זרה גם בארס תאות הניאוף ולא יהיה בהם נגף".

תענוג רוחני עוקר את רושם החטא

עד כאן דברי ה'אור החיים' הק', ונרחיב קצת לענין מעשה. אחד מהיסודות שהבעל שם טוב הק' זיע"א השקיע בהם הרבה הוא שנחליף את התעניות והסיגופים בלימוד התורה ברציפות וכדומה, או יותר נכון בתענוג רוחני. כי הנה כשהאדם חטא, הגם שקיים את חלקי התשובה, חרטה, וידוי וקבלה על העתיד, עדיין נותר בו רושם

אבל אם יטעם האדם חיים רוחניים במספר תשע או עשר, אזי כשיתווקק לחיים, לא יצטרך לקחתם מהצד השני. אדרבה, **כשיידע שהחיים נמצאים במקור החיים ושכבד השני נמצא רק שקר וחושך, יפסיק להשתוקק אל הצד השני.** נמצא שזה מה שמסיר את הרושם של החטא. זה גם גורם לו להשתוקק אל הקדושה, וגם גורם לו להתעייב ולשנוא את הצד השני, כי הוא מרגיש עכשיו שהחטא הוא זה שמנע ממנו עד כה את החיים האמיתיים. כשהאדם קולט זאת ומרגיש זאת, **חטאו מתכפר.** הוא מוצא את עצמו מתפלל לרוחניות, ומוצא את עצמו משתטח על קברו של צדיק וכל מה שמעניין אותו הוא להתעלות ולהתקרב אל ה'. זוהי העצה שהקב"ה נותן להינצל. וזה מה שאומר ה'אור החיים' הק' שהדבר פשוט מאוד. בני ישראל טעמו מעצתו של בלעם וזנו עם בנות מדין ועבדו לפעור, ועכשיו ריחם עליהם הקב"ה, ולכן אמר להם צרור את המדינים והכיתם אותם. כשתבוננו בחורבן שעשו לכם המדינים ותחליפו את תמונתה במוחכם לתמונה של ארץ קטועת עצים אשר סרחונה רע, יסור מכם רושם החטא.

(ובאמת צריך להרחיב בזה ועוד חזון למועד), אך נקודת הדבר היא שעל האדם להבין שאם ימשיך לחיות חיים יבשים, ימשיך לסחוב על כתיפו חבילות ישנות והן יעיקו עליו. אבל **אם יטעום טעם נפלא בעבודת ה' - תורה, תפילה, שבת קודש, וכל שאר הדברים שיכולים להגביה את האדם לשמי רום - זה יסיר ממנו את החבילות האלה, כי זה מה שמביא את האדם לידי חרטה עמוקה שאין ביכולת שום דבר להביאו אליה.**

נגיעה בנקודת החיים

וסיבת הדבר פשוטה, כי ככל שההרגש של האדם עמוק יותר, הוא יותר נוגע בנקודת החיים. שמעו היטב! **אם האדם טעם מהצד השני הרגש עמוק ביותר, ומנגד עבודת ה' שלו יבשה... אם היינו מודדים זאת במספרים, היינו אומרים כך:** העבירה שעשה נגעה בהרגש במספר תשע או עשר, ועבודת ה' שלו נוגעת תמיד במספר הנע בין שלוש לשש, תלוי בין יום חזק ליום חלש... **הלא הוא משתוקק בכל עת לחיים של טובאה, כי האדם מהותו משתוקק כל הזמן לחיים, ואם את החיים הוא מוצא בצד השני, לשם תהיה תשוקתו.**

מדור אור החיים הק'

ליל שישי פרשת פנחס ט"ו תמוז תשפ"ג

היסודות המועילים לקניית התורה

לשם יחוד קב"ה ושכינתיה

יסוד חיבורו של ה'אור החיים' הק' הוא להביא אותנו להבנה שכל מצוה עמוקה בהרבה מפשטותה ושניגש אל המצוה אחרי הידיעה מה כתוב בזוה"ק על אודותיה. אכן אחד מהדברים שה'אור החיים' הק' מדבר עליהם הרבה הוא אופן לימוד התורה. כל פעם שהוא מדבר מזה, הוא מתלהט ומתלהב בלבת אש קודש. אף גם בפרשתן ראה את שלושת הפסוקים המדברים על יששכר כפסוקים המרמזים על הגישה אל התורה באשר יששכר היה בן תורה. ואלה שלושת הפסוקים: **בְּנֵי יִשְׁשָׁכָר לְמִשְׁפַּחְתָּם תּוֹלְעַ מִשְׁפַּחַת הַתּוֹלְעֵי לְפָנָה מִשְׁפַּחַת הַפּוֹנִי: לְיֹשֵׁב מִשְׁפַּחַת הַיִּשְׁשָׁכִי לְשִׁמְרֹן מִשְׁפַּחַת הַשְּׁמֹרֶנִי: אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת יִשְׁשָׁכָר לְפָקְדֵיהֶם אֲרָבָעָה וְשִׁשִּׁים אֶלֶף וְשִׁלֹּשׁ מֵאוֹת.**

ה'אור החיים' הק' מביא את המשנה המונה את מ"ח הדברים שהתורה נקנית בהם, ומעמיים את כולם בשלושת הפסוקים האלה, ותוך כדי הוא מסביר שכאשר האדם לומד תורה, נעשה יחוד גדול, חלק מהיחוד נעשה על-ידי המוח וחלק ממנו נעשה על-ידי הפה - הוא"ו של שם הוי"ה והה"א האחרונה. ומה שמפליא הוא שה'אור החיים' הק' מצא שמ"ח הקניינים אינם

עומדים כל אחד בפני עצמו, אלא הם מתקיימים בקבוצות קבוצות ותכליתם לנקות את המוח ואת הפה של האדם.

פירוש: כשהיהודי לומד תורה, תחילה הוא צריך לחשוב ולהתבונן ולהרהר בדברי התורה, ואז הוא צריך להוציאם בפיו, כמו שאמר **חז"ל** אדם לעמל יולד - לעמל פה. כך הוא על פי סוד. כדי שיעשה היחוד של לימוד התורה כדבעי, צריך האדם ללמוד אותה הן במוחו והן בהוצאת פיו, ולכן הוא צריך לנקות את שניהם ולהכניס להיות כלי שרת לתורה.

מעדן עצמו כתולעת

נביא כמה מלשונותיו של ה'אור החיים' הק' מפה ומשם וביאוריהן בצדן. על הלשון "תולע משפחת התולעי" מפרש ה'אור החיים' הק': **"הנה משמעות תולע יגיד שני פריטים, הראשון, ישים עצמו כעדין זה, כאומרם ז"ל (מו"ק טז, ב) על דוד שנקרא עדינו העצני".** לשון הגמרא שם: "הוא עדינו העצני - כשהיה יושב ועוסק בתורה, היה מעדן עצמו כתולעת".

הביאור בזה שכדי לקנות את התורה, זקוק האדם לביטול וענוה, והרי זה דבר

ובתורתו יהגה יומם ולילה

לפני שנמשיך בדברי האור החיים' הק', כדאי לנו לבאר מהו המושג קנין, מהו הפירוש מ"ח דברים שהתורה נקנית בהם. רגילים אנו לפרש שעל ידי הדברים האלה, האדם מצליח בתורה ויודע אותה. אך הבנה זו שטחית מאוד, כי קנין הוא דבר הגורם שינוי, קודם כל בדבר הנקנה. למשל, ישראל שהקנה את עבדו לחבירו כהן, עד כה היה העבד אסור בתרומה וקדשים, ומעכשיו הוא מותר בהם כי הוא נעשה קנין כספו של כהן. וכן הוא גורם שינוי בקונה, וכפי שתראה בקונה אשה שנעשה מפלג גופא לגוף שלם, וכן תראה שאם יש לו לאדם חמץ בפסח, זה מזיק לנשמתו, וכיון שהוא מפקירו ומוציאו מבעלותו, הוא נעשה חפשי מן הרע. וכן אנו רואים בעוד כמה וכמה אופנים שהדבר הקנוי לאדם, משפיע עליו, לטב ולמוטב.

כשהאדם לומד תורה נכונה, אומרים לנו חז"ל (קידושין לב, ב) **שהתורה נקנית לו ונעשית תורתו** כלשון הכתוב (תהלים א, ב) "ובתורתו יהגה יומם ולילה". וכיון שהיא נקנית לו - היא מתעלית. ויחד עמה - האדם מתעלה. הוא לא סתם למד ידיעות חדשות, אלא הידיעות שלמד נחרטו במוחו ושינו את מהותו. זו היתה התכנית, שהתורה והאדם יתאחדו, וכשזה נעשה, התורה נעשית חלק ממהותו. ולא שינוי ההתנהגות הוא העיקר. שינוי ההתנהגות הוא רק הסימן. העיקר הוא שהנשמה נעשית חלק ממהותו.

אומר האור החיים' הק': כשאתה לומד את המשנה במסכת אבות, תאמין שיש לה פנימיות וסודות התורה. כשהמשנה אומרת שיש מ"ח דברים שהתורה נקנית בהם, פירושו של דבר שאלה הם הדברים שסייעו

השייך למוח. המתגאה - תפיסתו מעוותת. אין הוא קולט כמה הוא מעורר גיחוך. הוא מרמה את עצמו במחשבתו שהוא יודע ומבין יותר טוב מכולם. וכשהקב"ה עוזר לאדם וחודרת בו ההבנה כמה קטן הוא, מוחו נעשה כלי קיבול לידיעות התורה שייכנסו בו ויקבלם בחפץ לבו וירצה לקיימם.

בוודאי יש גם מושג להתנהג בענוה. עליו לדבר לזולתו בכבוד הראוי ולהזהר שלא לנפח את עצמו, וכלשון הרמב"ן באגרתו: "על כן אפרש לך איך תתנהג במדת הענוה, ללכת בה תמיד. כל דבר יהיו בנחת, וראשך יהיה כפוף, עיניך למטה ולבך למעלה, ואל תביט בפני אדם בדברך אתו... והתבייש מכל אדם. ואם יקראך אדם לא תעננו בקול רם, רק בנחת". אך עיקר התכלית הוא שזה ישפיע על המוח והלב על-פי הכלל שהאדם נפעל לפי פעולותיו. ועל זה האדם מבקש: "ותן בלבי הכנעה וענוה".

אדם לעמל (פה) יולד

ממשיך האור החיים' הק': "השני, שיתעסק בפיו כתולע זה שכוחה בפיה, כי לעמל פה נברא האדם". אותיות אלו האירו לו לאור החיים' הק' וראה בהן שהן מרמזות לשני אלה, למוח ולפה, שיכין את לבו על-ידי שיעדן את עצמו כתולעת, ושיעמול בפיו כתולעת זו שכוחה בפיה.

הקב"ה רוצה שבני ישראל יאירו את העולם הזה החשוך באור התורה, ולכן צריך האדם בתחילה להמשיך את התורה לעולם על-ידי מחשבתו, ואז הוא צריך להוציאה החוצה דרך פיו. וכיון שהוא עושה כן, הוא מאיר את העולם ומתקנו. הוא מתקן את עצמו ומתקן את הבריאה כולה.

מוכן להמשיך". זהו הפירוש גמירות דעת. דעת היתה לו מומן, אבל כדי לקבל את ההחלטה, צריך גמירות דעת, והיא באה רק כשהוא מרגיש מוכן לקבל את ההחלטה.

המוח והפה (שהם מהותו של אדם) הם כלים שהתורה יכולה לחדור בהם, לקנות בהם שביתה, ולהינעל שם. אבל לאדם יש מחיצות אשר מעכבים בעד מוחו ופיו מלקנות את התורה. כשאמר התנא שיש מ"ח דברים שהתורה נקנית בהם, התכוון לומר כך: אתה יכול ללמוד תורה, אני מבין. אבל האם אתה רוצה שדברי התורה יישארו במוחך ובפיך? האם אתה רוצה שיתקיים בך למען תהיה תורת ה' בפיך? בשביל זה אתה צריך לעבוד קצת. אתה צריך להרגיל את מוחך ופיך להתבטל לגמרי לתורה, ורק אז תוכל התורה לקנות בהם שביתה.

אשר ישרתו בם בקודש

עוד כתב ה'אור החיים' הק' על הלשון "לפנה משפחת הפוני": ואומרו משפחת הפוני, פירוש שצריך לפנותו ממותרות המורגשות, גם מהשחוק ומדברים בטלים, כי הם מונעים קיום התורה באדם. ומצאתי לחסידי ישראל שכתבו (אלשיך תצוה כח, לא) כי פה של לומדי תורה דינו ככלי שרת אשר ישרתו בם בקודש, כי אין קדושה כקדושת התורה, ולזה אסור לדבר בו אפילו דברי חול הגם שאין בהם דברים האסורים. והוא מה שרמז במאמר לפנה, שהוא פה העמל בתורה שבו שוכן חצי שמו יתברך (הוא"ו והה"א של שם הוי"ה). משפחת הפוני, פירוש צריך לפנות מפיו כל [דבר] חוץ מהגות בתורה, ובזה נכללים חלק אחד מהמ"ח מעלות, שהם במיעוט שיחה, במיעוט שחוק, במיעוט תענוג, וכדומה להם שבענף המותרות.

לך לעשות את היחוד. זה לא סתם שעל ידיהם תצליח בתורה, אלא על ידיהן ייעשה בך קנין חדש ונוכל לאחל לך ברכת מזל טוב.

ה'אור החיים' הק' הסתכל ברשימת הדברים שהתנא מונה במבט חודר. הוא הבין שכמה מהם שייכים לענוה, למשל, קבלת יסורים המופיעה אחרונה ברשימה. כשהאדם מקבל את יסוריו באהבה מפני שמבין שהקב"ה יודע מה הוא עושה, הוא זקוק למדה גדושה של ענוה. וכן השמח בחלקו והמכיר את מקומו הם מחלקי הענוה. המכיר את מקומו פירושו שהוא יודע מה הוא והיכן הוא בבריאתו של הקב"ה ומכניע את עצמו לתוכניתו. ענוה בהתגלמותה. ושאר הדברים שייכים לפה, כגון: עריכת שפתיים, דקדוק חברים ופלפול התלמידים.

גמירות דעת כשהמחיצות נופלות

אין התורה יכולה להיקנות לאדם אם אין פיו מוכן לכך. אפשר לראות בין כשהאדם רוצה לגמור שידוך ובין כשהאדם רוצה לקנות איזה דבר גדול, שהגם שהוא שומע הרבה דברים טובים על השידוך או על הדבר שהוא רוצה לקנות, הוא עדיין מתעכב. למה? כי יש עדיין כמה נקודות שהוא חושש מהן ורוצה לברר עליהן עוד. כיון שהוא יודע שהקנין יחייב אותו, איננו שש אלי קנין, אלא הוא פונה ליועצים ועושה בירורים על גבי בירורים, עד שהמחיצות מתחילות ליפול האחת אחרי השניה, ואז הוא בא ועושה את הקנין.

גמירות הדעת שלה האדם זקוק בשביל עשיית הקנין, נעשית כשהוא אומר: "כן, אני מבין את הענין. הוא מובן לי די הצורך וכל המסכים המבדילים אינם קיימים יותר. אני

והנה הגם שאין האדם אוחז במדרגה העליונה של מיעוט שמחה ושל שאר הדברים שהתורה נקנית בהם, הרי הוא מבין שכל שיוסיף להתקדם בהם, התורה תקנה בו שבייתה יותר ויותר, והרי זה מעורר בו הרצון להיות מבני יששכר למשפחותם. הוא רוצה להימנות על משפחת בני התורה ששמים את עצמם כתולעת הן בענוות המוח והלב והן בעמל הפה, וכשהוא עושה כן, הוא באמת זוכה להתאחד עם התורה.

חובתו של בן תורה

ה'אור החיים' הק' ממשיך: ואומר לשמרון משפחת השמרוני, ירמוז לתוספת השמירה המתחייב עשות בן תורה יתר על ההמון, כאומרם ז"ל (יומא פו, א) היכי דמי חילול השם? אמר רב כגון אנא דשקילנא בשרא ולא יהיבנא דמי לאלתר עד כאן. מזה יקיש כמה צריך להשתמר בן תורה בכל פרטי המצות, ואמרו ז"ל (חובת הלבבות שער התשובה פ"ה) כי חסידים הראשונים היו שומרים חמשים שערי היתר לכל יכשלו בשער האיסור, והוא אומר לשמרון משפחת השמרוני.

אכן הדבר מפליא שהשמירה נעשית על-ידי העשייה. לא די לו לבן תורה להכניע את מוחו ופיו, אלא הוא צריך גם להתנהג באופן המתאים לבן תורה ולהזהר ביותר זהירות שלא לעשות חילול ה'. חשוב מאוד לדעת זאת, כי פעמים הרבה יש שהאדם רוצה לעשות איזו הערמה ובא לשאול: "אני לא שואל לגבי הלכות גניבה... לזה כבר אפנה לרב פלוני שיתיר לי... אמור לי רק אם יש בזה משום חוסר בטחון". צדיק! אפילו נניח שהדבר מותר במאה אחוז, לא עושים דברים כאלה. רב אמר שאצלו חילול ה' נקרא כשהוא קונה בשר ואין משלם לאלתר. אין בזה שום איסור, אבל אצלו לפי

וממשיך אל החלק השני המרמז אל המוח: ואומר לשוב (משפחת הישובי) ירמוז שצריך להרבות בישיבה ולא דרך עראי (כמאמר חז"ל עשה תורתך קבע, כי צריך שהתורה תוכל להתיישב במוחו ולא רק תרחף מעליו. מי שבאופן רשמי יש לו חברותא חמש פעמים בשבוע, אך למעשה יש לו כל פעם איזה אונס אחר ומוצא את עצמו לומד רק פעמיים או שלוש בשבוע, אין התורה יכולה להתיישב אצלו). גם צריך להתיישב בכל פרט ופרט מהתורה עד שיעמוד על עקרו כמצטרך בעומק הלכה כי הוא זה עיקר התורה.

מאי קאמר רחמנא

אכן יראי ה' היו יושבים ולומדים עם תשוקה אדירה לדעת מאי קאמר רחמנא. הם דייקו בכל דיבור של תורה: "מה הכוונה, לזה או לזה?". לא מפני שרצו להראות את עוז כוחם בפלפול ולומדות, אלא מפני שרצו לדעת מהי ההבנה האמיתית שהתורה רוצה שייבנו. כך למדו ראשונים וכך למדו קצות ונתיבות. כל מטרתם היתה לעמוד על עיקרו של כל פרט כמצטרך.

ובזה נכללים חלק אחד מהמ"ח מעלות שהם בשוב, ומתיישב לבו בתלמודו, שואל ומשיב, המכוין את שמועתו וכו', גם מה שמנו שם שמיעת האוזן, עריכת שפתים, בינת הלב וכו', וכדומה לזה שבענף הבנת השכליות.

הנה ה'אור החיים' הק' לקח את מ"ח הדברים שהתורה נקנית בהם, הסביר מה הפירוש נקנית, וחילק את מ"ח הדברים לקבוצות, אשר חלקן נועדו להביא את המוח לידי ענוה וליתן לתורה להתיישב בתוכו ולא רק לרחף עליו מבחוץ, וחלקן נועדו לטהר ולנקות את פיו כדי שדברי התורה יוכלו להקלט בו.

אין הדבר תלוי במה אתה עושה לפרנסתך. אתה רק צריך ללמוד כפי שה'אור החיים' הק' מלמד אותך. אתה יודע מה זה ללמוד שעה אחת באופן זה?! תלמד שעה אחת ככה, ואם תוכל - תוסיף עוד שעה, ועוד שעה. ואז תהיה מבני יששכר למשפחותם. אבל **אל תעצור אחרי שני החלקים הראשונים, אלא תעשה תוספת שמירה בהתנהגותך**, וזה מה שיועיל ג"כ לתורה שתתקיים במוחך ופיך.

מעמדו, זה נחשב חילול ה'. משפחת השמרוני... יש מחיר שהאדם צריך לשלם אם הוא רוצה לקנות את התורה.

אמנם כן, ה'אור החיים' הק' אינו מדבר למי שרוצה להיקרות בן תורה. הוא מדבר למי שבאמת רוצה להיות בן תורה, למי שרוצה שהתורה תיקנה לו. הרי אין מי שאינו רוצה להיות מבני יששכר. אומרים לו לאדם:

מדור

הילולא דצדיקיא

יום רביעי פרשת פנחס י"ח תמוז תשע"ז

הרה"ק רבי שלמה מקארלין זיע"א הי"ד

נלב"ע כ"ב תמוז תקנ"ב

לפעול בקדושתו שהרה"ק מקארלין לא יצטרך להיהרג מאחר שכבר היה קודם לכן הגה"ק רבי שמשון מאסטרפאלי זיע"א שאף עליו אמרו הצדיקים שהיה משיח בן יוסף ואף הוא כבר נהרג על קידוש ה' בגזרות ת"ח ת"ט. אך הגזירה יצאה מלפני ה' והיה מה שהיה, ואכן מסירות נפשו הביאה תיקון גדול לעולם וכפי הידוע שאז נפסקו הצרות והרדיפות שהיו בתקופתו.

משיח בן יוסף עם משיח בן דוד

הרה"ק רבי אברהם המלאך זיע"א בנו של המגיד הק' זיע"א נסתלק בהיותו בן ל"ז בלבד והותיר אחריו שני יתומים קטנים: רבי ישראל חיים מלודמיר ורבי שלום שכנא מפראהבישט זיע"א. הרבה מהצדיקים חשקה אז נפשם לגדל שני יתומים אלו, אך הרה"ק מקארלין זכה בהם, הוא הכניסם לביתו ושמר עליהם כעל בבת עינו, ואף השכיבם במיטתו הקדושה. לאחר מכן לקח את רבי ישראל חיים כחתן לבתו.

והנה ידוע שהצדיקים אמרו על גזע זה של בית המגיד שהיו מזרע בית דוד, וכן העידו הצדיקים על הרה"ק מרוז"ן זיע"א

נשמת משיח בן יוסף

ידוע שהרה"ק מקארלין נסתלק מן העולם על ידי גוי שירה בו כדור אש בשבת קודש בעת אמירת קדושת כתר. כדור האש נכנס בו בירכו ואפשר היה להוציאו על-פי דרכי הטבע ולהציל את חייו, אך הצדיק לא הרשה לגעת בו, יש אומרים מחמת קדושת השבת ויש אומרים מחמת קדושה כי לא רצה שילוד אשה יגע בגופו הקדוש מחציו ולמטה, וכך הוציא את נשמתו בטהרה לאחר שבוע שלם שסבל יסורים בדומיה מבלי להוציא אף לא אנחה אחת מפיו.

צדיקים אמרו על-פי מה שאמרו חז"ל

שמשיח בן יוסף ייהרג שנשמת הרה"ק מקארלין היתה נשמת משיח בן יוסף ולכן נהרג על קידוש ה'.

לא תקום פעמיים צרה

בתורת ה'חזוה' מלובלין זיע"א (פרשת ויצא) דיבר על "לא תקום פעמיים צרה" ואמר שאין צורך שמשיח בן יוסף ייהרג פעמיים. לאחר מכן הסביר הרה"ק ר' צדוק הכהן מלובלין זיע"א שה'חזוה' התכוון

הרה"ק מסאווראן שהוא נשמת משיח בן יוסף בדורו.

המעשה היה שפעם נסע הרה"ק מסאווראן ביער ושם ירה גוי אחד לעברו, אך החטיא את המטרה והצליח להרוג רק את הסוס שהסיע את העגלה. אז אמר הרה"ק מרוז'ין: הצדיק פעל בתפילותיו שבמקום שיהרג ביער, ייהרג על מיטתו. לאחר מכן התמיהו החסידים על דברי הרה"ק מרוז'ין שהרי ראו שהרה"ק מסאווראן נסתלק כדרך כל האדם, עד שבא תלמידו של הרה"ק מסאווראן ושפך אור על דברי הרה"ק מרוז'ין שנאמרו ברוח הקודש, וכה העיד: מורי ורבי הרה"ק מסאווראן חלה בגופו, וכשהרופא ביקש לרפאותו, חתך בגופו הקדוש, ובטעות חתך בבני מעי ומזה הוא נסתלק.

אין אנו מתיימרים להבין דברים אלה שגבוהים משכלנו ונשגבים מבינתנו, אך אנו חוזרים על דברי הצדיקים המראים לנו באצבע שהכל נעשה אצל הצדיקים בחשבון בהיותם נשמות גבוהות מאוד.

החדרת האמונה בביאת המשיח

כשהרה"ק רבי אברהם אלימלך מקארלין זיע"א הי"ד היה בארץ ישראל וערך את שולחנו הטהור ביום כ"ב תמוז, הסביר מדוע נחשב יום זה כיום שמחה, כי אנו רוצים להשריש בלבנו את האמונה בביאת המשיח, שהרי ידוע שהיה נשמת משיח בן יוסף ונהרג על קידוש ה', וכשמקיימים הילולא ביום זה, משרישים את האמונה במשיח בן יוסף.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

שהיה נשמת משיח בן דוד. ובכן אותו צדיק שהיה נשמת משיח בן יוסף לקח אותן נשמות שהיו נשמות משיח בן דוד ונתייחדו בזה נשמת משיח בן דוד עם נשמת משיח בן יוסף.

האריז"ל כבר אמר שבכל דור יש נשמת

משיח בן דוד ונשמת בן משיח בן יוסף, אם זוכים הם מתגלים, ואם לאו - הם מסתלקים מן העולם, משיח בן דוד בדרך העולם ומשיח בן יוסף באופן של קידוש ה', וכאמור הצדיקים העידו על אותן נשמות, שהן היו משיח בן יוסף ומשיח בן דוד בדורם.

שורש השרשים

תלמידו של הרה"ק מקארלין, הרה"ק רבי אורי מסטרעליסק זיע"א אמר על רבו: כל צדיק הוא שורש נשמות בני ישראל, ומורי ורבי הוא שורש השרשים. אכן בהיות נשמתו נשמת משיח, היתה זו נשמה כוללת השייכת לכל בני ישראל, ולדברי תלמידו הק' היה שורש השרשים, כאמור.

משיח בן יוסף בתקופת הרה"ק

מרוז'ין

הנה בתקופת זמנו של הרה"ק מרוז'ין זיע"א אשר כאמור העידו עליו הצדיקים שהיה נשמת משיח בן דוד, חי היה הצדיק הרה"ק רבי משה צבי מסאווראן זיע"א, נדמה היה להמון העם שגבה טורא בין שני הצדיקים, אבל אלו שידעו והכירו, הבינו שאין ביניהם שום חילוקי דעות אלא דברים גבוהים ונשגבים עוברים בינותם, ואכן הרה"ק מרוז'ין עצמו התבטא פעם על

בשורה משמחת

ניתן להשיג את הקונטרס 'הבינני' במוקדים הבאים:

ארה"ק

ירושלים	מרכז בעלזא	חדר ארונות, ארון מס 76
בית שמש	מקווה תולדות אהרן	שבטי ישראל 35
	מקוה יד כהן	רח' אוהל יהושע 8
	מקווה שע"י ביהמ"ד המרכזי	רחוב בן איש חי 10 שכונת חפציבה
	מקווה השכונתי	רחוב הרב גרוסמן רמת אברהם
בני ברק	ביהמ"ד בית גדליה	רמה ב טל: 053-317-0944
	מקווה תולדות אברהם יצחק	רח' חזון איש
	בית המדרש הגדול נדבורנה	קרית נדבורנה
	חנות 'מול איצקוביץ'	רחוב הרב שך
	מקוה בית פנחס	רחוב יואל
	מקוה ויזניץ	רחוב רבינא
	מקוה בעלזא	רחוב בעלזא 5
	ביהמ"ד זכרון רפאל	רחוב יצחק ניסים פינת עוזיאל
	סופר מילר	רחוב אור החיים
	מיני מרקט רמת אלחנן	רחוב גיבורי ישראל 11
אשדוד	בית המדרש בית שלום	רחוב בעל הנס רובע ז
	בית המדרש בית דוד שאול	רחוב ר' חנינא בן דוסא רובע ז
	מאפייית הנשיא	רחוב יהודה הנשיא 8 רובע ז
	בית מדרש בעלזא מרכזי	רחוב חטיבת הנגב רובע ג
	מאפייית הוכהייזר	מרכז מסחרי בעל הנס
	ביהמ"ד בית פנחס	רח' ינאי 12
	היכל שמחה בונים	רחוב האדמור מבעלזא רובע ג
ביתר עילית	בית המדרש 'בית אהרן'	רחוב פחד יצחק 5
חיפה	בית המדרש בעלזא	רח' הרצוג 5 חדר ארונות ארון 59
	ביהמ"ד הגדול סערט ויזניץ	052-762-0720
	שכונת הבעש"ט	052-760-0162
פתח תקוה	מקווה ויזניץ-צמח צדיק	רחוב יונתן בן עוזיאל
אלעד	מקווה קרעטשניף	רחוב נתיבות שלום 2
קריית גת	בית המדרש אמרי חיים וזניץ	רחוב טרפון
מודיעין עילית	ביהמ"ד היכל שמואל אהרן צאנז	מתחם בתי הכנסת ברכפלד
גבעת זאב	קיוסק ערב שבת	רחוב האיילות פינת הראם
צפת		050-4174-636
תל אביב	ביהמ"ד דרכי איש	הדף היומי 8

אם ברצונך לקחת חלק **בזיכוי הרבים** ולפתוח מוקד הפצה למכירת הקונטרס באזור מגוריך, ניתן לפנות למכון הבינני בכתובת מייל Info@machonhavineini.com

בשורה משמחת

ניתן להשיג את הקונטרס 'הביתנו' במוקדים הבאים:

חול

4615 14th Avenue	ביהמ"ד זכרון מרדכי טאהש	בארא פארק
5302 13th Ave	ביהמ"ד שומרי שבת	
4909 13th Ave	Kosher Discount	
5309 13th Ave	Keter Judaica	
814 Bedford Ave	סאטמאר בנין בראך	וויליאמסבורג
553 Marcy Ave	סאטמאר קעסקעיד	
Lee Ave 75	בית הספר	
127 wallabout st	ביהמ"ד קראלי	
50 Division Ave	Central Market	
801 Bedford Ave	Keter Judaica	
44 Grove Spring Court	ביהמ"ד בית נפתלי בעלזא	לעיקוואוד
153 E 7th St	ביהמ"ד קארלין סטאלין	
12 America Ave	eter Judaica	
2201 N. Wood Ave	בית המדרש חסידי קאסאן	לינדן
52 Main St	ביהמ"ד קארלין סטאלין	מאנסי
5 Phyllis Terrace	וויזניץ מונסי	
27 Orchard St	מרכז הספרים	
	ע"י המקוואות	מאנרא
Zoubris 5678 Park Ave		מונטריאל
Lange leem straat 170A	בית המדרש אהל משה	אנטווערפן
Van spangen straat. 6	ביהמ"ד בעלזא מרכזי	
Lamorinierstraat. 118	ביהמ"ד בית אהרן	
	ישיבה ווילרייק	
47 East Bank	בית המדרש סקווירא	לונדון
St Kildas Road	בית מסחר עולם הספר	
1 Belz terrace	ביהמ"ד בעלזא	
18 Hildaville Drive	ביהמ"ד המרכזי	וועסטקליף
105 Hamlet Court Road	ביהמ"ד מילואים לאפור	

אויב ווילט איהר אנטייל נעמען אין דעם זיכוי הרבים, סיי פארקויפן אין אייער שוהל \
מקוה א.ד.ג. אדער נעמען א חלק אין די הוצאות, ביטע רופט: 718.387.1122

בעזה ש"ת

בשורה משמחת לקהל מבקשי ה'
הגנו להודיע כי אי"ה יתקיים

שבת התרומות והתעלות

בראשות הרב
שמעון שפיצער
שליט"א

בשבת קודש פרשת דברים-חזון
ד' אב תשפ"ג
במלון בית האלה (עמק האלה ליד בית שמש)

ההרשמה בטלפון 073-372-5609

בין השעות 14:30-9:00

נא להצטייד עם מסי' אשדאי ופרטים מלאים.

• ניתן לשמוע עדכונים בנוגע לשבת בקו עדכונים הבינני: 073-347-8404 •

מחיר: 890 ש"ח

מספר המקומות מוגבל

תשלום מראש בעת ההרשמה.

ניתן להשתתף בהוצאות השבת. נא להתקשר לטלפון 052-761-2069

842106199482